

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013

Meddelande nr 45 från Hornborgasjöns fältstation
Hornborgadokument nr 49 Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Rapport 2017:36

Hornborgasjöns fältstation 2013

Arbetsgruppen

Sammanställande: LOTTA BERG, N Lundby Trumpetaregården, 532 93 Axvall, 0511-173 31

Kassör: GUNNAR HURTIG, Sjövägen 32, 565 32 Mullsjö, 0392-133 33

Ledamot: CHRISTOPHER MAGNUSSON, Konduktörsgatan 6, 521 32 Falköping, 073-6310387

Ledamot: JANNE PETTERSSON, Stenåldergatan 12, 53331 Götene, 0511-51437

Ledamot: KATARINA BREMSJÖ, Våmbsvägen 11, 54133 Skövde, 0703-085414

Ledamot: PETER LAUDON, Ryttagårdsvägen 14, 532 73 Varnhem, 0511-60586

Ledamot: JOHAN BERGQUIST, Store tränsvägen 11, 441 92 Alingsås. 076-248 70 52

Övriga fältstationsledamöter

ÅKE ABRAHAMSSON, Skyberg, Marka, 521 92 Falköping. 0515-260 42 (Stationschef)

BARBRO AXELSSON, Ivar Widénsgratan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68

ÅSA AXELSSON, Rektor Ödbergs gata 10, 532 33 Skara. 0511-107 13

MAGNUS HALLGREN, Sälgstigen 5, 522 35 Tidaholm, 0502- 148 05

PEDER HEDBERG FÄLT, Daggkåpevägen 29B, 541 47 Skövde, 0500-43 006

CLAS HERMANSSON, Visborgsgatan 28C, 621 58 Visby, 070-254 03 95

KENT-OVE HVASS, Klövervägen 11B, 541 78 Väsås, 0500-42 06 58

CHRISTOFFER HÄRSJÖ, Färjevägen 3, 542 91 Torsö

LISETTE HÄRSJÖ, Färjevägen 3, 542 91 Torsö

GUNNAR JAKOBSSON, St Veka, Sätuna. 521 94 Falköping, 0500-49 21 20

OLOF JOHANSSON, Tjäders Väg 4, 521 30 Falköping. 0515-142 90

SÖREN JÄGMARKER, N Lundby, Timmerbacken 4425, 532 93 Axvall, 0511-606 33

ALF KARLSSON, S:ta Mariagatan 5B, 532 35 Skara. 0511-144 38

ANDREAS KARLSSON, Hasslösa Kyrkebo 3, 531 91 Vinninga, 0739-64531

STIG KARLSSON, Torggatan 16, 467 30 Grästorp, 0514-516 94

KARIN KJELLBERG, Västtomten, Stenum. 532 94 Skara. 0511-610 07

IDA-LINNEA LAUDON, Korsviken 117b, 459 91 Ljungkile, 0703-993734

KARL-MARKUS LAUDON, Ryttagårdsvägen 14, 532 73 Varnhem, 0706-520927

MOGENS MAJLAND, Lindehegnet 22, DK2670 Greve. +45 436 105 28

BENGT PETTERSSON, Borregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem. 0511-603 25

MATS ROSENGREN, Lars Nilsgården 3, 521 98 Broddetorp, 0500-49 13 13

HELGE SUNDÉN, Jakobsbergsgatan 46, 521 30 Falköping. 0515-805 92

ALBIN THORSSON, Bolum Grottesgården 7, 521 98 Broddetorp, 0730-25 58 17

ERIC THORSSON, Fjällåkravägen 8, 521 98 Broddetorp, 0500-49 11 16

Förord

Denna rapport utgör både Hornborga-dokument och Meddelanden från Hornborgasjön fältstation. Rapporten är en faktasamling om det biologiska livet under 2013, främst fåglar, i och kring Hornborgasjön insamlat av medlemmar i Hornborgasjöns fältstation. Rapporten grundar sig på arbeten utförda med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborga-dokument

är namnet på en serie rapporter som började tryckas 1982 i syfte att samla det material av vitt skilda slag som insamlas inför, i samband med och efter Hornborgasjöns restaurering. Målsättningen är att allt material som kan ha dokumentationsvärde skall redovisas i serien. Detta innebär dock att också en del faktasammanställningar av karaktären arbetsmaterial kommer att ingå. Publikationerna utges av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, platskontor Hornborgasjön. En förteckning över hittills utkomna Hornborga-dokument finns i slutet på rapporten.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation ISSN 1101-5470

är namnet på den serie undersökningsresultat eller annan väsentlig information som publiceras från Hornborgasjöns fältstations verksamhet. I de fall när Hornborgasjöns fältstation står som utgivare av publikation i meddelandeserien har publikationen ovanstående ISSN beteckning. En förteckning över hittills utkomna meddelanden finns i slutet på rapporten.

Hornborgasjöns fältstation

Hornborgasjöns fältstation, som bildades 1983, bedriver biologiska undersökningar vid Hornborgasjön. Målsättningen för fältstationen är att inom sitt verksamhetsområde, som främst utgörs av Hornborgasjön med kringliggande naturområde, vara centrum för naturvetenskaplig forskning.

Hornborgasjöns fältstation skall därvid speciellt bevaka

- Hornborgasjöns utveckling, dokumentera sjöns vegetation och fågelliv samt effekterna av den avslutade sjörestaureringen
- Hornborgasjöns nationella och internationella betydelse som häckningslokal och rastlokal för fåglar
- våtmarkernas skötsel
- kulturlandskapets utveckling

Verksamheten handhas av ideellt arbetande personer. Fältstationen är lokaliserad till Fågeludden, där lokaler disponeras i Länsstyrelsens administrationsbyggnad.

Huvudman för Hornborgasjöns fältstation är Västergötlands Ornitologiska Förening.

ISSN 1101-5470

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

Utgivningsår: 2017

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Redaktion: Mats Rosengren, Lotta Berg

Omslagsbild: Nils Forshed

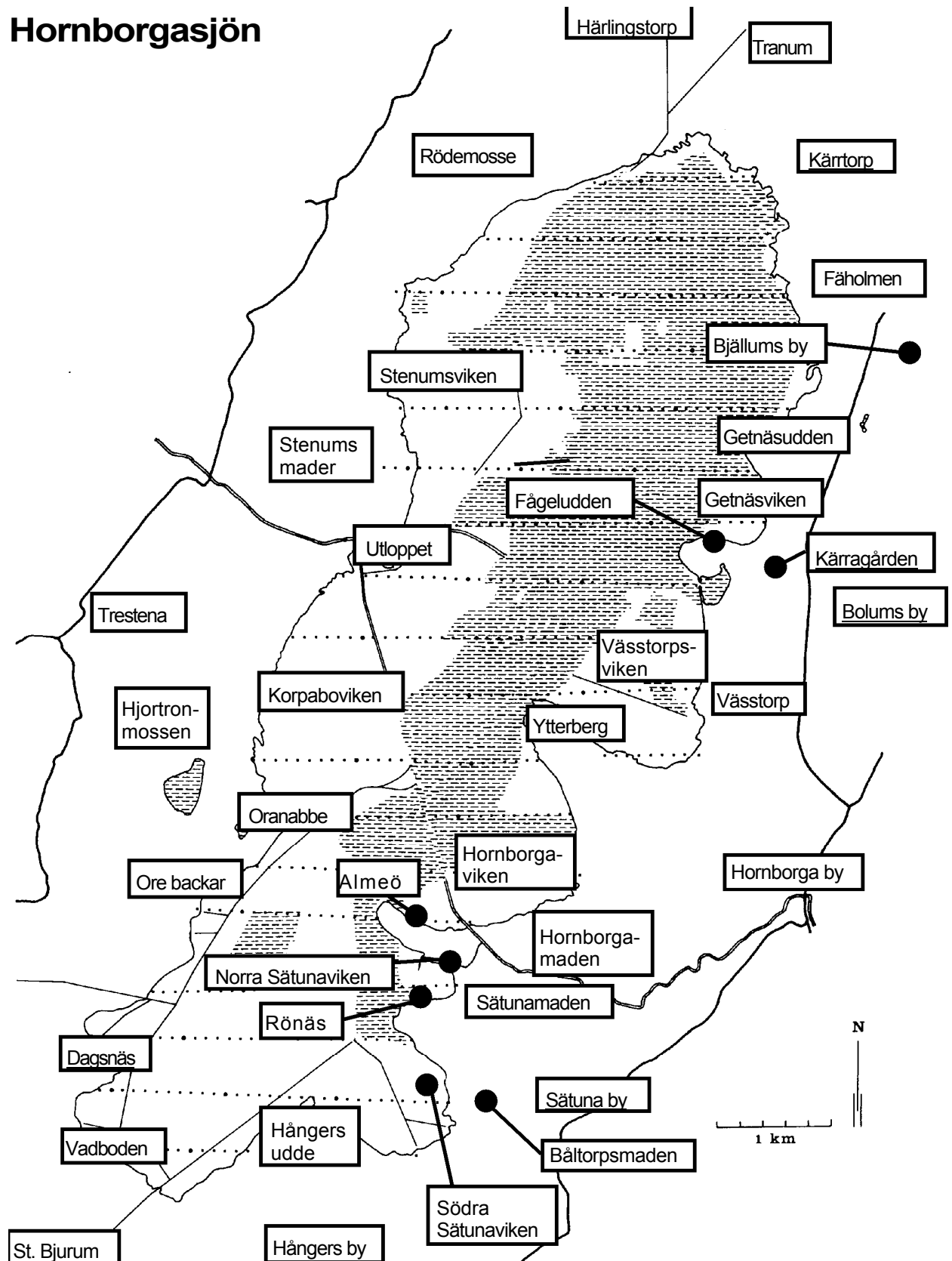
Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Artiklar i denna publikation bör citeras:

Exempel

Pettersson, B. 2017. Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2013. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. sid 32-33. Meddelande nr 45 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborgadokument nr 49. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborgasjön

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2013

Lotta Berg

Organisation

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation administreras av ett arbetsutskott som under året bestått av Lotta Berg (sammankallande), Gunnar Hurtig (kassör), Janne Pettersson, Katarina Bremsjö, Peter Laudon, Johan Bergquist och Christopher Magnusson. Åke Abrahamsson har som stationschef deltagit i arbetsutskottets möten. Ytterligare 23 ledamöter är knutna till fältstationens verksamhet.

Möten

Stationens arbetsutskott har haft 7 protokollförda möten under 2013 där säsongens fältarbete och fältstationens verksamhet diskuterats och planerats. I november hölls en 30-årsjubileumsträff för alla berörda, där fältstationens verksamhet genom åren presenterades av olika föredragshållare, och en gemensam måltid intogs.

Information

På stationens hemsida finns information om stationens verksamhet. Kontinuerligt under säsongen uppdateras hemsidan med nyheter från stationens fältarbete. Hemsidan administreras av Eric Thorsson.

Fältstationen har en e-postlista för att hålla kontakt mellan fältstationens ledamöter. Via e-postlistan sprids information och sammankallas till stationens aktiviteter.

Fältstationen har tagit fram ett informationsblad om verksamheten, vilket tryckts upp och finns tillgängligt vid naturum Hornborgasjön och besökscentrum Trandansen, samt i samband med olika evenemang.

Fältstationen har tagit fram två postrar; en om ringmärkningsverksamheten vid sjön och en om övriga projekt. Dessa har under året suttit uppe vid besökscentrum Trandansen.

Hornborgaseminariet

Söndagen den 24 februari anordnades det årligen återkommande Hornborgaseminariet i Varnhemsgården, Varnhem. Under seminariet redovisade projektledarna sina resultat från säsongens arbete med Hornborgasjöns fågelliv. Olle Håstad, forskare från SLU i Uppsala, höll föredrag om fåglars synsinne och andra sinnen. Seminariet var som vanligt välbesökt med drygt 40 deltagare.

Publik verksamhet

Fältstationen har under våren genomfört ett antal ringmärkningsguidningar för bland annat skolklasser. I samband med Tranans Dag i april och på Hornborgadagen i september visades ringmärkning för allmänheten.

Projekten

Projekten tillsammans med ringmärkningen utgör stationens kärnverksamhet. Fältstationen har genom inventeringar och undersökningar under säsongen följt fågellivet i och kring Hornborgasjön. Fältarbetet inleds under våren med inventeringar av rastande simfåglar, tranor och andra våtmarksfåglar. Under häckningstid genomförs inventeringar av häckfågelfaunan i

och kring sjön. Under hösten pågår räkningar av rastande simfåglar samt rastande tranor. Verksamheten utgör en viktig del i uppföljningen av Hornborgasjöns restaurering.

Personal

Åke Abrahamsson har under året verkat som stationschef. Han har varit ansvarig för flera av projekten, drivit stationens löpande arbete samt representerat fältstationen bland annat i Länsstyrelsens arbetsgrupp kring grågås.

Clas Hermansson har ansvarat för småfågelmärkningen vid Kärragården. Det har även ringmärkts vid Fågeludden och i begränsad omfattning på andra platser runt sjön. Sammanlagt har 961 fåglar ringmärks runt sjön under året.

Publiceringar

Fältstationen ansvarar numera för en stående spalt (en till två sidor) i varje nummer av GRUS, där vi tar upp aktuella aktiviteter, projekt, lokaler etcetera.

Lagom till transäsongen 2013 publicerade fältstationen boken ”Tranorna vid Hornborgasjön”, som författats av Clas Hermansson och Alf Karlsson. Boken trycktes i 2000 exemplar, varav 942 hade sålts före årets slut.

Ekonomi

Verksamheten har under året stöttats ekonomiskt av Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Intäkter har också inkommit för guidning från nätverket Rapphönan.

Vi riktar ett varmt tack till våra bidragsgivare som gör vår verksamhet möjlig att genomföra!

Projekt 2013

Häckande svarthalsade doppingar	Peder Hedberg Fält
Ruggande grågäss vid Hornborgasjön	Clas Hermansson
Häckande grågäss vid Hornborgasjön	Clas Hermansson
Häckande svanar i Hornborgasjön	Åke Abrahamsson
Häckande fiskgjusar vid Hornborgasjön	Eric Thorsson & Albin Thorsson
Häckande kärrhökar vid Hornborgasjön	Bengt Pettersson
Häckande tornfalkar vid Hornborgasjön	Åke Abrahamsson
Häckande svarttärnor vid Hornborgasjön	Peder Hedberg Fält
Häckande fisktärnor vid Hornborgasjön	Lotta Berg & Katarina Bremsjö
Häckande skrattnåsar i Hornborgasjön	Åke Abrahamsson
Förekomsten av trastsångare vid Hornborgasjön	Eric Thorsson och Albin Thorsson
Rastande simfåglar vid Hornborgasjön	Åke Abrahamsson
Rastande tranor vid Hornborgasjön	Alf Karlsson & Clas Hermansson
Häckfågelinventering vid Vallen	Janne Pettersson
Ringmärkning vid Hornborgasjön	Clas Hermansson
Skotträkning vid andjaktspremiären	Mats Rosengren
Fågelobservationer vid Hornborgasjön	Magnus Hallgren & Christopher Magnusson
Natura 2000	Åke Abrahamsson

Väder och vatten i Hornborgasjön 2013

Peder Hedberg Fält

Växlande väder med både milda och kalla temperaturer kännetecknade årets första månad. Sjön var då isbelagd men snöfri. Årets högsta vattennivå uppmättes redan den 7 januari när sjöns pegel visade +120,45 M (fig 1). Eftersom avslutningen av 2012 var rik på nederbörd, så fortsatte sjön att stiga in på det nya året. Februari blev normal med minusgrader hela månaden och en hel del snö föll i mitten av månaden vilket glädde många skidåkare. Däremot var inte snödjupet så pass djupt att det föranledde förhandstappning av sjön. På grund av kylan så sjönk vattennivån med nästan en halv meter fram till slutet av februari.

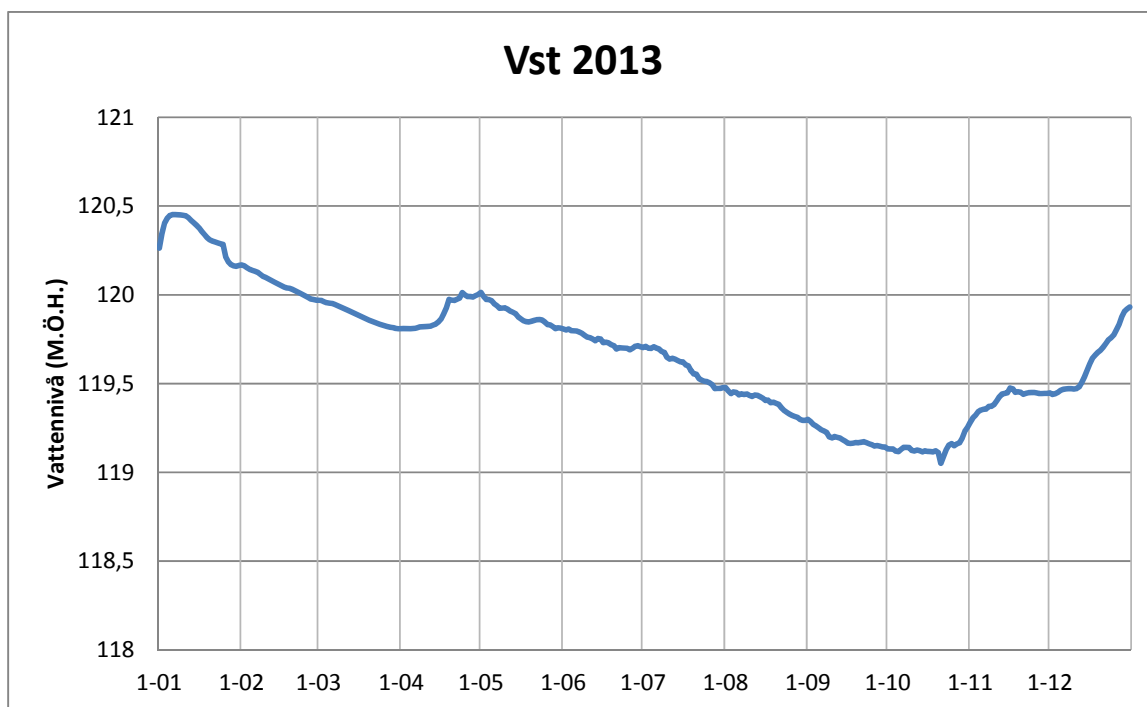
Det kyliga vädret fortsatte hela mars månad som var betydligt kallare och torrare än normalt. Många soldyrkare njöt dock då ett högtryck låg parkerat över oss, men värmen lät dock vänta på sig. Vinterns lägsta temperatur uppmättes den 15:e mars med -17,9 grader. Nederbörden var rekordlåg i mars och endast 1,5 mm registrerades på SMHI:s station i Skara. Detta är 5 % av månadens normala nederbörd. Våren kom dock i mitten av april vilket var betydligt senare än normalt. Trots några plusgrader på dagen så var nätterna kalla med flera minusgrader. Sjön blev helt isfri den 16 april och den lilla snö som fanns smälte undan. Sjöns nivå steg endast med 20 cm från mitten av april till början av maj då mätaren på pegeln visade på +120,01 M. Sjöns strandängar blev inte så översvämmade som man kunnat hoppas på. Våren blev kortvarig eftersom maj blev onormalt varm med sommartemperaturer i mitten av månaden. På Norges nationaldag, 17 maj, var temperaturen uppe i 24,8 grader i Skara.

Inledningen på sommaren var blöt och inte alls lika fin som maj månad. Nederbörden blev ganska normal och stannade på 132 % av det normala. Regnmängderna kom ofta i mindre mängder och inte i form av rejäla åskskurar. Sjöns vattennivå fortsatte att sjunka för månaden. Många väntade sig att nederbörden skulle fortsätta in i juli men till skillnad från de senaste årens regnrika julimånader blev årets högsommarmånad riktig torr och solig. Många fick istället problem med torkan och för semesterfirare i landet var detta lycka. Det fina vädret höll i sig även under augusti med lägre nederbörd än normalt. Endast enstaka skurar föll.

Det varma och torra vädret fortsatte även in i september fram till mitten av månaden då lite kyligare luft drog in norrifrån. Trots detta föll endast 9,9 mm regn och således 16 % av det normala värdet. Det nederbördsfattiga vädret fortsatte in i mitten av oktober månad då sjöns vattennivå var som lägst med +119,05 M. Så låg vattennivå har inte uppmätts efter det att sjön reglerades 1995. Inte bara Hornborgasjöns vattennivå var låg utan flera sjöar i trakten som exempelvis Mullsjön och Stråken hade extremt låga vattennivåer. Även de stora sydsvenska sjöarna var vattennivån mycket låg. Hjälmarén hade den lägsta nivån sedan 1992, 27 cm under medelnivån. Vattennivån i Vänern var 40 cm under medelvärdet, men nästan 70 cm högre än det lägsta uppmätta vattenståndet efter det att sjön började regleras 1937. Många fick också problem med sina brunnar då grundvattennivåerna var extremt låga.

Sjöns vattennivå började stiga igen i slutet av oktober då en hel del regn föll i landskapet. Fortsättningen av hösten bjöd på tämligen typiskt väder för årstiden med många passerande lågtrycks- och nederbördsområden och en del gluggar i molntäcket. Den 5 december drabbade ett oväder med stormvindar över södra Sverige. Varm luft med svaga nederbördsområden fortsatte att strömma in över landet från Atlanten under resten av månaden. December blev mycket blöt och mild för årstiden med årets regnrikaste månad, 92,4 mm, vilket motsvarar 205 % av det normala. På grund av det milda vädret var sjön isfri fram till nyår.

Medelvattenståndet för sjön över året blev + 119,68 M och vattenståndsamplituden mellan årets högsta och lägsta vattennivå var 140 cm. Årsnederbörden blev 488,7 mm vid SMHI:s station i Skara mot normala 556 mm, vilket var 88 % jämfört med normalt. Med normalt menas medelvärdet för 30-årsperioden, 1961-90.

Figur 1. Vattenståndet i Hornborgasjön 2013 (data från SMHI:s pegel 108-2455 Fågeludden).

Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2013

Åke Abrahamsson

Uppföljning av Natura 2000-områden gäller hela Sverige och nationell avrapportering skall ske till EU vart sjätte år. Syftet med inventeringarna är att bedöma områdenas bevarandestatus genom fortlöpande och långsiktiga uppföljningar.

Inledning

Övergripande handlar det om att i maj-juni räkna de fåglar som är knutna till en noga avgränsad biotop, i detta fall strandäng. Med hjälp av linjetaxering insamlas uppgifter om det antal arter som utgör underlag för att skapa ett index som användes vid jämförelser mellan områden. Dessutom görs en bedömning av strandängens status i övrigt såsom betesintensitet, gräsmängd, förbuskning etc. Denna uppföljning görs under september till oktober månad.

För Hornborgasjöns del innebär detta att fågellivet från och med 2005 skall följas upp på strandängarna kring sjön. Strandzonen är indelad i 15 delområden som skall inventeras inom en period på tre år, dvs. fem områden per år. Därtill kommer fyra fasta områden som skall inventeras årligen (Hornborgamaden, Almeö, Borängen och Långeland). Se tabell 1 och 1B.

Inventeringsmetoden är anpassad för att göra det möjligt att genomföra uppföljningen med en rimlig arbetsinsats och därigenom säkerställa arbetet för framtiden. Resultatet rapporteras årligen till ansvariga inom Västra Götalands län. Bakgrund och inventeringsmetod har beskrivits av Svensk Naturförvaltning (2005).

Inventeringarna 2013 har utförts av Albin Torsson (Getnäsudden), Lotta Berg (Västorpsviken), Åke Abrahamsson (Hornborgamaden och Almeö), Jan Erik Pettersson (Hästahuvudet och Borängen) samt Åsa Axelsson (Långeland).

Metod

Inventeringen utförs som en linjetaxering som upprepas två gånger per säsong. Varje område besöks en gång i maj och en gång i juni månad under perioden 15 maj till 15 juni. Alla vuxna fåglar (ej årsungar) som vistas inom strandängen antecknas. Överflygande fåglar och individer som inte är knutna till området antecknas separat.

Avståndet mellan linjerna bör vara maximalt 100 meter och ordnas så att linjerna om möjligt genomkorsar ytan med ett zick-zack mönster. Vid den andra inventeringen genomkorsas området så att föregående linjer inte används, utan att inventeringsytan blir relativt jämnt täckt.

Svårtillgängliga områden såsom t.ex. vassbälten eller blöta (dm-djupt vatten) delar inventeras genom att notera fåglar som ses eller hörs från dessa ytor. De fåglar som finns på vattenytor utanför strandlinjen räknas endast om de bedöms tillhöra strandängen. Detta kan naturligtvis vara svårt att avgöra, men individer längre ut än 25 meter räknas inte såvida det inte är uppenbart att de tillhör området. Det är önskvärt, men inte nödvändigt, att utföra inventeringen på morgonen.

Resultat och diskussion

Ett förhållande som bör analyseras djupare är grågässens inverkan på strandängsfaunan. Att en sådan inverkan är trolig kunde man se på Hornborgamaden 2013. Fågellivet har svarat mycket

positivt på det sedan något år insatta betet av nötkreatu. Året 2013 släpptes betesdjuren ganska sent och vid det andra inventeringstillfället fanns 74 nötboskap av olika storlekar. Antalet gäss som uppehöll sig på det betade området under sin ruggningstid överskred ofta 2000.

Veckan före midsommar var området norr om vägen mycket hårt nerbetat och innehöll endast få individer av de arter som är karakteristiska för Hornborgasjöns strandängar. Endast ett litet område med högre fuktighet i västra delen innehöll rödbena, gulärta, sånglärka och ängsbiplärka. Övriga delar av denna stora areal innehöll inga fåglar alls som uppvisade häckningsbeteenden. Förutom betestrycket var området starkt skadat i sin västra del av tramp från de betande djuren. Söder om vägen till Almeö råder ett motsatt förhållande; här är hävden förhållandevis låg och består till stor del av extensiv slåtter. Inga av de arter som nämns ovan finns i detta område undantagandes sånglärka.

Det är troligt att betestrycket från nötkreaturen skulle varit fullt acceptabelt utan det tillskott som de ruggande gässen innebar. Det är förmodligen dock så att nötkreaturen späder på trycket från gässen eftersom korna håller nere vegetationen på en för gässen tilltalande låg höjd. Man kan se ett likartat förhållande runt Almeö; där är antalet nötkreatur på en sådan nivå att det finns goda skäl att anta att det är gåsbetestrycket som har inneburit den största begränsningen för strandängarterna.

Det finns alla skäl att studera de konkurrensförhållanden som uppstår på grund av de upp till 18 000 grågäss som årligen använder Hornborgasjön som ruggningsplats. Strandängarna är en viktig del av reservatet och intentionerna bakom detta. Det förefaller troligt att dessa intentioner delvis havererar på grund av konkurrensen mellan grågässen och den förväntade mosaiken av de viktigaste strandängarterna. Det kan innebära en björntjänst att så långt som möjligt hålla gässen inom reservatet för att därmed lätta på bördan för traktens lantbrukare.

Någon djupare analys av det insamlade materialet görs inte denna gång. På grund av olyckliga omständigheter och en del missförstånd förblev två områden oinventerade detta år. Förhållandet är särskilt olyckligt när det gäller "Rönäs" eftersom detta område inte inventerades 2010 heller.

Referens

Svensk Naturförvaltning. 2005. Instruktion för inventering av strandängar. Stencil.

Inventeringsöversikt

I översikten nedan (tabell 1) kan man se hur alterneringen mellan områdena ser ut. Man kan där se att alla områden nu har inventerats tre gånger. Inventeringarna startade 2005 med Fäholmen, Fågeludden och Ytterberg och Vadboden som alternerande områden. Dessa kommer att inventeras en fjärde gång 2014 vilket framgår av förteckningen nedan.

Tabell 1. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår. Detta betyder att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Område	Inventeringsår					
Hornborgamaden	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Almeö	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Borängen	2005	2006	2007	2008	2009	2010

Långeland	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Fäholmen	2005	-	-	2008	-	-
Kärrtorp	-	2006	-	-	2009	-
Getnäsudden	-	-	2007	-	-	2010
Fågeludden	2005	-	-	2008	-	-
Kalvamyren	-	2006	-	-	2009	-
Västorpsviken	-	-	2007	-	-	2010
Ytterberg	2005	-	-	2008	-	-
Sätunamaden	-	2006	-	-	2009	-
Rönäs	-	-	2007	-	-	2010
Båltorpsmaden	2005	-	-	2008	-	-
Hångers udde	-	2006	-	-	2009	-
Vik	-	-	2007	-	-	2010
Vadboden	2005	-	-	2008	-	-
Dagsnäs	-	2006	-	-	2009	-
Hästahuvudet	-	-	2007	-	-	2010

Tabell 1B. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår. Detta betyder att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Område	Inventeringsår					
Hornborgamaden	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Almeö	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Borängen	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Långeland	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fäholmen	2011	-	-	2014	-	-
Kärrtorp	-	2012	-	-	2015	-
Getnäsudden	-	-	2013	-	-	2015
Fågeludden	2011	-	-	2014	-	-
Kalvamyren	-	2012	-	-	2015	-
Västorpsviken	-	-	2013	-	-	2016
Ytterberg	2011	-	-	2014	-	-
Sätunamaden	-	2012	-	-	2015	-
Rönäs	-	-	2013	-	-	2016
Båltorpsmaden	2011	-	-	2014	-	-
Hångers udde	-	2012	-	-	2015	-
Vik	-	-	2013	-	-	2016
Vadboden	2011	-	-	2014	-	-
Dagsnäs	-	2012	-	-	2015	-
Hästahuvudet	-	-	2013	-	-	2016

Tabell 2. Fågelförekomsten inom respektive delområde inom Natura 2000 området Hornborgasjön 2013. Tabellen redovisar samtliga förekommande arter och högsta antal som är knutna till strandängen från de inventeringar som utförts under perioden mitten av maj till mitten av juni månad. Tabellen visar även samtliga arter som någon gång påträffats vid de senaste fem årens inventeringar. Följande förkortningar har använts; Hor = Hornborgamaden, Alm = Almeö, Bor = Borängen, Lån = Långeland, Get = Getnäsudden, Väs = Västorpsviken, Rön = Rönäs, Vik = Vik, Häs = Hästahuvudet. Antal med tillägg (ö) avses fåglar som flygande födosökt över området. Tabellen fortsätter på nästföljande sidor.

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Knölsvan	-	-	-	-	19	2	-	-	2
Sångsvan	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Snögås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grågås	2600	248	2500	2	24	61	-	-	-
Kanadagås	-	6	-	-	-	14	-	-	2
Vitkindad gås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Snatterand	17	8	-	-	4	-	-	-	-
Kricka	6	-	-	-	2	-	-	-	-

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Gräsand	26	13	-		5	2	-	-	-
Årta	-	-	-	-	2	2	-	-	-
Skedand	2	-	-	-	-	-	-	-	1
Brunand	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vigg	2	-	-	-	6	-	-	-	-
Knipa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Storskrake	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Skäggdopping	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråhakedopping	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Storskarv	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråhäger	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sparvhök	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Brun kärrhök	-	1	lö	1	-	-	-	-	-
Fiskgjuse	-	-	lö	3	-	-	-	-	-
Tornfalk	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lärkfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havsörn	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sothöna	23	6	-	-	4	4	-	-	-
Trana	2	2	-	4	-	-	-	-	4
Strandskata	-	2	1	-	1	-	-	-	-
Tofsvipa	40	6	3	1	3	6	-	-	12
Enkelbeckasin	4	7	3	1	-	-	-	-	5
Storspov	4	-	-	-	1	-	-	-	-
Brushane	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Svartsnäppa	-	7	-	-	-	2	-	-	-
Gluttsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rödbena	6	3	2	3	3	4	-	-	7
Drillsnäppa	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Grönben	26	5	2	-	1	-	-	-	4
Skogssnäppa	-	1	1	-	-	-	-	-	3
M Strandpipare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skrattmå	31	9	12ö	16	48	7	-	-	-
Fiskmå	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havstrut	-	-	lö	-	-	-	-	-	-
Gråtrut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fisktärna	-	-	4ö	-	12ö	2	-	-	-
Ringduva	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Skogsduva	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Jorduggla	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Större hackspett	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Gök	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tornseglare	-	10ö	10ö	5	10ö	6	-	-	-
Sånglärka	9	-	-	-	1	1	-	-	3

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Ladusvala	-	-	-	-	1ö	32	-	-	-
Hussvala	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Backsvala	-	-	-	-	1ö	-	-	-	-
Ängspiplärka	6	-	2	-	2	-	-	-	9
Trädpiplärka	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Gulärla	14	15	8	9	2	22	-	-	18
Sädesärla	1	1	2	1	4	6	-	-	7
Järnsparv	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Rödhake	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Buskskvätta	4	-	1	-	2	6	-	-	10
Stenskvätta	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Dubbeltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Taltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Koltrast	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Björktrast	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Rödvingetrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Törnskata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gräshoppsångare	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Sävsångare	26	5	2	-	2	6	-	-	4
Trastsångare	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rörsångare	14	6	1	-	-	1	-	-	2
Kärrsångare	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Härmsångare	-	-	-	-	1	1	-	-	2
Törnsångare	1	-	-	-	7	6	-	-	3
Ärtsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trädgårdssångare	-	-	-	-	2	1	-	-	4
Svarthätta	-	-	-	-	-	3	-	-	3
Lövsångare	1	-	-	-	2	13	-	-	8
Grönsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Gärdsmyg	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grå Flugsnappare	-	-	-	-	-	2	-	-	2
S V Flugsnappare	-	-	-	-	-	3	-	-	1
Entita	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Blåmes	-	-	-	-	1	3	-	-	5
Talgoxe	-	-	-	-	2	-	-	-	5
Nötväcka	-	-	-	-	-	4	-	-	5
Trädkrypare	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Nötskrika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kråka	4	2	-	-	-	3	-	-	-
Kaja	31	2	-	-	1	4	-	-	-
Korp	-	-	2ö	5	4	-	-	-	-
Stare	140	40	25	7	11	17	-	-	21
Bofink	-	-	-	-	1	11	-	-	6
Grönfink	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Steglits	-	-	-	-	-	3	-	-	3

Hämpling	-	2	-	-	-	2	-	-	3
Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Rosenfink	-	1	-	-	1	1	-	-	-
Pilfink	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Gulspurv	-	-	-	-	4	2	-	-	5
Sävspurv	30	20	2	4	4	7	-		17
Antal arter 2013	30	26	23	14	42	46	-	0	46
Antal arter 2012	45	34	16	17	-	-	-	-	
Antal arter 2011	43	45	24	17	-	-	-	-	-
Antal arter 2010	49	29	19	17	44	41	-	56	46
Antal arter 2009	45	28	22	19	-	-	-	-	

Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2013

Åke Abrahamsson

Räkningarna av Hornborgasjöns våtmarksfåglar är basen i den omfattande undersökningsverksamhet som Hornborgasjöns fältstation bedriver sedan många år tillbaka. När fältstationen bildades i början av åttiotalet hade räkningarna redan pågått ett tjugotal år, med inte minst Per Olof Swanberg som initiativtagare. Undersökningsåret 2013 liknade inget annat; vårsäsongen bjöd på vinter och isläggning ända fram till mitten av april och eftersommaren och hösten innebar värme och torka vilket medförde att i stort sett hela sjön var torrlagd under den tidiga hösten. Detta innebar att fantastiska vyer öppnade sig. Man kunde se att hela den norra delen av sjön består av stora områden med kalkbleke och ännu större områden med kransalger (Chara sp) som lyste grå när de torkade till en torr knastrig massa på de torrlagda bottenarna.

Syfte och bakgrund

Syftet med projektet är att årligen räkna och följa upp förekomsten av de olika arter simfåglar som utnyttjar Hornborgasjön som rastlokal under vår och höst eller som i tiden däremellan häckar i sjön. Detta är ett sätt att fortlöpande mäta vad som händer med sjöns våtmarksfåglar successivt sedan sjöns restaurering och den slutliga vattenståndshöjningen 1995. I själva verket finns en direkt koppling till den skötselplan som antogs för Hornborgasjön i samband med restaureringens färdigställande.

En sammanfattning över simfåglarnas förekomst åren 1991-2004, där trender analyseras under 10 år efter den slutliga restaureringen, har redovisats tidigare (Hermansson 2005). Standardiserade räkningar påbörjades 1991 med fyra räkningar under hösten. (Fält 1995a). Räkningar under våren inleddes år 1993 (Fält 1995b). I samband med sjöns restaurering förändrades betingelserna för räkningarna och två nya områden tillkom: södra delen 1994 och Stenum 1995 (Fält 2002).

Dessförinnan har räkningar av antalet rastande simfåglar i Hornborgasjön bedrivits sedan 1960-talet. Räkningarnas genomförande under perioden fram till 1991 har beskrivits tidigare. (Hermansson 2004).

Metod

Räkningarna utförs från förutbestämda platser. De bästa observationsplatserna är fågeltornen som finns utplacerade runt sjön. Dessutom används andra naturliga höjder utmed sjön. Punkterna varifrån räkning sker finns utmärkta på en karta som alltid skall användas. Tornet vid Röde mosse används inte längre på grund av att det är i dåligt skick och dessutom invuxet i skogen. Under våren 2013 genomfördes fem standardiserade veckovisa räkningar med start den 30 mars. Dessutom genomfördes ytterligare en räkning den 4 maj. Denna ”extra” räkning har genomförts under flera år; tanken med den är att fånga upp tärnor och vadare, det vill säga arter som anländer sent. Räkningarna påbörjas någon timme efter soluppgången och samordnas i förekommande fall mellan räknarna för att undvika dubbelräkning och liknande.

Under hösten utförs räkningarna i mitten av respektive månad från augusti till november. Vi räknar på den lördag som infaller närmast den femtonde i månaden. Dessutom är det en målsättning att räkningarna skall ingå i de internationella simfåglräkningarna och även överensstämma med

tidpunkten för räkningarna i sjön Tåkern. Områdesindelningen under hösten är densamma som under våren, dock räknas den södra delen av sjön genom paddling efter en given rutt. Under hösten 2013 genomfördes 4 standardiserade räkningar med start den 15.8. De arter som ingår i räkningarna (vår och höst) är svanar, gäss, simänder, dykänder, doppingar, hägrar, skarvar, rallfåglar (ej trana) samt vadarfåglar och måsfåglar (ej skrattnås under våren). Dessutom noteras till exempel antalet havsörnar med flera arter av särskilt intresse. Under våren åtskiljs, där så är möjligt, hanar och honor av de flesta änderna.

Resultat

Våren

I tabell 3 kan man jämföra de högsta antalen 2013 med de högsta åren 1991 - 2012.

Våren bjöd på det märkliga förhållandet att vintern höll i ända till mitten av april. De första räkningarna kunde endast genomföras partiellt på grund av istäcke. Utloppet och Vadboden var de enda områden som innehöll fåglar i nämnvärt antal.

Av detta blev det måttliga antal för simänderna, i synnerhet bläsand. Däremot slog sångsvanarna ett alla tiders rekord med 3220 ex, det hade varit ännu fler någon dag innan.

Även de mindre sångsvanarna var fler än någonsin, här blev den högsta noteringen 53 ex.

Årtorna nådde inte över ensiffriga tal och skedand nådde som högst 33 exemplar. Även snatteränderna förefaller gå tillbaka under våren. Som regel uppträder enstaka ex av de ovanligare gässen samt dykänder som ejder, svärta, sjöorre och bergand. Så även våren 2013. Förekomsten av dessa arter framgår av tabell 1.

Den sjätte räkningen som genomfördes den fjärde 4 maj har tidigare benämnts ”extra”.

I själva verket har vi genomfört denna sjätte räkning så många gånger att den får anses ingå i den standardiserade omfattningen. Resultatet av denna återfinns på vanligtvis i tabellen för vårens räkningar.

Genomsnittsvärdet för antalet grågäss under vårräkningarna blev 1696, vilket är ungefär 400 fler än närmast föregående år. Detta förefaller i huvudsak bero på att genomflyttningen blev försenad på grund av den sena våren. Vid räkningen den 4 maj blev antalet grågäss 1462, vilket är i rimlig närhet av tidigare års antal vid den sista räkningen för säsongen.

Hösten

Hösten 2013 skiljer sig på ett avgörande sätt från många tidigare. Eftersommaren och hösten var extremt torra, vilket hade till följd att stora delar av sjöbotten var torrlagd. Detta resulterade i mycket stora mängder rastande vadare, och mycket höga antal simänder lite senare. Tabellen nedan visar detta.

Vadarna uppehöll sig i huvudsak i den norra delen av sjön och man kan konstatera att de största antalen inträffade mellan augusti och septemberräkningarna. Sammanlagt torde några tusen vadare av de flesta slag ha uppehållit sig i sjön under de rikaste dagarna. Då fanns även de sällan sedda arterna sandlöpare och roskarl blad mängderna av kärrsnäppor och större strandpipare. Även antalen vid räkningstillfällena ligger lång över förväntat vilket framgår nedan. Den grunda sjön och

den rikliga tillgången på fisk gjorde att högsta antalet gråhägrar under hösten blev 279, en mycket hög siffra. Förmodligen den högsta någonsin.

Under hela hösten rastade stora mängder med simänder i den grunda sjön. I tabell 3 kan man jämföra med de tidigare högsta antalen för flera arter. De flesta simänderna låg i den södra delen, det vill säga i den del som fortfarande höll något vatten. Dessutom med fördel utmed före detta Dagsnäskanalen och Härlingstorpskanalen. Att betrakta dessa mängder med änder innebar en fantastisk upplevelse, särskilt som havsörnar patrullerade över andflockarna hela tiden. Som en parentes kan nämnas att antalet havsörnar under hösten 2013 är det högsta någonsin. Det kan ha handlat om mellan trettio och femtio havsörnar samtidigt. Man måste förstå att dessa mängder med fåglar som uppehöll sig sjön denna höst är helt enastående och bjöd på visuella upplevelser av svåröverträffat slag.

Dykänderna blev förstås färre i motsvarande grad, detta framgår av jämförelserna i tabell 3. Ett lysande undantag finns dock; salskrakarna nådde hela 722 exemplar vid novemberräkningen. Detta är fler än dubbelt så många än vad vi noterat någon gång tidigare.

Något som måhända följer av den stora rikedomen på fåglar är ett antal rariteter. Dessa har till stor del fångas in i protokollen av det skälet att många stannade länge till de tillresta fågelskådarnas stora glädje. En kort resumé ger vid handen att det fanns en tuvsnäppa vid Fågeludden redan i juli. Augusti blev de svarta storkarnas månad; från början tre senare två. Frågan är om det går att hitta någon som inte såg dem! Det sjunkande vattenståndet gjorde att mängder av lättfångad fisk fanns att tillgå för storkarna som kunde försörja sig utan ansträngning. En vitvingad tärna förgyllde raritetslistan från augusti som även gav hela sju skräntärnor och en småtärna. Lagom till oktoberräkningen dök 15 ägretthägrar upp (figur 1) och under några dagar även en jaktfalk. Även ägretthägrarna hade den goda smaken att stanna ett bra tag, till mångas förnöjelse.

Grågäsen är en art som vi inte fångar in med den metod som vi använder för simfågelräkningarna. När räkningarna startar på morgonen har grågässen flugit ut till betesmarkerna för att äta. Senare på förmiddagen återvänder gässen till Hornborgasjön eller någon annan sjö för att dricka varefter det lite senare åter bär av ut på fälten. Detta hindrar inte att vi kan jämföra antalet mellan åren och vi konstaterar då att antalet grågäss hösten 2013 är i stort sett hälften av vad som kan förväntas, någon rimlig förklaring till detta har vi inte. Flera markägare har vittnat om att man upplever att gässen varit färre under hösten 2013 än under tidigare år. Antalet gäss under ruggningsperioden förefaller dock ha varit lika som under tidigare år – mellan 15 000 och 20 000 exemplar.

Tack

Simfågelräkningarna vid Hornborgasjön är ett lagarbete, där det krävs stor kännedom om artbestämning och områdenas avgränsningar samt att det görs noggranna anteckningar. Totalt har 15 personer deltagit i räkningarna; Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Hanna Berg, Christer Blank, Katarina Bremsjö, Magnus Hallgren, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Kent-Ove Hvass, Gunnar Jakobsson, Stig Karlsson, Bengt Pettersson, Janne Pettersson, Albin Thorsson samt Eric Thorsson.

I den mån någon av de här nämnda observationerna skall granskas av regional rapportkommitté har en sådan granskning ännu inte skett när detta skrivs.

Referenser

- Fält, P. 1995a. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1991. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. sid 35-40. Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation/ Hornborga-dokument nr 26. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Fält, P. 1995b. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1993. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. sid 31-40. Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 29. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Fält, P. 2002. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1995. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. sid 14-24. Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 31. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Hermansson, C. 2004. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2002. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. sid 20-24. Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 38. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Att läsa även:

- Hermansson, C. 2005. Rastande simfåglar i Hornborgasjön – resultat från 2004 och sammanfattning av åren 1991-2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004 sid 26-37. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Hermansson C, Laudon K M, Thorsson E. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2005 - 2008. I Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006 - 2009. Meddelanden nr 35 - 38 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 41 - 44. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Tabell 1. Sammanställning över resultaten från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön våren 2013, inklusive den sjätte räkningen som gjordes den 4 maj.

Art	30.3	6.4	13.4	20.4	27.4	4.5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	396	981	1179	1025	1125	1112
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	35	1836	3220	654	272	647
Mindre sångsvan <i>C. columbianus</i>	0	44	53	4	5	0
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	0	0	2	0	2	17
Bläsgås <i>A. albifrons</i>	17	19	3	4	0	6
Grågås <i>A. anser</i>	1491	1730	2602	1170	1491	1462
Grågås x Kanadagås <i>A anser X</i>						
<i>Branta canadensis</i>	2	7	2	2	6	0
Spetsbergsgås <i>A brachyrhynchus</i>	0	0	3	6	6	0
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	557	476	406	121	142	145
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	2	6	2	0	18	9
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0	0	1	0	0	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	23	77	221	561	372	144
Snatterand <i>A. strepera</i>	0	0	18	70	71	98
Kricka <i>A. crecca</i>	13	97	414	1408	504	254

Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	12	283	1089	380	184	173
Stjärtand <i>A. acuta</i>	16	2	4	14	2	10
Årta <i>A. querquedula</i>	0	1	0	2	5	9
Skedand <i>A. clypeata</i>	0	0	0	33	30	22
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	0	56	109	481	143	181
Vigg <i>A. fuligula</i>	64	231	861	2939	3294	2735
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0	0	0	1	2	14
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	136	676	3399	2647	1943	998
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	7	34	103	189	116	35
Småskrake <i>M. serrator</i>	0	0	0	2	16	0
Storskrake <i>M. merganser</i>	8	32	268	171	6	3
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	0	6	0
Eider <i>Somateria molissima</i>	0	0	0	1	0	0
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	0	1	0	1
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	4	49	237	557	776	892
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	0	2	17	242	294	311
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	0	0	0	3	2	9
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	0	0	0	23	125	69
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	5	19	67	69	104	114
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	0	2	1	12	18	9
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	4	1	1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	0	0	0	0	1	0
Sothöna <i>Fulica atra</i>	462	1119	2414	1281	1093	847
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	0	0	0	0	1
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	0	0	0	3	5	7
Mindre strandpipare <i>Charadr. dubius</i>	0	0	0	0	1	4
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	0	62	269	410	324	274
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	0	0	0	1	6	28
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	0	0	7	25	34	18
Storspov <i>Numenius. arquata</i>	0	0	6	5	20	4
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	0	0	0	0	0	5
Rödbena <i>T. totanus</i>	0	0	2	56	52	69
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	0	0	0	12	14	35
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	0	0	9	28	13	4
Grönben <i>T. glareola</i>	0	0	0	8	6	0
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	0	0	0	3	2	7
Fiskmå <i>Larus. canus</i>	0	0	12	8	29	16
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	78	126	372	55	108	39
Silltrut <i>L. fuscus</i>	0	0	2	0	0	0
Havstrut <i>L. marinus</i>	1	4	18	3	8	8
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	16	27	48
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	0	0	0	0	0	2

Tabell 2. Sammanställning av resultatet från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön hösten 2013.

Art – datum för räkning	15.8	11.9	12.10	17.11
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1892	1992	1989	1677
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	86	82	5	42
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>				
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	1	0	0	0
Grågås <i>Anser anser</i>	4181	4156	1150	215
Grågås x Kanadagås <i>A. anser x B. canadensis</i>	2	2	3	0
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	74	181	47	152
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	3	0	0	0
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	2	0	2	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1107	3492	11220	2409
Snatterand <i>A. strepera</i>	2165	2190	1154	405
Kricka <i>A. crecca</i>	1400	10874	14063	7800
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	2778	3837	3287	6850
Stjärtand <i>A. acuta</i>	57	313	349	29
Skedand <i>A. clypeata</i>	91	212	520	16
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	6784	2611	151	26
Vigg <i>A. fuligula</i>	1680	620	1551	746
Svärta <i>Melanitta. fusca</i>	0	0	0	5
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	513	136	635	736
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	11	15	150	722
Småskrake <i>M. serrator</i>	0	0	0	4
Storskrake <i>M. merganser</i>	7	0	167	359
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	2	0
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	401	209	105	12
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>	16	3	2	0
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	4	4	3	0
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	1	2	0	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	395	398	138	23
Ägretthäger <i>Egretta alba</i>	0	3	15	3
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	97	279	92	61
Svart stork <i>Ciconia nigra</i>	2	0	0	0
Sothöna <i>Fulica atra</i>	3571	6082	1910	963
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1	0	0	0
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	0	1	0	0
Större strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	114	12	0	0
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	25	2	0	0
Kustpipare <i>P. squatarola</i>	20	2	40	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	1896	1084	940	938
Kärnsnäppa <i>C. alpina</i>	113	52	153	2
Kustsnäppa <i>C. canutus</i>	7	18	0	0
Spovsnäppa <i>C. ferruginea</i>	37	3	0	0
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	1	2	0	0
Rödspov <i>Limosa limosa</i>	0	8	0	0
Myrspov <i>Limosa lapponica</i>	11	0	0	0
Storspov <i>Numenius arquata</i>	2	0	0	2
Dubbelbeckasin <i>Gallinago media</i>	0	2	0	0
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	342	431	145	0
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	0	0	1	0

Art – datum för räkning	15.8	11.9	12.10	17.11
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	287	497	10	0
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	55	3	6	0
Rödbena <i>T. totanus</i>	4	2	0	0
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	143	43	3	0
Grönbenä <i>T. glareola</i>	43	0	0	0
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	25	1	0	0
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	50	1	1	0
Dvärgmå <i>Larus minutus</i>	2	0	1	0
Skrattmå <i>L. ridibundus</i>	213	169	844	58
Fiskmå <i>L. canus</i>	86	31	35	66
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	18	19	37	23
Silltrut <i>L. fuscus</i>	0	0	2	0
Havstrut <i>L. marinus</i>	4	2	2	4
Skräntärna <i>Hydroprogne caspia</i>	7	0	0	0
Fisktärna <i>S. hirundo</i>	234	17	0	0
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	1	0	0	0
Vitvingad tärna <i>Chlidonias leucopterus</i>	1	0	0	0

Figur 1. Några av de femton ägretthägrar som uppehöll sig i området mellan Almeö och Korpaboviken i mitten på oktober. Foto: Lennart Ljuhs.

Tabell 3. Jämförelse av de högsta registrerade antalen för några våtmarksarter under räkningarna 1991 till 2012 (se Hermansson C 2004 samt Dokumenten 2005 - 2012) med resultaten från 2013. Siffran efter antalet anger det år detta uppnåddes.

Antal med * är de högsta någonsin.

Art	Simfågelräkningar 1991–2012		Simfågelräkningar 2013	
	Vår	Höst	Vår	Höst
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1372-11	2359-09	1179	1992
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	1820-10	200-98	*3220	86
Grågås <i>Anser anser</i>	2420-04	8864-11	*2602	4186
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	434-96	760-05	*557	152
Bläsand <i>Anas penelope</i>	2544-10	8900-05	561	*11220
Snatterand <i>A. strepera</i>	310-07	2212-12	98	*2190
Kricka <i>A. crecca</i>	3850-01	6500-92	1408	*14063
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1370-06	5700-05	1089	*6850
Stjärtand <i>A. acuta</i>	258-09	524-09	16	*349
Årta <i>A. querquedula</i>	88-93	111-94	9	0
Skedand <i>A. clypeata</i>	197-03	489-09	33	*520
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	970-05	10500-06	481	6784
Vigg <i>A. fuligula</i>	5105-09	2596-10	3294	1680
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	3657-10	1466-12	3399	736
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	314-10	290-08	189	*722
Storskrake <i>M. merganser</i>	1750-10	1150-09	268	359
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1360-08	833-09	892	401
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	328-11	37-06	311	16
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	39-96	8-06	9	4
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	440-01	560-00	114	398
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9600-06	21100-04	2414	6082
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	850-03	3192-11	410	1896
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	90-09	25-97	69	4
Storspov <i>Numenius arquata</i>	165-12	20-12	10	2
Enkelbeckasin <i>G. Gallinago</i>	113-03	210-06	34	*431

Not. För vadarnas del finns siffror endast i mycket begränsad omfattning att tillgå från tiden före 2001 med dokumenten som källa. Det är emellertid värdefullt att kunna redovisa några av de arter som tillhör Hornborgasjöns strandängsfauna.

Häckfågelfaunan vid Vallen 2013

Janne Pettersson

Inledning

Med Vallen menas här den jordvall på Hornborgasjöns västra sida som anlagts för att reglera sjöns vattenstånd. Denna fågelinventering tjänar främst ett syfte. Genom inventeringen skall man se förändringar i fågelfaunan. Vid årlig kontroll registreras och övervakas naturmiljöns tillstånd och utveckling. Verksamheten bidrar till kontroll av naturmiljöns utveckling och förändringar i fågelbeståndet genom naturlig biotopförändring.

Inventeringen bredovisar enbart häckande arter, alltså inga rastande eller migrerande arter. Underlaget kan sedan användas för bedömning av effekten på fågelfaunan i biotoper som förändras utmed Vallen. Projektet startades av Barbro, Åsa och Thore Axelsson år 2002.

Metodik

Hela inventeringen bygger på Statens Naturvårdsverkets råd och riktlinjer. Biologiska inventeringsnormer för fåglar (Svensson 1975). För beskrivning av ambitionsnivå och kartunderlag artlistning inventeringsområde och biotopsbeskrivning se Axelsson (2004).

Resultat

För nionde gången är Vallen inventerad från 2002 till 2009 och nu efter tre års uppehåll. Även detta år uppvisade nästan alla arter stabila populationer med mycket små förändringar i antal. Även detta år finns som enda häckande simand gräsand registrerad.

Arter som ej häckat under 2013 men under 2009 är kanadagås, mindre strandpipare, björktrast, grönfink och steglits.

Arter som häckat 2013 men ej under 2009 är dubbeltrast och blåmes

Arter med avikande antal 2009/2013 är gråhakedopping 15 mot 3, knölsvan 7 mot 3.

Tidsåtgången detta år blir runt 65 timmar i fält.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att antalet arter och antal häckande par börjar bli relativt stabil.

Referens

Axelsson T & B 2003. Häckningsfaunan vid Vallen. I ”Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002”.

Tabell 1. Inventeringsdagar vid Vallen, Hornborgasjön 2013.

Datum	Tid	Temp	Väder	Vattenstånd
2013.04.21	Morgon	1 ° C	Klart	-
2013.05.01	Morgon	-1 ° C	Klart	119,90
2013.05.09	Morgon	10 ° C	Dis	119,88
2013.05.18	Morgon	10 ° C	Klart	119,87
2013.06.06	Morgon	8 ° C	Klart	119,90
2013.06.13	Kväll	17 ° C	Klart	

Tabell 2. Antal revirhävande par/hanar vid Vallen år 2007-2013. Tidigare tabeller (år 2002-2006) finns i tidigare Hornborgadokument.

Art	2007	2008	2009	2013
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	4	3	3	3
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	9	11	15	3
Smådopping <i>Podiceps rufficollis</i>	-	-	-	-
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	-	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	-	1	1	-
Grågås <i>Anser anser</i>	3	1	3	1
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	-	-	1	4
Snatterand <i>Anas strepera</i>	1	-	-	-
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	-	1	-
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	7	4	7	3
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	-	-	-	-
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	-	1 utplnt.	-	1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	2	1	2	2
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9	3	5	3
Småfl. sumphöna <i>Porzana porzana</i>	-	-	-	-
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	-	1	1	-
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	10	3	9	8
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	6	8	6	6
Drillsnäppa <i>Tringa hypoleus</i>	1	1	1	1
Grönben <i>Tringa glareola</i>	2	2	2	1
Rödben <i>Tringa totanus</i>	4	3	3	2
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	-	-	1?	-
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	1	-	-	-
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	2	1	2	3
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1	1	1	1
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>	-	-	-	-
Mindre hackspett <i>Dendrocopos minor</i>	-	-	1	-
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	5	7	8	7
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	2	2	2	2
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	1	2	3	4
Gulärta <i>Montacilla flava</i>	15	12	13	11
Sädesärta <i>Montacilla alba</i>	-	2	4	5
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	-	2	1	3
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	1	1	1	1
Rödhake <i>Erithacus rubecola</i>	3	3	6	7
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	-	2	5	3
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	3	3	3	3
Koltrast <i>Turdus merula</i>	1	3	4	5
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	2	1	2	2
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	2	3	3	2
Dubbeltrast <i>Turdus viscivorus</i>	1	-	-	1
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	-	-	1	-
Svartvit flug <i>Ficedula hypoleuca</i>	2	1	1	2
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	-	2	-	-
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	7	6	6	4

forts. tabell 1

Art	2007	2008	2009	2013
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	3	-	2	1
Sävsångare <i>Acroceph. Shoenobaemus</i>	19	14	18	22
Kärrsångare <i>Acroceph. Palustris</i>	1	3	1	2
Rörsångare <i>Acroceph. Scirpaceus</i>	13	11	11	8
Trastsångare <i>Acroceph. Arundinaceus</i>	3	3	8	1
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	2	4	1	4
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	30	28	28	27
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	-	-	-	-
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	1	1	1	1
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	1	-	1	4
Entita <i>Parus palustris</i>	1	2	1	4
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	-	-	-	3
Talgoxe <i>Parus major</i>	3	3	3	3
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	-	1	-	-
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	-	-	-	-
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	1	1	1	1
Skata <i>Pica pica</i>	-	-	-	-
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	-	-	-	-
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	4	5	4	4
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	1	1	2	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	-	-	1	-
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	1	1	2	2
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	1	-	-	-
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	27	12	12	16
Gulspärp <i>Emberiza citrinella</i>	7	7	5	4
Summa arter	47	48	53	48

Häckande doppingar i Hornborgasjön 2013

Peder Hedberg Fält

Inledning

Projektet startades upp redan 1981 (Karlsson 1982) men år 1985 övertog Lars-Erik Johansson och Hans-Erik Johansson ansvaret och drev projektet fram till 1999. Från år 2000 övertog jag själv ansvaret som projektledare och har därefter årligen genomfört inventering av häckande doppingar. Under 2000 och 2001 samt 2005 till 2007 räknades samtliga par häckande eller revirhävdande doppingar i sjön samt antalet kullar av svarthakedopping och svarthalsad dopping. På grund av tidsbrist åren 2002 till 2004 samt 2008 och framåt har jag koncentrerat mig på att endast följa upp häckande svarthalsad dopping och svarthakedopping samt häckningsframgången för dessa båda arter. Eftersom gråhakedoppingen var riksinventeringsart 2011 beräknades antalet häckande par i sjön det året, men varken 2012 eller 2013 har någon beräkning av beståndet gjorts.

Inventeringarna är dels till för att följa upp förändringarna hos de olika arterna av häckande doppingar i samband med sjöns restaurering men även kontrollera beståndens storlek och sammansättning i relation till sjöns ekologiska system, främst sjöns fiskfauna. Inventering av fiskfaunan har under året gjorts av Länsstyrelsen.

Metodik

Under tiden 15 april till 15 juli har inventeringar av antalet häckande par hos svarthakedopping och svarthalsad dopping genomförts. Vid beräkning av svarthalsad dopping genomsöktes samtliga mås- och tärnkolonier mellan perioden 21-25 maj, vilket är den tidperiod då de första kullarna börjar dyka upp. Inventeringarna har främst utförts från olika observationsplatser runt sjön så att alla delområden har täckts upp. Indelningen av dessa områden är densamma som används vid simfågelräkningarna. De delar av sjön som ej gått att inventera från land såsom Korpaboviken, Stenum och södra delen har istället inventerats från kanot under perioden från mitten av maj till mitten av juli.

Metod för inventeringarna följer i stort de anvisningar som Svensson (1976) angivit för inventering av vattenfåglar. För svarthalsad dopping har antalet häckande par beräknats utifrån antalet bebodda bon vid respektive kolonin. Hos svarthakedopping har häckande par angetts då påbörjade eller bebodda bon har observerats eller då par har noterats under större delen av häckningssäsongen inom ett begränsat område av sjön. Observationer av aktuella arter har vid varje besök prickats in på kartor eller på annat sätt noteras för respektive delområde. Observationerna har sedan förts över på artkartor, varefter utvärdering har gjorts.

Resultat

Svarthakedopping

Inga permanenta par noterades under häckningssäsongen. Ett par sågs i området utanför Fågeludden fram till 12 maj men försvann och noterades inte heller i andra områden av sjön. Det skulle dröja fram till 15 juni då två fåglar dök upp strax norr om Fågeludden och den 19 juni noterades hela 9 vuxna fåglar på samma ställe. Anmärkningsvärt är att väldigt få observationer görs i övriga delar av sjön än vid just Fågeludden.

Svarthalsad dopping

Årets häckningssäsong inleddes väldigt sent och den första ruvande fågeln sågs inte förrän den 13 maj i kolonin utanför Fågeludden, vilket var 14 dagar senare jämfört med 2012. De första fåglarna dök upp i den öppna vattensamlingen vid Utloppet den 7 april, vilket skall jämföras med förra året då de första fåglarna noterades den 27 mars. Simfågelräkningarna under våren 2013 visar att merparten av de svarthalsade doppingarna anlände till sjön i slutet av april. Den 20 april sågs 23 fåglar medan det veckan efter, den 27 april, fanns 125 fåglar. Totalt under året fanns två olika kolonier, nämligen söder om Almeö och strax norr om Fågeludden (se figur 1). Totalt hittades 88 bon/par (tabell 1) av svarthalsad dopping, där båda kolonierna låg i anslutning till skrattnåskolonier. Därutöver hittades också 27 bon med andrakullar eller omläggningar.

En av sjöns största ansamlingar av häckande skrattnås finns där Sätunakanalen och Bjurumskanalen möts. Detta område har varit ett stabilt häckningsområde och även utgjort sjöns kärnområde för häckande svarthalsar under en längre period. Vid boräkning den 21 maj noterades där 74 bebodda bon av svarthalsad dopping.

Den andra kolonin låg strax norr om Fågeludden. Kolonin kunde följas från nya tornet på Fågeludden. Den första ruvande fågeln sågs där den 13 maj och kolonin växte sig till totalt 14 bon den 25 maj. Den 1 juni sågs den första kullen vilket kan jämföras med att den första kullen förra året noterades den 20 maj, dvs 10 dagar tidigare. Tidigare år har det också häckat svarthalsad dopping kring fd Blindkanalen, men flytöarna där låg även i år under vattenytan och inga större måskolonier fanns heller i området. Besök gjordes även vid övriga av sjöns måskolonier men inga fler kolonier av svarthalsade doppingar hittades.

Vid paddling i sjön den 18 juni hittades ytterligare två kolonier med 10 respektive 17 bon i sjöns centrala delar på flytöar med häckande måsar och tärnor. De första fåglarna beräknas ha börjat bygga bo mellan den 10 och den 15 juni. Detta rörde sig med all sannolikhet fåglar som misslyckats med sin första häckning och även par som påbörjat en andrakull.

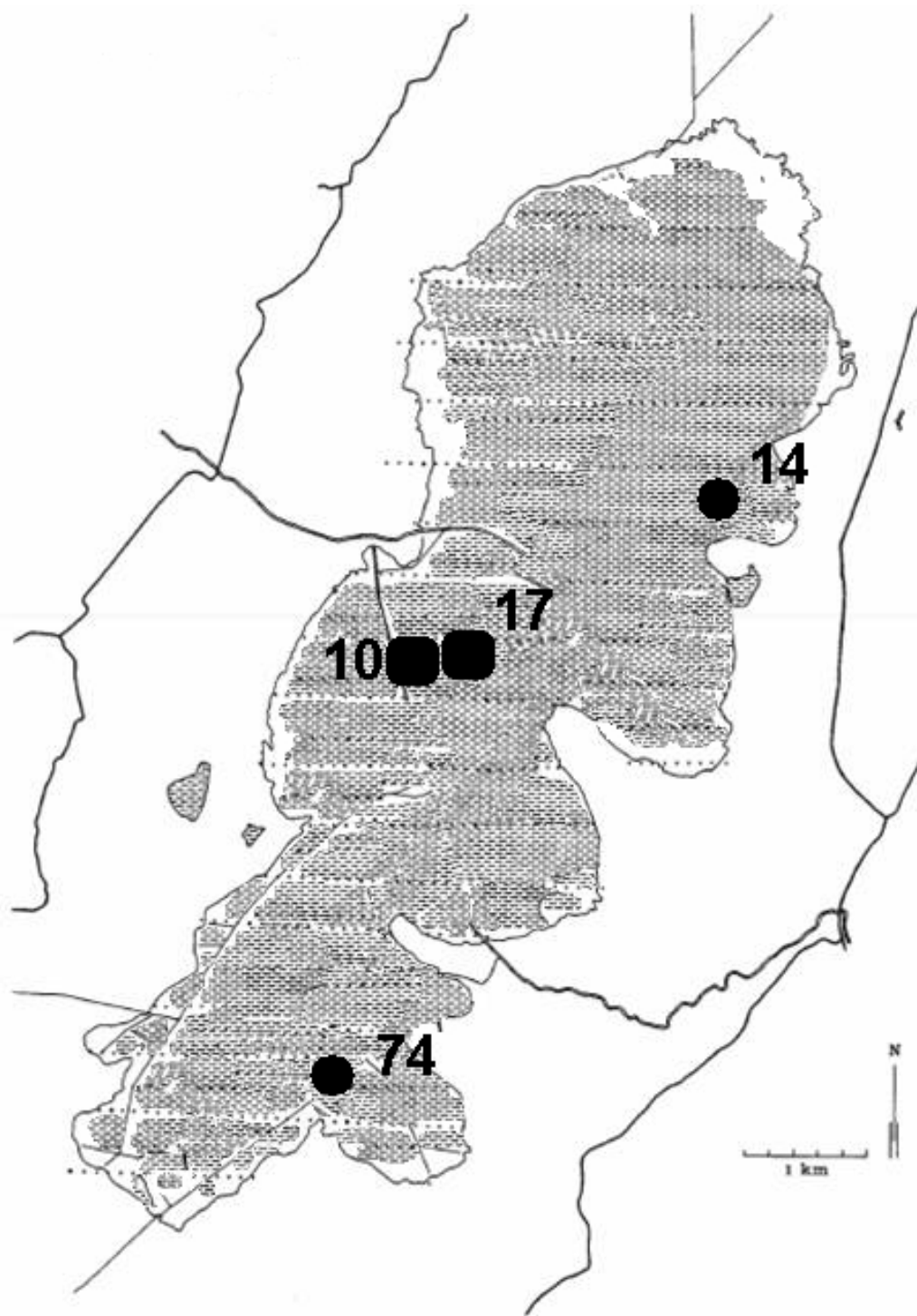
Tabell 1. Antal häckande par av svarthakedopping och svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2013.

Art	Par
Svarthakedopping	0
Svarthalsad dopping	88

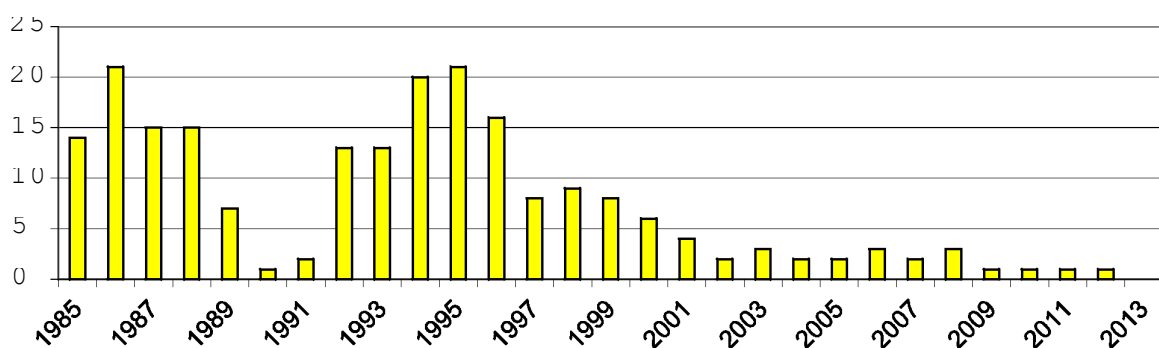
Referenser

Karlsson, T. 1982. Doppingar. I: Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. sid 52-60. Hornborga-dokument nr 2. Statens naturvårdsverk och Länsstyrelsen i Skaraborgs län.

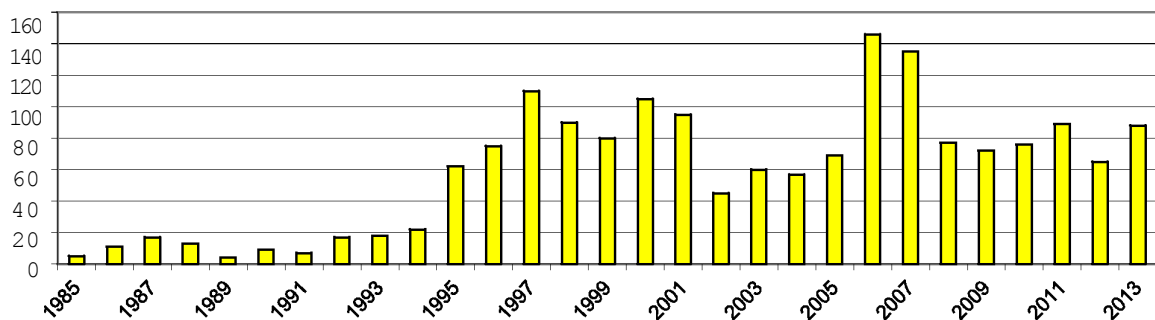
Svensson, S. 1976. Inventering av vattenfåglar. Stencil. Lunds universitet.

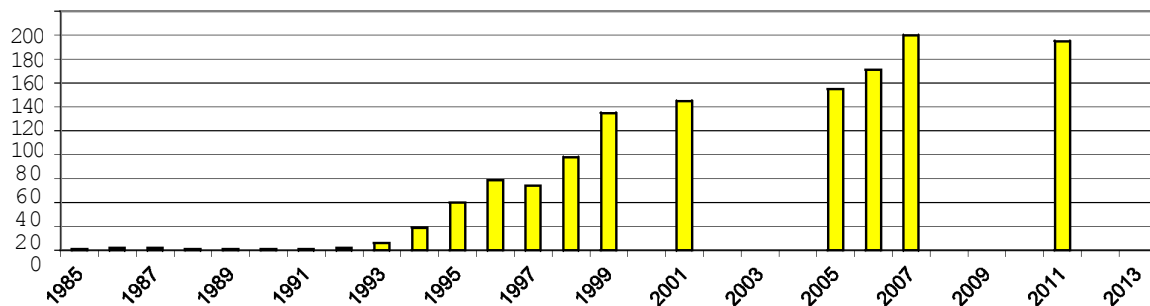
Figur 1. Antal kolonier och antal bon i respektive koloni av svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2013. Rund symbol = Häckning. Fyrkantig symbol = Omläggning

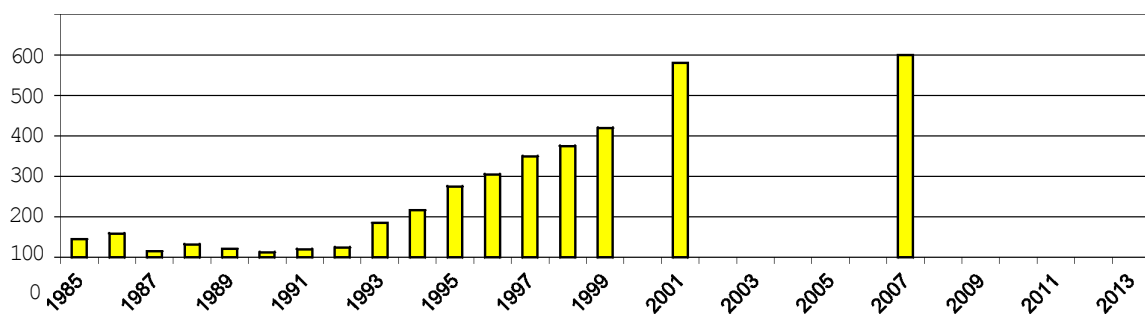
Tabell 1. Antal häckande par svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 1985-2013.

Tabell 2. Antal häckande par svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 1985-2013.

Tabell 3. Antal häckande par gråhakedopping *Podiceps grisegena* i Hornborgasjön 1985-2013.

Tabell 4. Antal häckande par skäggdopping *Podiceps cristatus* i Hornborgasjön 1985-2013.

Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2013

Bengt Pettersson

Bakgrund

Kärrhökarna i Hornborgasjön har studerats sedan slutet av 1960-talet. Syftet har varit att följa de tre kärrhökarternas utveckling före och efter Hornborgasjöns restaurering. Häckningsresultatet kontrollerades vid projektets början genom bobsök med ringmärkning av ungarna. Efter Naturvårdsverkets höjning av vattennivån 1992-1995 upphörde de årliga bokkontrollerna. Projektet har därefter fortsatt med kartläggning av samtliga borevir och registrering av antalet flygga ungar. Efter vattenståndshöjningen ökade antalet häckande bruna kärrhökar för att sedan efter några få säsonger drastisk minska när större delen av sjöns vassar försvann p.g.a. isrörelser, vilket var en oförutsedd utveckling.

Metod

Årets inventering har genomförts med samma metod som tidigare säsonger, varvid borevir har noterats och antalet flygga ungar har observerats och räknats från följande fasta observationspunkter: norr om Fäholmen, Fågeludden, Almeö, Hångertornet, Vadboden-Trandansen, Orenabbtornet samt tornet vid sjöns utlopp.

Resultat

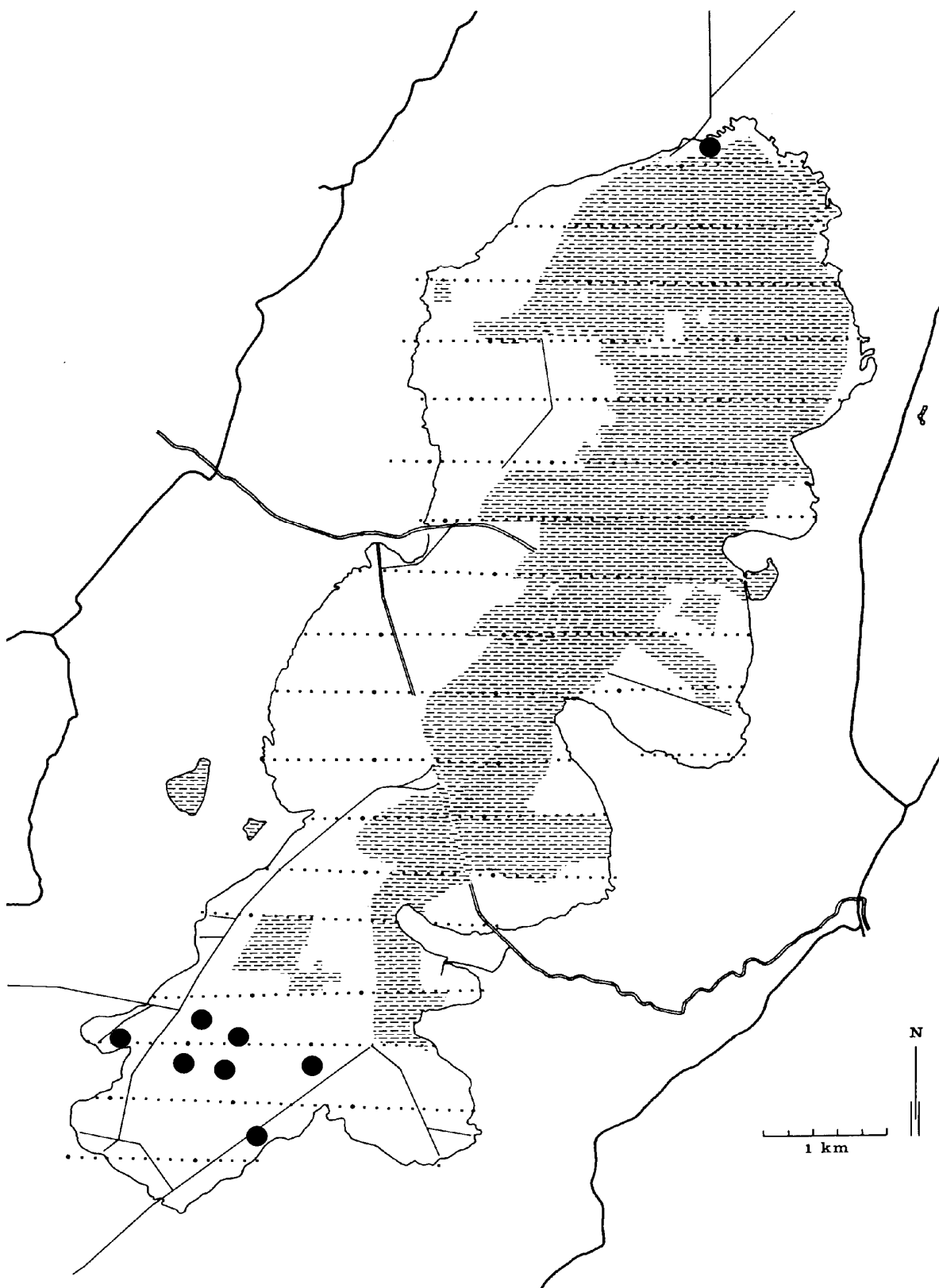
Årets resultat är 8 säkra brunhöksrevir. Sju av paren lyckades föda upp flygga ungar. Två av paren häckade i bladvass varav det ena i sjöns nordvästra del (se karta) och det andra i sjöns södra del i en vassrugge norr om Dagsnäs. Båda dessa par fick ut två flygga ungar. Övriga 6 par häckade i videbuskagen ute i sjön söder om linjen Almeö-Orebackar (se karta). Sammanlagt har minst 16 ungar setts flyga över reviren och detta resultat tyder på att det varit ett normalt häckningsår. Samtidigt konstateras att antalet borevir fortsätter att minska och att årets 8 revir innebär två bon färre än år 2012.

Diskussion

Den minskning av antalet brunhökspar i Hornborgasjön som noterats under senare år kan förklaras med att för arten lämpliga häckbiotoper gradvis försvinner. Sjöns vassområden är fåtaliga och små till ytan. När förändringen skedde i form av att vassarna försvann anpassade sig en del par och övergick till att bygga bo i vattenomflutna videbuskar i södra sjöområdet. Nedbrytningen av dessa videbuskage pågår, och de försvinner successivt. Därmed har sannolikt de buskhäckande kärrhökarna nu svårt att hitta lämpliga buskar vars grenar kan hålla för tyngden av ett bo och även ge skydd för insyn från predatorer som korpar, kråkor och havsörnar. En annan orsak till minskningen kan vara att de buskhäckande kärrhökarna nu dör undan och att yngre generationer inte bygger i buskar eftersom det naturliga, nedärvda beteendet för brun kärrhök i Sverige är att bygga bo i gammal bladvass.

Övriga kärrhökar

Under sträcktid, den 10 september, upptäckte Mike Henry en social övernattningsplats (eng. roost) för kärrhökar på Sätunamaden. På kvällen den 12 september sågs två bruna kärrhökar och en hontecknad blå kärrhök samt en ung stäpphök slå sig ner i hög gräsvegetation för att övernatta. På morgonen den 13 september sågs de lätta för att sedan sprida sig i omgivningarna. Liknande beteende har tidigare setts bl a på Skövde övningsfält och vid Agnestadssjön, Falköping. Medverkande i årets kartläggning var även Mike Henry, som hjälpt till med bevakning i södra delen av sjön.

Figur 1. Bon av brun kärhök *Circus aeruginosus* i Hornborgasjön 2013

Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2013

Bengt Pettersson

Inledning

År 2002 började havsörn häcka i Hornborgasjöområdet. Samma par har sedan dess under elva häcksäsonger fött upp ungar som blivit flygga. Hannen, som är ringmärkt, är nu sexton år gammal och även honan bedöms ha samma ålder, av fjäderdräkten att döma. Paret uppehåller sig året runt vid Hornborgasjön och ses vintertid vid vaken vid Utloppet och besöker åtelplatsen vid Vadboden.

Tidpunkt för äggläggning brukar oavsett väder vara de första dagarna i mars. I slutet av juni brukar ungarna vara flygga och därefter ses de ute i sjöområdet tillsammans med de vuxna fåglarna.

Resultat häckning

År 2013 uteblev den förväntade häckningen. Det finns tecken på att häckning har påbörjats som vanligt och att något sedan har hänt. Situationen är svårtolkad och utesluter inte att störning i boområdet kan vara en möjlig orsak.

Vid häckningsdags på vårvintern fanns paret på plats som tidigare år.

Den 21 mars observerades en sen parning på Hornborgasjöns is, vilket är sjutton dagar efter normal äggläggningstid. Därefter var endast hanen synlig och sågs flyga med bomaterial i slutet av mars, vilket tydde på häckning.

Den 6 maj syntes paret åter tillsammans ute i sjöområdet vilket var illavarslande. Bokkontroll gjordes enligt rutin den 12 maj inför den årliga ringmärkningen. Boet var intakt men inga havsörnar varnade i boområdet. Senare under säsongen sågs paret tillsammans i sjöområdet och då utan flygga ungar.

I oktober sågs paret under en timmes tid hävda reviområdet med ett kontaktläte som hördes kilometervis. Det innebär att paret håller samman och att häckning kan förväntas även nästa säsong.

Övriga observationer av havsörnar under perioden mars t o m oktober

Under häckningstid, d v s april – juli, befann sig ytterligare fem havsörnar i sjöområdet. Det var fyra yngre örnar, två till fyra år gamla, samt en något äldre örn med nästan helvit stjärt; en fågel som av fjäderdräkten att döma var minst fem år gammal. Alla fem örnarna kan mycket väl vara ättlingar till det häckande paret, eftersom de inte jagades bort från reviret.

Under sensommaren och hösten har sjöns extremt låga vattenstånd och därmed lättillgänglig föda lockat ett 30-tal unga havsörnar som uppehållit sig i sjöområdet. Det rör sig om yngre fåglar i åldrarna 1-4 år och eventuellt några årsungar.

Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2013

Eric Thorsson & Albin Thorsson

Inledning

Projektet startade 2003 med syfte att fastställa hur många häckande par fiskgjusar det finns inom Hornborgasjöns rapporteringsområde och hur många ungar de lyckats producera. Målet är även att under året ringmärka de ungar som är tillgängliga.

Metod

Fiskgjusarna inventeras från början av april till slutet av september genom studier från olika observationsplatser runt Hornborgasjön. De ungar som finns tillgängliga ringmärks i början av juli.

Resultat och diskussion

Återigen har det varit ett mycket bra häckningsresultat för fiskgjusarna vid Hornborgasjön. Elva flygga ungar fördelade på fem lyckade häckningar ger 2,2 ungar per påbörjad häckning. Antalet revir har de senaste tre åren stabiliserat sig i sjöns rapporteringsområde på mellan fem till sex par.

Reviret som funnits inne i Trestenaområdet var i år inte bebott. Boet som funnits mellan Almeö och Ora nabbe blåste tyvärr ner under vintern, men ett nytt bo byggdes upp där Hornborgaån rinner ut. Detta par gick dock inte till häckning. Det gjorde däremot paret i Södra Sätunaviken och de fick även ut flygga ungar. Ytterligare ett nytt bo byggdes i en tall i kanten av Korpaboviken. Detta par gick till häckning och lyckades direkt. Det är ovanligt att helt nya bon resulterar i lyckad häckning runt sjön.

I tabell 1 kan man konstatera att mer än hälften av åren har resulterat i ett snitt på fler eller lika med två flygga ungar per påbörjad häckning (55 %), vilket får anses som ett mycket bra resultat. Räknar vi på totala antalet häckningar över elva år får vi 91 ungar på 58 påbörjade häckningar vilket ger ett snitt på 1,57 flygga ungar per påbörjad häckning eller 2,3 flygga ungar per lyckad häckning (40).

En annan mycket intressant notering är att vi fortfarande inte fått något återfynd från någon av alla våra ringmärkta fiskgjusar i projektet, trots att vi har ringmärkt 30 ungar (33 % av totalantalet ungar) under de 11 år vi har utfört projektet. Dock noterades det i år (misstänkt en individ redan förra året) att båda föräldrarna till Almeö-boet är ringmärkta. Paret som sågs där i starten på detta projekt (2003) var inte ringmärkta, och man kan väl bara spekulera i var nuvarande fåglar är ringmärkta någonstans, men att det inte är samma fiskgjusar som hållit till där i elva år kan då bekräftas. Det är mycket intressant då detta revir ändå haft en mycket god häckningsframgång under hela tiden vi utfört projektet, se tabell 2 nedan.

I tabell 1 slås man av att många av åren har ett snitt på flygga ungar per påbörjad häckning på mer än 2,0. Tittar man närmare på detta kan konstateras att 14,3 % av alla de 91 studerade kullarna har varit på tre ungar (18) medan bara 4,4 % omfattat endast en unge (4).

I tabell 2 visas de två häckningsplatsers häckningsresultat. Dessa båda häckningsplatser har funnits i sort sett intakta under hela vår inventeringsperiod.

Noterbart är att det påbörjats häckning i dessa två boplatser varje år vi studerat arten i sjön. Dock behöver det inte vara samma par som häckat på boplatserna alla åren, vilket konstaterats beträffande Almeö-boet, som nämnts ovan. Det finns två år som sticker ut ovan: 2007 och 2010. De två åren tillhör de tre åren med sämst snitt totalt i sammanställningen. Det tredje sämsta året var 2006 och då var dessa två boplatser de enda som fick ut flygga ungar.

Sammantaget kan man då säga att dessa två boplatser har varit de mest produktiva i hela sjön. Noterbart är också att vi endast studerar ett begränsat antal häckningar vilket innebär att någon enstaka misslyckad häckning ger stort utslag på totalresultatet. Detta medför att många av de slutsatser som presenteras ovan inte kan säkerhetsställas statistiskt. En tydlig slutsats kan man dock dra av detta projekt och det är att val av bra boplatser ger större chans till lyckad häckning.

Tabell 1. Sammanställning av revir, häckningar och häckningsresultat för fiskgjuse *Pandion haliaetus* i Hornborgasjön 2003-2012.

Årtal	Revir	Påbörjad häckn.	Antal kullar	Totalt flygga ungar	Flygga ungar/ påbörjad häckning
2013	6	5	5	11	2,20
2012	6	4	3	6	1,50
2011	5	4	4	9	2,25
2010	7	6	1	2	0,33
2009	8	7	5	9	1,29
2008	10	6	5	12	2,00
2007	9	6	4	8	1,33
2006	8	6	2	5	0,83
2005	7	5	4	10	2,00
2004	6	4	4	9	2,25
2003	5	5	4	10	2,00

Tabell 2. Häckningsresultat vid Almeö och Korpaboviken 2003-2013.

År	Almeö	Korpaboviken
2013	2	3
2012	3	2
2011	2	2
2010	0	0
2009	3	2
2008	3	2
2007	1	0
2006	2	3
2005	3	2
2004	2	2
2003	2	2
Totalt	23	20
Snitt/påbörjad häckning	2,1	1,8
Antal 3-kullar	4	2

Rastande tranor vid Hornborgasjön 2013

Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén

Redan 1966 genomfördes de första organiserade försöken att räkna antalet rastande tranor under våren. Resultatet visade att det var fullt möjligt att med en väl genomarbetad metod erhålla tillförlitliga uppgifter om antalet tranor. Fåglarna räknades när de under gryningen lämnade övernattningsplatserna i södra sjöområdet för att proviantera i området kring Stora Bjurum och Dagsnäs. Under åren 1967-1982 ansvarade Skövde fågelklubb för räkningarna. Sedan 1983 utförs räkningarna av Hornborgasjöns fältstation. Årets räkningar var de 48:e i ordningen. Numera räknas tranorna när de lämnar födosöksområdena och flyger till övernattningsplatserna under kvällen.

Hornborgasjön var tidigare starkt igenvuxen med vass, men när stora områden rensades på vegetation under 1969-1970 öppnades ytor med grunt vatten i sjöns norra del. Tranorna fann dessa som lämpliga övernattningsplatser och antalet höstrastande tranor ökade från år till år (Swanberg 1993). Antalet uppskattades till 100 tranor år 1972 för att sedan långsamt öka till dagens antal på upp till 10 000 tranor i hela sjöområdet. Till skillnad från vårens dagliga räkningar bevakas höstens tranor två gånger per vecka. Höstens räkningar var de 42:e i ordningen, också det en unik oavbruten svit.

Rastande tranor under våren

Det blev en märklig vår. Kyla och snö över norra Europa medförde att tranorna blev stående söder om snöbältet i norra Tyskland. Vid Hornborgasjön var det barmark och förberett för tranornas ankomst, men snöbarriären i norra Tyskland var för stor. Först i början på april började vårsträcket och dessförinnan fick många som besökte Hornborgasjön i slutet av mars månad inte se en enda trana.

Den 5 mars sågs årets första tranor vid Hornborgasjön, 1 ex. vid Vadboden (Jörgen Fritzson) och 2 ex. vid Tranum (Lotta Berg). Tranorna tillhörde sannolikt sjöns bofasta tranor eftersom de som häckar vid Hornborgasjön anländer tidigare än de tranor som rastar.

Den 1 april anlände 53 tranor. De bedömdes tillhöra vårens första tranor som rastade i södra sjöområdet. Därefter tillkom dagligen flockar med fåglar och den 8 april fanns 6 300 tranor på kvällen. Vårsträcket kulminerade den 14 april då 13 400 tranor fanns i området. Vi får gå tillbaka till 1996 för att finna ett senare mediandatum. De senaste fem åren har högsta antal varit den 2-5 april, dvs. drygt 10 dagar tidigare.

Vårens mediandatum inträffade den 14 april, det vill säga det datum när 50 procent av antalet trandagar (167 200) uppnåtts. Med antal trandagar avses summan av de dagliga antalen rastande tranor. Det bör noteras att vi inte känner till omsättningen (daglig ankomst och bortsträck) och kan därför inte beräkna mediandatum för det totala antalet rastande tranor.

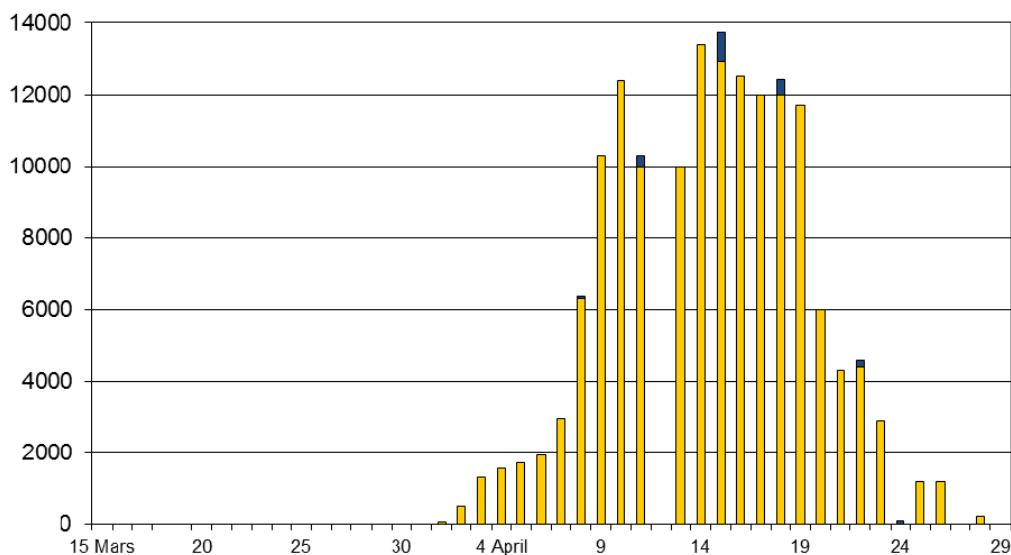
Antalet trandagar (167 200) var lägre än det varit på många år. Anledningen är att tranorna kom sent, var färre än tidigare år, och hade bråttom till sina häckningsplatser. Förmodligen sträckte många tranor förbi Hornborgasjön utan att rasta. Under 11 dagar fanns över 10 000 rastande tranor i området.

Den 19 april fanns 11 700 tranor vid Vadboden. Den stora flyttningsdagen inträffade den 20 april då 5 700 ex (57 %) lämnade området och sträckte norrut. Antalet minskade därefter successivt. Vid kvällsräkningen den 28 april fanns endast 210 tranor kvar i södra sjöområdet. Många av dessa tranor blev kvar och stannade över sommaren vid Hornborgasjön. Se figur 1 och tabell 1.

Tabell 1. Tranornas förekomst vid södra delen i Hornborgasjön 2008-2013

År	Median-datum	Period	Högsta antal	Datum	Antal trandagar
2008	2.4	9.3-21.4	14 000	2.4	246 300
2009	2.4	10.3-23.4	18 500	30-31.3	265 100
2010	5.4	19.3-25.4	13 800	2.4	235 100
2011	4.4	20.3-20.4	15 400	6.4	243 200
2012	4.4	16.3-23.4	26 500	3.4	346 500
Mv	3.4	15.3-22.4	17 640	3.4	267 240
2013	14.4	1-27.4	13 400	14.4	167 200

Högsta antal i norra sjöområdet inträffade den 15 april då 840 ex. inräknades när de flög till nattplats. De tranor som övernattar i norra delen av Hornborgasjön söker sig till andra födosöksplatser nordväst och norr om sjön. Det finns inget som tyder på att de blandar sig med tranorna i södra sjöområdet. Antalet är också förhållandevis litet och har minskat under senare år. Även de tranor som rastade i norra delen ankom mycket sent och högsta antal inräknades två veckor senare än normalt.

Figur 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2013. Gula staplar visar antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 14 april (13 400) och i norra sjöområdet den 15 april (840). I hela sjöområdet fanns som mest 13 740 tranor den 15 april. Mediandatum i södra sjöområdet var den 14 april. Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar.

Utfodringen vid Vadboden (Trandansen)

En anledning till att tranorna samlas kring Vadboden vid sjöns södra del är naturligtvis den utfodring som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands Län. Tillgången på föda, korn, är riklig och det lockar också många andra fåglar till området, framför allt sångsvanar, grågäss, kanadagäss, bläsänder, krickor och gräsänder. Under våren 2013 spreds totalt 119 000 kg korn över området.

Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland, har visat att tranorna äter ungefär 300 gram vete (sädeskorn) per individ och dag. Två olika beräkningsmetoder gav resultatet 293 respektive 289 gram vete per individ och dag (Nowald 1999).

Det är högst troligt att det dagliga födointaget vid Hornborgasjön ligger på samma nivå, det vill sägs 300 gram korn (sädeskorn) per individ och dag. Skillnaden mellan sädesslagen vete och korn bedöms vara liten i detta sammanhang. Detta betyder att tranorna konsumerade ungefär 50 160 kg korn ($300 \text{ g} \times 167\,200 \text{ trandagar}$) eller 42 % av 119 000 kg. Resterande kvantitet, 68 840 kg (58 %) korn var således mat åt svanar, gäss och änder. Jämförelse mellan åren 2009 till 2011 visar att tranorna konsumerat ungefär lika stor andel av det korn som spridits i området (54, 49 respektive 44 %).

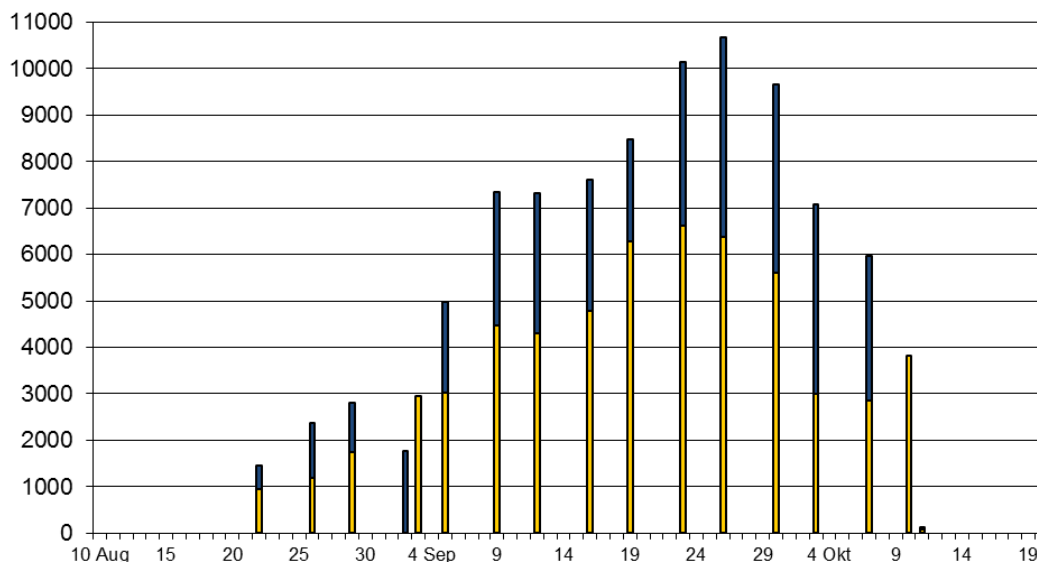
Rastande tranor under hösten

Sedan tranorna började rasta vid Hornborgasjön under hösten har alltid merparten övernattat i norra delen. Under senare år, efter det att lämpliga platser skapats i samband med sjörestaureringen, har emellertid flera övernattningsplatser tillkommit i södra delen.

Höstrastande tranor börjar anlända i mitten av augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i slutet av september till början av oktober. Då är också flyttningsdriften som störst och vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna sjöområdet under en enda förmiddag.

De tranor som övernattar i södra sjöområdet provianterar under dagtid i området från sydost till väster om Hornborgasjön, ofta på ett flygavstånd upp till flera mil. Högsta antal i södra delen var den 23 september då 6 630 tranor inräknades när de flög till nattplats.

Tranor från norra sjöområdet ses under dagtid nordväst och norr om Hornborgasjön. Många av tranorna har lång flygväg till sjön och anländer ofta i stora flockar sent under kvällen. Studier har visat att tranor som provianterar på stubbåkrar t.ex. öster om Götene, 2 mil från sjön, påbörjar sitt sovsträck vid ungefär samma tidpunkt som tranor nära sovplatsen. Högsta antal i norra delen var 26 september, då 4 290 tranor inräknades. Se figur 2 och tabell 2.

Figur 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2013. Gula staplar visar antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 23 september (6 630) och i norra sjöområdet den 26 september (4 290). I hela sjöområdet fanns som mest 10 680 tranor den 26 september.

Övervintrande tranor

Det fanns inga tranor vid Hornborgasjön vintern 2012-13.

Sammanfattning

Den 26 mars sågs vårens första tranor. Den 1 april sågs de första rastande tranorna. Under våren sågs som mest 13 400 tranor vid Vadboden (14 april) och 840 i norr (15 april). I hela sjöområdet fanns som mest 13 740 den 15 april. Det högsta antal som räknats under våren. Mediandatum för tranorna i södra delen var den 14 april (3 april 2008-2012) och antalet trandagar 167 200 (267 240 för 2008-12), vilket betyder att färre tranor stannade kortare tid. Beräkningar visar att tranor som rastade vid Vadboden under våren åt ungefär 50 160 kg korn. Under hösten sågs som mest 10 680 tranor den 26 september, näst högsta antal som räknats under hösten. Högsta antal är 10 750 från den 27-28 september 2012.

Tack

Tranräkningarna har inte varit möjliga att genomföra utan ett stort ideellt lagarbete. Totalt har 18 personer deltagit i verksamheten; Björn Björnsson, Börje Carlsson, Martin Edvardsson, Rolf Edvardsson, Claes Ekberg, Clas Hermansson, Kent-Ove Hvass, Bertil Johansson, Britt-Marie Johansson, Kerstin Jägmarker, Sören Jägmarker, Alf Karlsson, Lennart Kjellberg, Bo Monsén, Siv Monsén, Gerd Sundén, Helge Sundén och Ulrich Tourbier.

Referenser

Swanberg, P.O. 1993. Hur Hornborgasjöns rastplats för tranor utvecklades. Tranan, sid. 127-134. Skara.

Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche Grus grus während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): Proc. 3rd European Crane Workshop. Pp. 115-122. Halle.

Tabell 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2013. Antal i söder har räknats från Dagsnäs och antalet i norr från Tranums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
1 april	53	-	-
2	510	-	-
3	1320	-	-
4	1570	-	-
5	1740	-	-
6	1930	-	-
7	2940	-	-
8	6300	53	6353
9	10300	-	-
10	12400	-	-
11	10000	290	10290
12	-	-	-
13	10000	-	-
14	13400	-	-
15	12900	840	13740
16	12500	-	-
17	12000	-	-
18	12000	430	12430
19	11700	-	-

20	6000	-	-
21	4300	-	-
22	4400	180	4580
23	2900	-	-
24	-	-	-
25	1200	90	1290
26	1200	-	-
27	-	-	-
28	210	-	-

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2013. Antal i söder har räknats från Hångers udde och antalet i norr från Kärrtorps mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
22 aug	950	510	1460
26	1200	1180	2380
29	1750	1050	2800
2 sep	-	1770	-
3	2950	-	-
5	3020	1950	4970
9	4470	2880	7350
12	4310	3010	7320
16	4780	2830	7610
19	6290	2190	8480
23	6630	3510	10140
26	6390	4290	10680
30	5610	4060	9670
3 okt	3010	4080	7090
7	2860	3120	5980
10	3820	-	-
11	88	30	118

Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2013

Åke Abrahamsson

Inledning och metod

Tornfalkprojektet vid Hornborgasjön startade 1994 i sin nuvarande form, men har sin begynnelse drygt tio år tidigare. I själva verket är tornfalkarna vid Hornborgasjön en del av det stora projekt som sträcker sig över det forna Skaraborgs län och som omfattar flera hundra holkar. Detta startade i liten skala 1984 och har sedan vuxit i omfattning. Eftersom holkarna vid Hornborgasjön utgör en väl avgränsad del av Skaraborgsprojektet var det naturligt att låta dessa utgöra ett eget projekt. Antal holkar, metod för kontroll och ringmärkning undergår mycket små förändringar och därför kan projektet beskrivas som nära nog standardiserat.

Målsättningen är att alla holkar skall besökas i ett tidigt skede av häckningarna, för att om möjligt kunna fastställa storleken hos så många äggkullar som möjligt. Dessutom är målsättningen att om möjligt ringmärka samtliga ungar, vilket måste göras innan de blir flygga.

Resultat

Nedanstående tabeller visar antal genomförda häckningar inom sjöområdet, dels sedan 1995 och dels specifikt för 2013. Siffrorna för antal ungar avser kull där ungar har ringmärkts. Medelkull beräknas på antal ungar/kullar vid ringmärkningstillfället. Av detta framgår att 2013 får anses vara ett normalår vad gäller tornfalkshäckningar.

Diskussion

Två häckningar vid Stora Bjurum med fem respektive två ungar kunde inte ringmärkas på grund av att ungarna var för stora respektive för små vid det planerade märktillfället.

Två förluster av känt slag råkade vi ut för; en vid Stenum och en vid Tranum i den norra delen av sjöområdet. Vad som händer är att ägg påvisas vid första besöket, men i stället för förväntade cirka 15 dagar gamla ungar vid återbesöket är allt borta. Det handlar således inte om att häckningen är övergiven utan att boet är tomt, vilket tyder på predation av något slag. Detta är inget nytt fenomen utan något som händer varje år. I hela Skaraborgsprojektet kan man säga att det drabbar upp till fem häckningar årligen.

Orsaken är inte fastställd, men kattuggla är ett förslag med en viss sannolikhet, vilket skulle innebära att predation sker nattetid när falkarna är i stort sett försvarslösa. Det kan dock finnas andra tänkbara förklaringar.

I arbetet med tornfalksprojektet vid sjön deltar även Helge Sundén och Peter Lindkvist.

Nya återfynd

7212866 Bounge

2012-06-29 Hornborgasjön (W) Stenum 58 17 N 13 38 E

2012-08-02 Danmark, Själland, Horbelev, 54 50 N 12 01 E
Avstånd 396 km, Skadad vinge.

Tabell 1. Medelvärden beträffande tornfalkshäckningarna vid Hornborgasjön för hela perioden 1995 till 2012.

Antal holkar	Påbörjade häckningar	Genomförda häckningar	Antal ungar	Medelantal ungar/kull
40	15,1	13,2	59	4,5

Tabell 2. Resultatet beträffande tornfalkshäckningarna vid Hornborgasjön för 2013.

Antal holkar	Påbörjade häckningar	Genomförda häckningar	Antal ungar	Medelantal ungar/kull
40	13	11	52	4,7

Häckande svanar i Hornborgasjön 2013

Åke Abrahamsson

Inledning

Stora antal icke häckande knölsvanar uppehåller sig i Hornborgasjön under hela den isfria delen av året. De högsta antalen rastande pendlar runt tvåtusenstreck. Hornborgasjön är emellertid knölsvanarnas sjö ur mer än en aspekt; antalet häckande par överskrider de flesta åren tvåhundra med god marginal. De öppna vattenytorna breder efter hand ut sig allt mer, men detta tycks inte vara negativt för knölsvanarna som för sina bobyggen med fitness tar till vara nära nog obefintliga stubbar eller holmar, vilka i övrigt helt saknar skydd. Flest bon hittar man ändå i det stora bältet av döende ris nere i söder (se kartan). Det är tämligen uppenbart att Hornborgasjön fungerar väl för knölsvanarna att vistas i. Ändå resulterar det stora antalet häckande par i få ungar; reproduktionen torde ligga en bra bit under vad som kan förväntas.

Sångsvanens förekomst vid sjön ser helt annorlunda ut, jämfört med knölsvanarnas. Under våren när tranorna matas vid Vadboden rastar ofta stora mängder med sångsvanar, lockade av det utlagda kornet. Sena vårar kan sångsvanarnas antal vid denna tid på året uppgå till flera tusen. Som häckfågel är sångsvanen emellertid mycket fåtalig och antalet häckningar har aldrig överstigit ensiffriga tal.

Inventering och resultat

Knölsvan

Årets inventering resulterade i 214 bon, vilket överensstämmer med resultatet från år 2012.

Inventeringen genomfördes den 22 maj av författaren och gick till på samma sätt som alltid; flygning på lägsta tillåtna höjd och med lägsta möjliga hastighet så många varv som behövs för att få med alla bon på bild. De ruvande svanarna är väl synliga, svårigheten består i att undvika såväl glapp som dubbelräkning. Det går fort undan! Vi har haft glädjen och förmånen att flyga med samma pilot under alla år, Leif Crona från Skövde Flygklubb.

De flesta bona ligger i det stora området med dött ris i söder (se kartan). Längre norrut kan man se en tendens över åren till minskande antal bon, vilket kan bero på allt större områden med klarvatten och därmed svårigheter att förankra och skydda bona.

Vid simfågelräkningen den 15 augusti räknades 22 knölsvanskullar med totalt 48 ungar in, vilket naturligt vis är förödande lite i relation till antalet bon. Förväntat antal borde vara 2 - 2,5 ungar i genomsnitt per häckande par, ganska rimligt för en inlandslokal som Hornborgasjön. Man kan beräkna att 5 – 7 ägg är ett normalvärde per kull, att upp till 40 % av lagda ägg inte kläcks och att upp till 50 % av kullen överlever tre månaders ålder.

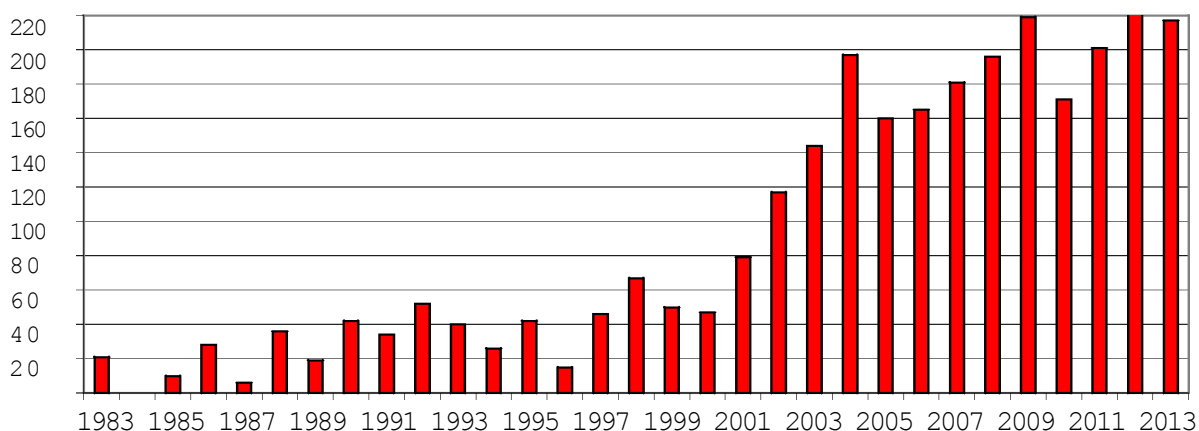
Tabell 1. Antal bo av svanar i Hornborgasjön 2013

Art	Antal bon
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	214
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	4

Tabell 2. Antalet bon och ungar av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2001-2013

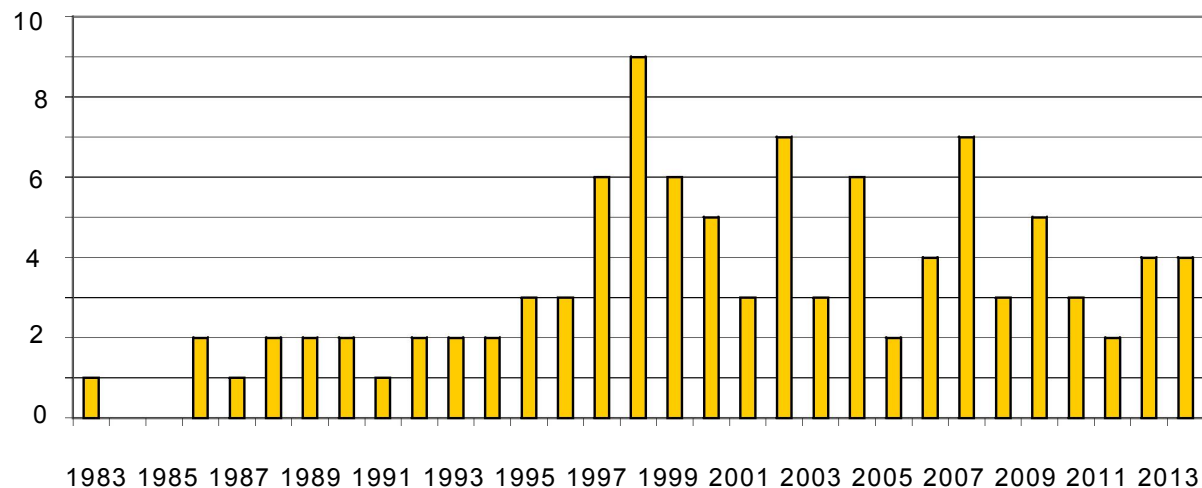
År	Antal bon	Antal kullar	Medelkull	Procentuell andel av de häckande paren som fick ut några ungar per räknat per simfågelräkningen i augusti.
2001	79	-	-	-
2002	117	57	-	49
2003	144	-	-	-
2004	197	46	-	23
2005	160	36	-	23
2006	163	36	-	22
2007	181	45	2,7	25
2008	196	23	2,2	12
2009	219	81	2,8	37
2010	171	26	2,5	15
2011	201	67	2,5	33
2012	223	26	2,8	12
2013	214	22	2,2	10

Medelkullen är i detta fall beräknad på antalet ungar/kullar vid simfågelräkningen i augusti; för flera av de tidigare åren saknas uppgifter om ungar i dokumenten.

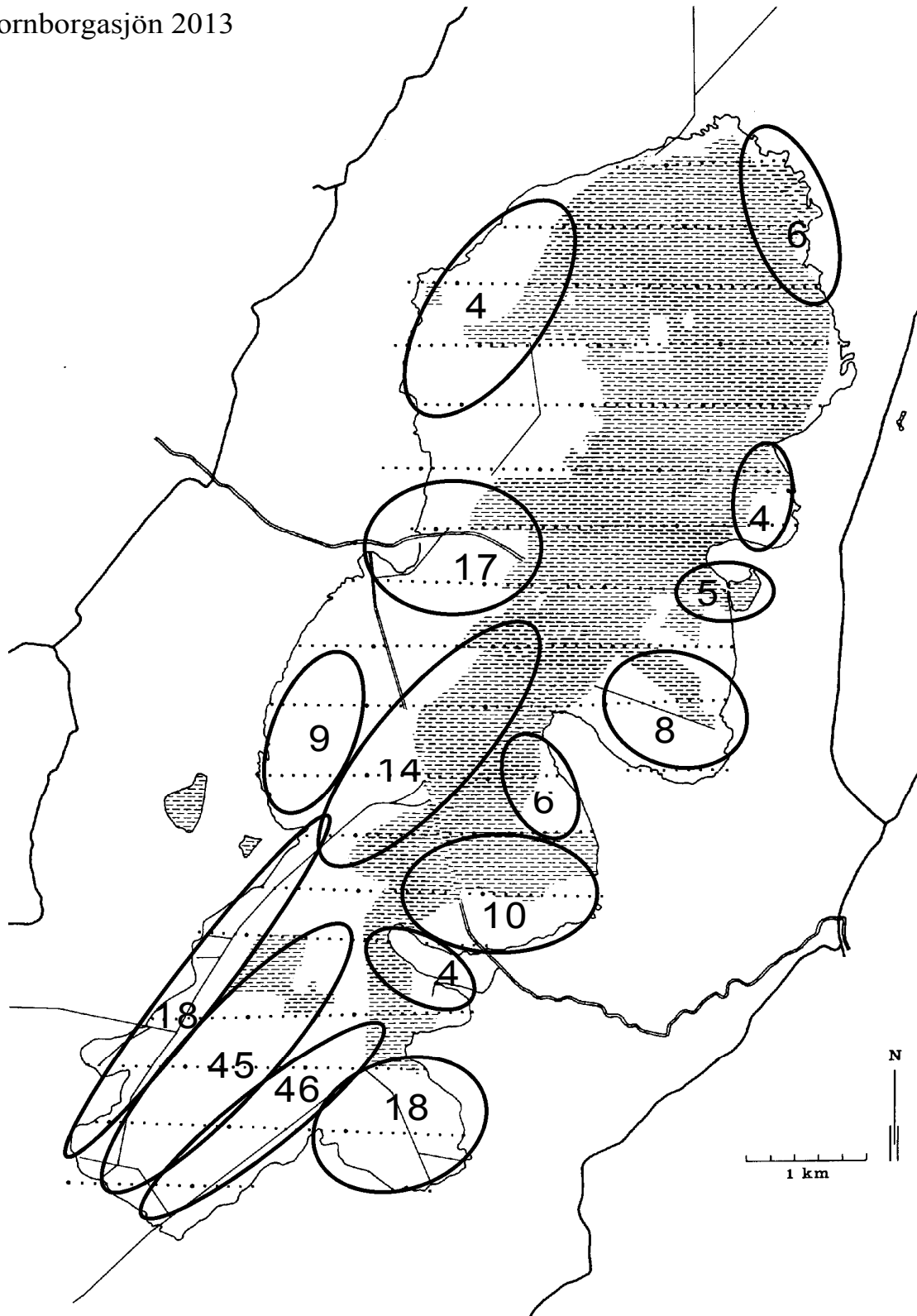

Figur 1. Antalet häckande par av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 1983-2013. År 1984 gjordes ingen inventering och från 1989 finns endast uppgift om antal kullar.

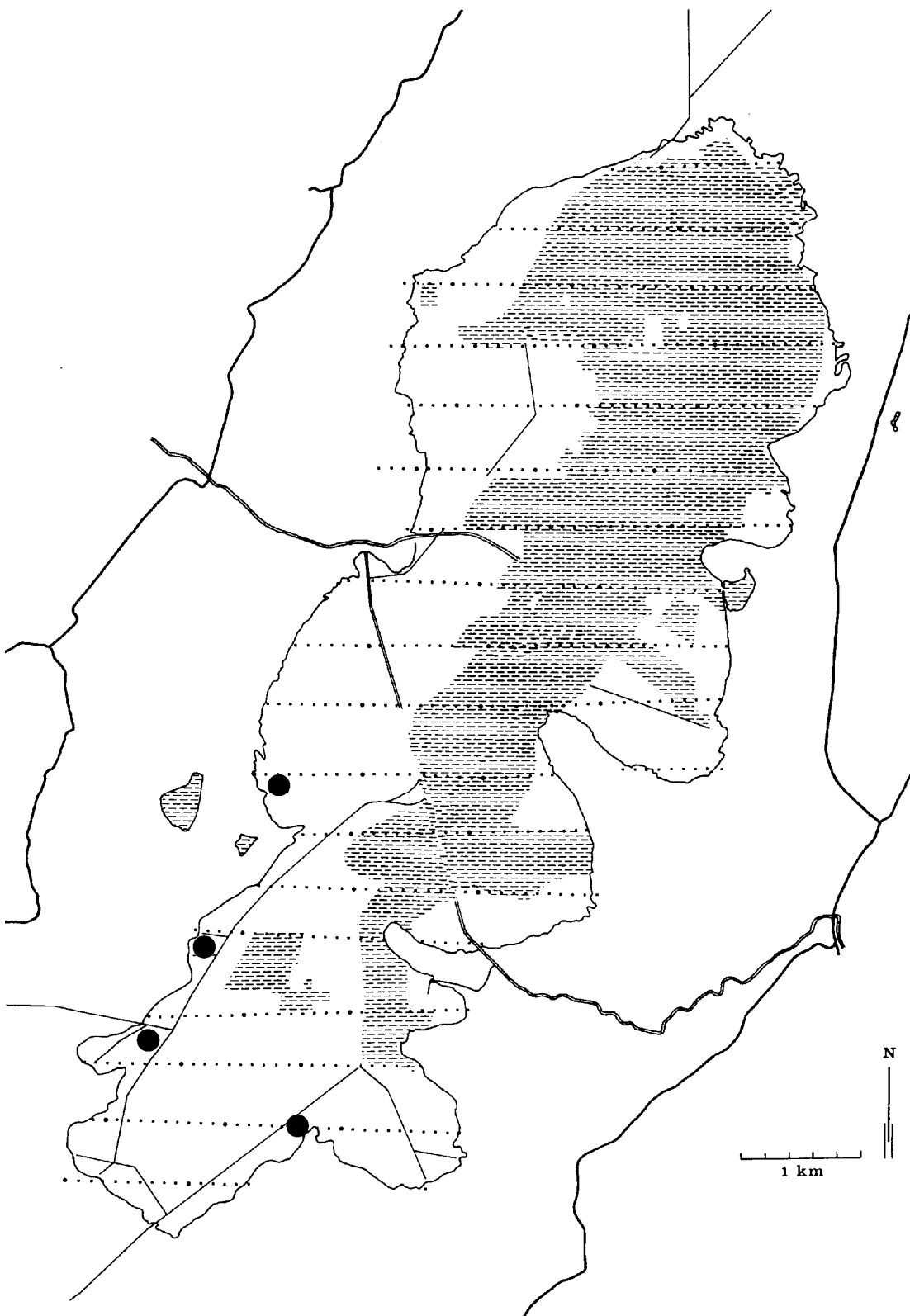
Figur 2. Antalet häckande par av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 1983-2013. Uppgifter saknas från 1984.

Figur 3. Knölsvanar. Foto: Åke Abrahamsson.

Figur 4. Bo av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2013.

Figur 5. Bo av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 2013.

Häckande skrattnåsar i Hornborgasjön 2013

Åke Abrahamsson

Inledning och resultat

Antalet häckande skrattnåspar i Hornborgasjön beräknas ha uppgått till 4960 år 2013, således några fler par än föregående år. Hur många par som häckar antas i huvudsak bero på tillgången på lämpliga häckplatser, även om det kan finnas argument mot detta antagande. Man kan se att även den allra minsta möjlighet till etablering tas till vara (såsom i Lagunsjön, utanför Ytterbergsparkeringen med mera). Traditionella häckningsmöjligheter såsom vassbäddar saknas i Hornborgasjön, däremot finns flytöar vilka koloniserats så länge det finns vegetation i form av gammal rotfilt eller annat material som bona kan förankras i. Däremot accepteras inte de helt kala flytöar som i huvudsak finns i den nordvästra delen av sjön. Sammanfattat torde man kunna konstatera att skrattnåsen är en mycket viktig bebyggare och helt avgörande för till exempel de svarthalsade doppingarnas möjlighet till häckning.

Inventering och metod

Tidigare användes boräkning som enda metod (se flera tidigare Hornborgadokument). Av olika skäl har denna metod övergetts sedan två år tillbaka. Inventeringen 2012 och 2013 har tillgått så att alla strandnära etableringar har räknats från marken, medan de stora kolonierna utanför Ora nabbe och i södra Sätunaviken har räknats på flygfoto. Om man skall peka på något särskilt som rättfärdigar detta förfaringssätt kan man framhålla att störningarna blir minimala.

Fotograferingen 2013 har skett i samband räkningen av knölsvanbon den 22 maj. Bifogad karta visar var kolonierna var belägna år 2013. De kolonier som ligger söder om Hästahuvudet (längst ner till vänster på kartan) samt inne i Sätunaviken har beräknats genom uppskattning.

Skrattnåsarna och Hornborgasjön – begränsande faktorer

Hornborgasjön är inne i den del av sin förvandlingsfas som innebär att stora öppna vattenytor breder ut sig. De häckningsmöjligheter som står till buds för skrattnåsarna finns dels i mindre utsträckning strandnära utmed den östra sidan, och dels på Blockholmarna utanför Ora nabbe samt i den stora mosaik av flytöar som finns norr om Hångertornet eller, rättare, mellan Hångers udde och Almeö. Dessa båda senare är de ojämförligt största; alla övriga når högst ett par hundra bon. Den största tätheten per ytenhet har den mindre blockholmen utanför Ora Nabbe.

Tillgång på föda är en variabel som sällan diskuteras i de sammanhang som rör skrattnåsarna. Nåsarna födosöker i huvudsak inte i sjön utan kan företa långa flygturer (Falbygden – Varaslätten har konstaterats) under socialt sökande efter lämpliga fålt. Under det numera allt mer kortare vårbruket ser man skaror av skrattnåsar följa plog och harv. Under försommaren kan man se hur skrattnåsar söker föda om natten över de allt färre ängs- och betesmarkerna, i synnerhet där man fortfarande kan finna humlerotfjärilar (*Hepialus humuli*) som dansar som vita älvor över ängsmarken.

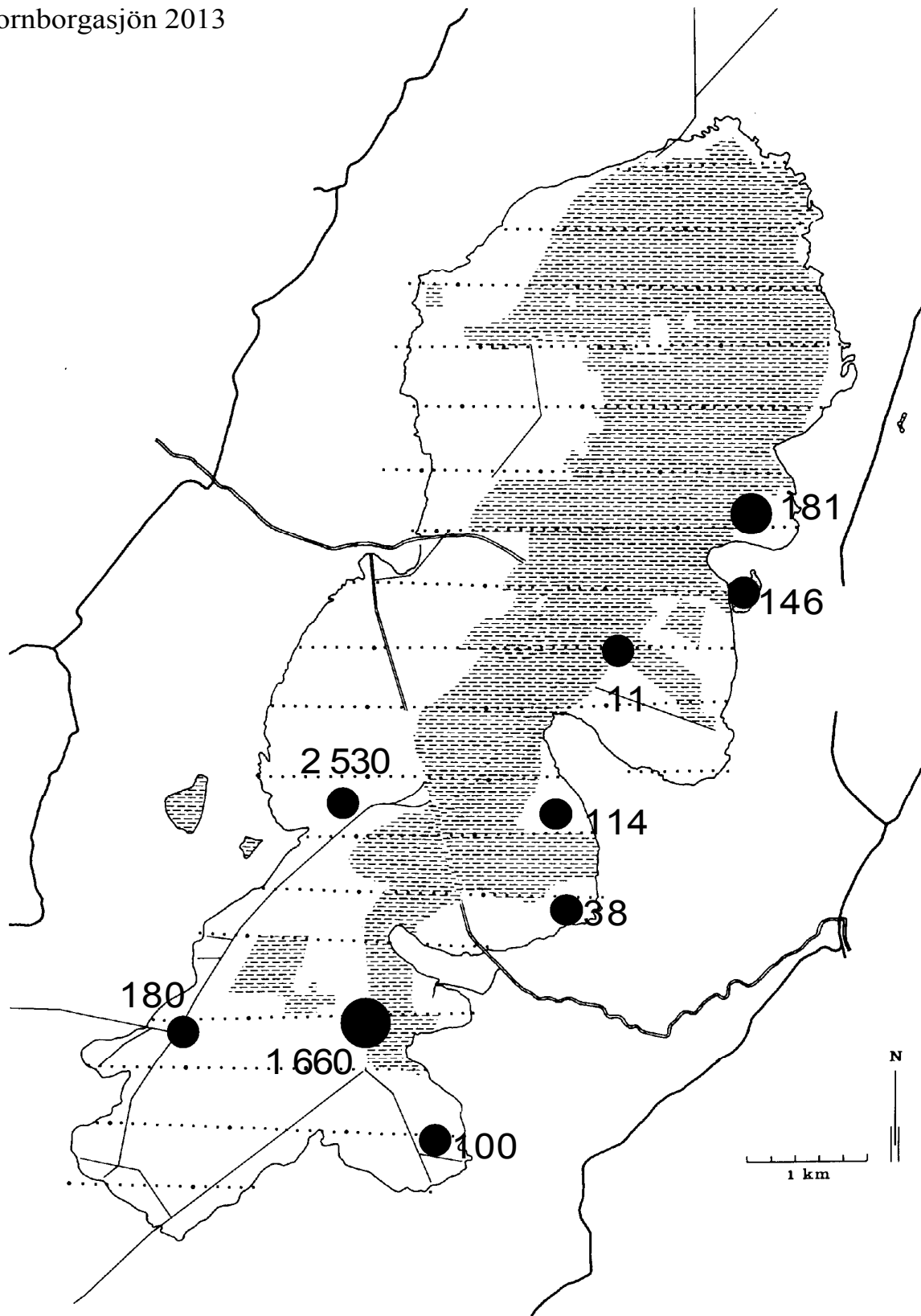
Hornborgasjön omges till stor del av gräsmarker som numera skördas som ensilage vid ungefär samma tid. Första skörd i slutet av maj, nästa i första halvan av juli. Skrattnåsarna behöver

således tillgång till avskördade fält eller svartbruk i en succession som inom ett rimligt avstånd erbjuder tillgång till föda under tiden från ankomsten till avflyttningen, som sker redan i juli. Trädesbruk förekommer numera i liten omfattning.

Efter att ha ökat konstant ända sedan den första invandringen till Sverige under 1700-1800-talet har skrattnåsarna fortgående minskat sedan tidigt 1970-tal. I Skåne anses 85 % av skrattnåsarna ha försvunnit under denna tid. Orsakerna är inte utredda men det kan finnas en tanke i att det kan ha med ändrad markanvändning att göra. Sambandandet skulle i så fall ligga i minskad åtkomst av insekter och smådjur i det allt intensivare jordbruket, vilket naturligtvis bör utredas närmare.

Figur 1. De svarthalsade doppingarna söker sig till skrattnåsarna för att få skydd. Foto: Rolf Andersson.

Figur 1. Häckande par skrattnås *Larus ridibundus* i Hornborgasjön 2013.

Häckande svarttärna i Hornborgasjön 2013

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av måsar och tärnor har mer eller mindre inventerats årligen sedan starten 1981 (Karlsson 1984). Projektet övergick därefter som faunistisk insamling i mitten av 1980-talet, vilket innebar att personalen vid fältstationen besökte vissa områden i sjön regelbundet och noterade häckande fågelarter. Sedan höjningen av sjöns vattenstånd slutfördes 1995 är målsättningen att årligen kartera och räkna antalet häckande måsar och tärnor i sjön i ett eget separat projekt. I år har jag koncentrat mig på att inventera svarttärna och inventerat antalet bebodda bon samt studera var de förekommer i sjön. Även häckningsframgången har studerats.

Metod

Antalet bon av häckande svarttärnor räknades dels från kanot i olika områden i sjön, dels från fågeltorn eller andra naturliga observationsplatser utmed sjön. Observationsplatser från land valdes i första hand där man har möjlighet att se samtliga bon i respektive koloni. Räkning från kanot valdes endast då inga observationsplatser på land kan användas för att räkna antalet bon. För svarttärnan har vissa år antalet häckande par beräknats i respektive koloni utifrån antalet observerade och varnande vuxna fåglar. I år har dock det verkliga antalet bebodda bon av svarttärna räknats, då de låg i områden med endast lite vegetation på och därför var lätta att räkna. Antalet bon av svarttärna räknades igenom vid besök i kolonin under den 11 och 19 juni. Alla räkningar har utförts av undertecknad. Häckningsframgången hos svarttärna har studerats genom att räkna antalet nästan flygga/ nyligen flygga ungar vid respektive koloni från början till mitten av juli.

Resultat

Svarttärnan är en etablerad art i sjön och årets resultat slutade på 24 bon, vilka samtliga låg i ett och samma område. Till skillnad från de övriga kolonihäckarna väljer svarttärnan i högre grad mindre och oftast vegetationslösa flytöar i sjön. De häckar ogärna tillsammans med övriga arter, utan bildar gärna egna kolonier. Kolonin utgjordes i år av en flytö i Vässtorpsviken. Antalet häckande par är minskning jämfört med 2012 och tangerat antal med 2011. I slutet av maj och början av juni observerades ca 50 fåglar över häckningsplatsen och från land kunde minst 20 ruvande fåglar ses den 11 juni.

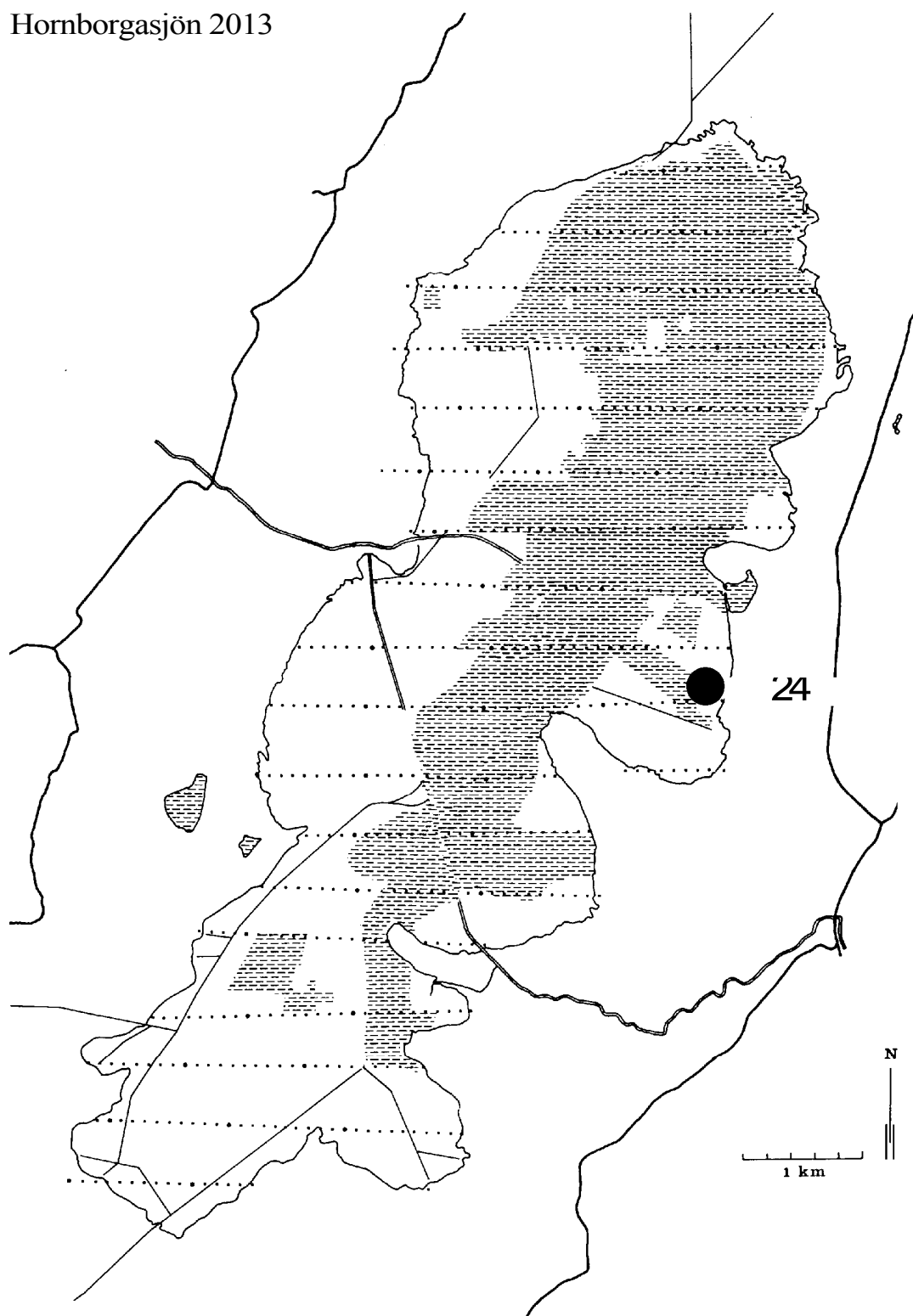
Häckningsresultat blev väldigt gott med 25 flygga ungar, varav 22 ungar ringmärktes den 3 juli. Det stabila vädret med förvånansvärt lite nederbörd och en hel del sol i slutet av juli och början av juli är en viktig bidragande faktor till att flera par fick fram ungar. Ungarna var också jämnåldra, vilket visar att få eller inga omläggningar skett. Trots kolonins närhet till land så blev bona inte rövade.

Referenser

Karlsson, T. 1984. Skrattnås, fisknås och fisktärna. Hornborgadokument nr 4. Statens Naturvårdsverk.

Tabell 1. Antal bon av svarttärna i Hornborgasjön 2013.

Art	Antal
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	24

Figur 1. Häckande par svarttärna *Chlidonias niger* i Hornborgasjön 2013.

Häckande fisktärna i Hornborgasjön 2013

Lotta Berg & Katarina Bremsjö

Totalt hittades 119 bon med fisktärna, vilket är färre än toppåren 2009 (157 bon) respektive 2011 (155 bon), och speglar de fluktuationer som setts även tidigare. Kolonierna var fördelade över hela sjön, från Getnäsvisken i norr till Södra Sätunaviken i söder. Det kan även ha förekommit enstaka häckningar vid Dagsnäs, men det området detaljinventerades inte i år. De största kolonierna låg på flytöar utanför Utloppet (38 bon) och i yttre delen av Getnäsvisken (30 bon). Oftast häckade fisktärnorna på öar tillsammans med skrattmåsar, men valde där gärna att bilda egna kolonier vid sidan av skrattmåsböna. På flytön vid Getnäsvisken häckade även ett försvarligt antal svarthalsade doppingar.

Figur 1. Fisktärna. Foto: Lotta Berg

Häckande trastsångare i Hornborgasjön 2013

Albin Thorsson & Eric Thorsson

Inledning

Syftet med projektet är att ta reda på antal sjungande trastsångarhanar (d.v.s. antal revir) och var de finns belägna i och omkring Hornborgasjön. Detta görs för att kunna se hur artens förekomst påverkas av den minskande mängden vass.

Metod

Antal sjungande hanar inventeras genom paddling kring mellersta och norra delen av sjön, medan inventering sker från land kring södra delen och allra längst upp i norr. Inventeringen genomfördes mellan den 15 maj till 15 juli. Det gjordes två paddlingsturer, den 6 juni och den 21 juni.

Resultat

Årets resultat blev endast 12 sjungande hanar, vilket är en rejäl minskning från 2012, då 19 sjungande individer noterades. Majoriteten av dessa sitter som tidigare i norra och nordvästra delen av sjön, i den grövre vass som finns kvar. Under året hittades ingen sjungande trastsångare längs den östra stranden av Hornborgasjön, en sträcka där det under 2012 fanns fyra individer.

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2013

Clas Hermansson

Under året ringmärktes 961 fåglar av 47 arter. Antalet är det lägsta sedan 1995. Årets verksamhet var koncentrerad kring märkplatsen vid Kärragården. Därutöver märktes ett mindre antal fåglar vid Fågeludden samt i och kring sjöområdet. Se tabell 1. Eftersom vi inte bedriver någon standardiserad verksamhet beror antalet ringmärkta fåglar helt på ideella insatser.

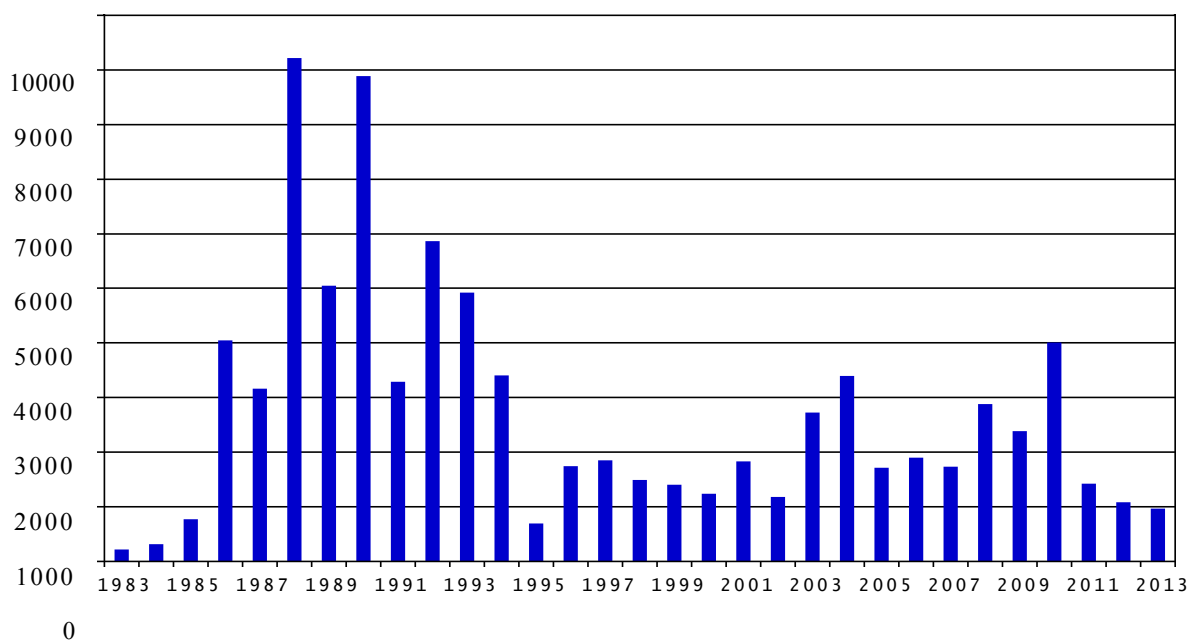
Sedan starten år 1983 har nu drygt 85 000 av 140 arter ringmärkts vid Hornborgasjön. Det blev inga nya märkarter under 2013. Utvecklingen av ringmärkningen från 1983 framgår av figur 1. En förteckning över ringmärkta fåglar samt återfynd och kontroller redovisas i de förteckningar som följer efter denna artikel.

Flygga fåglar

Årets lista över vanligaste märkarter kännetecknas av nätfångsten vid Kärragården. Listan toppas av blåmes (127), lövsångare (117), pilfink (102), grönfink (81) och talgoxe (75).

Boungar

Under året märktes 85 ungar av sex arter. Vanligaste arter var tornfalk (34), stare (23) och svarttärna (22). Sedan 1983 har nu 700 tornfalksunger ringmärkts vid Hornborgasjön. Årets resultat framgår av tabell 2. Antalet är lägre än tidigare år, vilket beror på att vi de senaste åren inte haft någon märkning av skrattnåsar och boungar i småfågelholkar vid Almeö, Korpaboviken och Rödemosse.

Figur. 1. Antalet ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön 1983-2013. De höga antalen under 1988 och 1990 beror på stor aktivitet vid märkplatsen Fljan, mitt ute i sjöområdet. Under åren 1986-1990 ringmärktes 16 200 fåglar vid märkplats Fljan (medeltal 3 230 per år). Märkplatsen ersattes med märkplats Fågeludden och under åren 1992-1994 ringmärktes 6 100 fåglar i vassen utanför udden (medeltal 2 040 fåglar per år). Därefter har de flesta av fåglarna årligen ringmärkts vid Kärragården.

Tabell 1. Översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2013. Antal ringmärkta fåglar, fördelning i procent mellan märkplatserna samt antal arter, fördelat på märkplatser och typ av verksamhet.

Märkplats ringmärkta	Antal	Fördelning (%)	Antal arter
Fågeludden (nätfångst & vadarburar)	19	2	5
Kärragården (nätfångst)	861	90	40
Övriga områden (pullmärkning)	81	8	5
Totalt	961	-	47
Flygg	876	91	42
Pulli	85	9	6

Tyvärr har märkningen i starholkarna vid Almeö upphört. Inför säsongen 2008 utökades antalet holkar från 20 till 25. Samtliga blev bebodda! Det är uppenbart att det fortfarande finns plats för fler starfamiljer i området. Angränsande betesmarker lämpar sig mycket bra för arten.

Återfynd och kontroller

Sammanlagt har 31 återfynd rapporterats genom Ringmärkningscentralen (RC) under 2013. Granskning av årets återfynd och kontroller visar att några är speciellt intressanta.

En av de första grågässen som märktes som unge med ljusblå halsring (EUB) vid Vadboden den juli 2004 avlästes vid Vadboden den 7 april 2013, efter 8 år 160 dagar. Trots att många av de 490 grågäss som märkts skjutits eller dött av naturliga anledningar finns stor anledning att fortfarande granska gässen och läsa halsringar.

En gammal grågås som märktes som ruggande den 21 juni 2006 avlästes i Ungern den 16 december 2007. Den övervintrade således 132 mil SSO om märkplatsen. Det finns flera tidigare fynd att äldre grågäss avlästs i Polen och Ungern efter ryggningen vid Hornborgasjön. Av naturliga skäl kan inte alla rapporter halsmärkta grågäss och färgmärkta tranor inte redovisas i den förteckningen över återfynd som finns i denna redogörelse. De är helt enkelt för många!

En grönbena som märktes under vårsträcket vid Vadboden den 8 maj 2007 kontrollerades av ringmärkare under höststräcket 2001 i Italien redan den 12 juli, 158 mil S om Hornborgasjön. Fyndet följer grönbenas flyttning under hösten (Fransson m.fl. 2008).

Två andra arter, grönsiska och sävsångare, följde också det normala flyttningsmönstret (Fransson & Hall-Karlsson 2008). Grönsiskan märktes vid Kärragården den 9 september 2010 och kontrollerades under vintern av ringmärkare i Frankrike den 11 januari 2011. Sävsångaren var märkt i Ungern under höstflyttningen den 14 september 2011 och kontrollerades vid Fågeludden den 4 augusti 2012.

Tack

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön är ett resultat av lagarbete och många deltagares entusiasm. Följande personer har varit ringmärkare: Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Peter Laudon, Christopher Magnusson, Mats Rosengren och Albin Thorsson. Johan Bergquist knackar på dörren som ny i ringmärkarkåren och har under året varit en av våra största märkarentusiaster.

Referenser

Fransson, T., Österblom, H. & Hall-Karlsson, S. 2008. Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 2. Stockholm.

Fransson, T. & Hall-Karlsson, S. 2008. Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 3. Stockholm.

Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 2. Stockholm. Fransson, T. & Hall-Karlsson, S. 2008.

Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 3. Stockholm.

Tabell 2. Förteckning över arter och antal fåglar som ringmärkts som boungar. s.k. pullmärkning, vid Hornborgasjön 2013.

Art	Antal	Art	Antal
Tornfalk	34	Svarttärna	22
Trana	1	Kärrsångare	3
Fisktärna	2	Stare	23
Totalt			85

Förteckning över ringmärkta fåglar 1983-2013

I följande tabell redovisas ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön åren 1983-2013. Förutom Hornborgasjöns fältstations ringserier (fr.o.m.1986) upptar tabellen fåglar ringmärkta av och med ringserier tillhörande Barbro Axelsson (1983-94), Bengt Pettersson (1983-94), Clas Hermansson (1983-85, 1990-97, 1999-2005), Åke Abrahamsson (1989-2013), Juhani Vuorinen (1994) samt Björn Helander (2002-13). Dessutom upptar förteckningen antalet egentliga återfynd som rapporterats genom Ringmärknings-centralen. Här avses alla återfunna fåglar undantaget de som märkts som boungar och rapporterats inom 10 km från märkplatsen efter mindre än tre månader och alla egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats av stationen inom 10 km från märkplatsen.

Med området Hornborgasjön avses hela sjöområdet, strandskogen och närliggande öppna marker. Koordinaterna är ca 58.20 N/ 13.34 E.

Art	Märkta 1983-2012	Märkta 2013	Summa 1983-2013	Summa återfynd
Grågås <i>Anser anser</i>	490		490	56
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	14		14	1
Bläsand <i>Anas penelope</i>	17		17	1
Kricka <i>A. crecca</i>	249		249	8
Gräsand	1 569		1569	85
Stjärtand <i>A. canuta</i>	1		1	
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3		3	1

Vigg <i>A. fuligula</i>	4		4	
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	6		6	
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1		1	
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1		1	
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1		1	
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	62		62	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1		1	
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	5		5	
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	14		14	
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	549		549	19
Blå kärrhök <i>C. cyaneus</i>	54		54	1
Ängshök <i>C. pygargus</i>	16		16	
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	24		24	2
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	2		2	1
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	39		39	1
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	666	34	700	3
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	13		13	
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1		1	
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	4		4	
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1		1	
Trana <i>Grus grus</i>	34	1	35	1
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	17		17	
Större strandpipare <i>C. hiaticula</i>	9		9	2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	59		59	
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	3		3	
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	17		17	
Kärrsnäppa <i>C. alpina</i>	18		18	
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	35		35	
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	2		2	
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	100		100	
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	1		1	
Storspov <i>Numenius arquata</i>	10		10	
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	8		8	
Rödbena <i>T. totanus</i>	23		23	1
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	35		35	1
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	83		83	3
Grönbenat. <i>glareola</i>	231		231	
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	121	2	123	
Skrattmåslarus <i>ridibundus</i>	3 450		3 450	131
Fiskmåsl. <i>L. canus</i>	1		1	
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	117	1	118	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	462	22	484	3
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1		1	
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1		1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	32		32	4
Hornuggla <i>Asio otus</i>	13		13	1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	2		2	

Art	Märkta 1983-2012	Märkta 2013	Summa 1983-2013	Summa återfynd
Nattskärra <i>Caprimulgus europaeus</i>	1		1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	101		101	
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	49		49	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	10		10	
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	6		6	
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	46	3	49	
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	38		38	
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	4		4	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	239		239	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	459	4	463	2
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	17		17	
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	111	1	117	
Ängspiplärka <i>A. pratensis</i>	67		67	
Gulärka <i>Motacilla flava</i>	535	10	545	4
Forsärla <i>M. cinerea</i>	5		5	
Sädesärla <i>M. alba</i>	1 020	1	1 021	2
Strömstare <i>Cinclus cinclus</i>	15		15	2
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	242	3	245	
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	197	4	201	1
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1 349	27	1 376	3
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	179	2	181	1
Blåhake <i>L. svecica</i>	25		25	
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	1		1	
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	36	1	37	
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	147		147	
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	17		17	
Koltrast <i>Turdus merulus</i>	588	4	592	5
Björktrast <i>T. pilaris</i>	289		289	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	171	2	173	1
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	472		472	3
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1		1	
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	64		64	
Flodsångare <i>L. fluviatilis</i>	4		4	
Vassångare <i>L. luscinoides</i>	2		2	
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2 865	4	2 871	17
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	265	15	280	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	9 470	20	9 490	71
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	572		572	11
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	166	3	169	
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	5		5	
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	355	4	359	1
Törnsångare <i>S. communis</i>	1 518	52	1 570	2
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	1 445	30	1 475	4
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	1 210	38	1 248	2
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1		1	
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	13		13	

Art	Märkta 1983-2012	Märkta 2013	Summa 1983-2013	Summa återfynd
Gransångare <i>P. collybita</i>	805	3	808	
Gransångare <i>P. collybita collybita</i>	2		2	
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	7 625	117	7 742	10
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	93	2	95	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	47		47	
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	1		1	
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	2 754	2	2 756	4
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	2 288		2 288	38
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	219		219	
Entita <i>Parus palustris</i>	409	8	417	
Talltita <i>P. montanus</i>	509		509	
Tofsmes <i>P. cristatus</i>	3		3	
Svartmes <i>P. ater</i>	79		79	
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	6463	127	6 590	11
Talgöxe <i>P. major</i>	4 396	75	4 471	6
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	189	7	196	
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	103	1	104	
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1		1	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	214	3	217	
Varfågel <i>L. excubitor</i>	4		4	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	14		14	
Skata <i>Pica pica</i>	55		55	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	206		206	6
Kråka <i>C. corone</i>	5		5	
Korp <i>C. corax</i>	1		1	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	819	23	842	2
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	401	1	402	6
Pilfink <i>P. montanus</i>	4 300	102	4 402	8
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	1566	42	1608	5
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	642	25	667	
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	7 645	81	7 726	34
Steglits <i>C. carduelis</i>	706	10	716	1
Grönsiska <i>C. spinus</i>	588	21	1 609	8
Hämpling <i>C. cannabina</i>	150		150	
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	24		24	
Gråsiska <i>C. flammea</i>	306		306	
Gråsiska <i>C. flammea flammea</i>	36		36	
Gråsiska <i>C. flammea cabaret</i>	42		42	
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	159		159	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	348	3	351	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	40	2	42	1
Gulspär <i>Emberiza citrinella</i>	1 828	8	1 836	2
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	303	9	4 312	20
Totalt	84 424	961	85 385	626
Antal arter	140	47	140	57

Återfynd och kontroller 2013

I nedanstående förteckning redovisas alla återfunna fåglar ringmärkta vid Hornborgasjön, som rapporterats 2013. Egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats inom Hornborgasjöområdet upptas inte här.

I förteckningen har följande symboler använts:

00	unge på häckplatsen, oflygg eller nyligen flygg
10	fågel under sitt första kalenderår (född samma år)
20	fågel under sitt andra kalenderår (född föregående år)
2+	fågel under sitt andra kalenderår eller äldre (född föregående år eller tidigare)
30	fågel under sitt tredje kalenderår
3+	fågel under sitt tredje kalenderår eller äldre
M	hane
F	hona
+	skjuten
+K	dödad av katt
x	funnen död
v	kontrollerad; fångad och frigiven med sin ring
(v)	kontrollerad; ringen avläst utan att fågeln fångats
HGB	Ungern Budapest
SVS	Sverige Stockholm Riksmuseum

Egentliga återfynd

GRÅGÅS *Anser anser*

9.230.029 ETX	00 (v)	2004-07-04 2010-06-24	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Vadboden 58.16 N/ 13.30 E, Hornborgasjön, Västergötland. 0 km, 5 Y 355 D. Ljusblå halsring ETX avläst (RC 2011/1177).
9.230.035 EUB	00 (v)	2004-07-04 2013-04-07	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E, Västergötland. 0 km, 8 Y 160 D. Ljusblå halsring EUB avläst (RC 2013/1007).
9.230.047 EUD	00 (v)	2004-07-04 2007-07-01	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Skanör 55.25 N/ 12.51 E, Skåne. 319 km S (187°), 3 Y 89 D. Ljusblå halsring EUD avläst (RC 2013/01061).
9.269.024 EAL	2+ (v)	2006-06-21 2007-12-16	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Retszilas 46.51 N/ 18.34 E, Fejer, UNGERN. 1.317 km SSO (163°), 1 Y 178 D. Blå halsring EAL avläst (RC 2013/1244).
9.269.056 EMC	2+ (v)	2006-06-22 2012-03-11	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Husebymaden, Grimslöv, Småland. 5 Y 263 D. Blå halsring EMC avläst, även avläst 13.3.2012 (RC 2012/1383).
9.269.144 ONL	00 (v)	2011-06-29 2013-04-06	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30, Västergötland, 0 km, 1 Y 282 D. Blå halsring ONL avläst (RC 2013/1008).

9.269.158 E60	2+ +	2007-06-14 2012-12-17	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Tissö 55.34 N/ 11.17 E, Høng, Sjaelland, DANMARK. 334 km SSW (205°), 5 Y 187 D. Nyligen död, skjuten (RC 2013/0163).
9.269.852 EPU	2+ +	2007-06-23 2013-10-27	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Saxån 55.21 N/ 12.54 E, Häljarp, Skåne. 271 km S (188°), 6 Y 127 D. Skjuten under jakt (RC 2013/2139).
9.269.853 EPV	2+ +	2007-06-23 2013-10-27	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Häljarp 55.21 N/ 12.55 E, Skåne. 271 km S (188°), 6 Y 127 D. Skjuten under jakt (RC 2013/2151).
GRÄSAND <i>Anas platyrhynchos</i>			
90A80.374	1+ F x	2007-10-24 2013-01-30	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Vigrestad 58.34 N/ 05.42 E, Rogaland, NORGE. 455 km W (278°), - Y - D. Funnen död, har troligen legat död sedan hösten 2012, kollision elledningar järnväg (RC 2013/0304).
90A84.304	2+ M +	2009-10-18 2013-11-02	Norra Sätunaviken, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Tømmerup 55.41 N/ 11.09 E, Kalundborg, Sjælland, DANMARK. 325 km SSW (208°), 4 Y 15 D. Nyligen död, skjuten (RC 2013/2243).
90A84.321	1+ M +	2009-10-31 2013-11-28	Norra Sätunaviken, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Gedsted 56.41 N/ 09.20 E, Farsø, Nordjylland, DANMARK. 309 km SW (236°), 4 Y 28 D. Nyligen död, skjuten (RC 2013/2576).
90A84.588	2+ M (v)	2010-07-02 2010-11-17	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Amstelpark 52.20 N/ 04.54 E, Amsterdam, HOLLAND. 854 km SW (223°), 0 Y 138 D. Kontrollerad, ringen avläst utan att fågeln fångats RC 2013/0317).
TRANA <i>Grus grus</i>			
9.302.359 R-Bk-R/W-G-Y	00 (v)	2009-07-14 2011-04-18	S. Bjärka, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.30 E. Hornborgasjön 58.19 N/ 13.34 E, Västergötland. 4 km ENER (65°), 1 Y 278 D. Kontrollerad, ringen avläst utan att fågeln fångats RC 2011/2279).
GRÖNBENA <i>Tringa glareola</i>			
4.562.067	2+ v	2007-05-08 2011-07-12	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. C. Rossi 44.06 N/ 12.29 E, Rimini, Forli, ITALIEN. 1.577 km S (183°), 4 Y 65 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2013/1224).

SKRATTMÅS *Larus ridibundus*

6.194.299	00	2001-06-19	S. Fågeludden 58.19 N/ 13.35 E, Hornborgasjön.
	x	2013-05-19	Torpnoret 59.26 N/ 13.26 E, Skåre, Värmland. 124 km N (356°), 11 Y 335 D. Funnen död, vid skrattmåskolloni (RC 2013/1055).

SÄDESÄRLA *Motacilla alba*

1EN53.177	10	2008-07-22	Fågeludden, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.35 E.
	(v)	2011-08-26	Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 2 km S (180°), 3 Y 35 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2011/2387).

SÄVSÅNGARE *Acrocephalus schoenobaenus*

CC58.724	10	2010-08-12	Fågeludden, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.35 E.
	(v)	2011-05-13	Fågeludden 58.19 N/ 13.35 E, Hornborgasjön, Västergötland. 2 km S (180°), 0 Y 274 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats, ringen fotograferad (RC 2011/1875).

BLÅMES *Parus caeruleus*

1ER39.929	10	2011-10-16	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
	+K	2011-12-18	Toltan, Broddetorp, Västergötland 0 Y 63 D. Nyligen död, tagen av katt (RC 2012/0532).
1ES36.857	10 F	2012-10-15	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
	v	2013-04-17	Fågelbo 60.14 N/ 17.36 E, Tobo, Uppland 311 km NE (45°), 0 Y 184 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2013/1819).

GRÅSPARV *Passer domesticus*

2KL23.884	2+ M	2011-07-02	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
	(v)	2011-08-17	Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 1 km W (270°), 0 Y 46 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2012/0533).
2KJ96.984	2+ F	2004-05-16	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
	(v)	2011-08-17	Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 1 km W (270°), 7 Y 93 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2011/2388).
2KN07.0902	2+ F	2006-05-29	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
	(v)	2011-08-17	Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 1 km W (270°), 5 Y 80 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2011/2389).

2KN09.722	2+ M (v)	2008-05-15 2011-08-17	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 1 km W (270°), 3 Y 94 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2011/2390).
2KP89.791	10 (v)	2010-06-24 M 2011-08-17	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 1 km W (270°), 1 Y 54 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2011/2392).
2KR56.533	1+ M (v)	2010-10-01 2011-08-17	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Hornborgasjöns naturum 58.19 N/ 13.35 E, Västergötland. 1 km W (270°), 0 Y 320 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2011/2391).
PILFINK <i>Passer montanus</i>			
2KR56.011	2+ x	2012-01-23 2013-05-04	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Samuelsgården 58.19 N/ 13.37 E, Bolum. Broddetorp, Västergötland. 1 km E (90°), 1 Y 102 D. Funnen död, i fågelholk (RC 2013/1000).
2KP89.880	10 (v)	2011-06-29 2011-12-20	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Grottesgården 58.20 N/ 13.36 E, Bolum. Broddetorp, Västergötland. 2 km N (0°), 0 Y 174 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats (RC 2012/0531).
BOFINK <i>Fringilla coelebs</i>			
1ES36.795	10 M v	2012-09-01 2013-04-15	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Takene 59.15 N/ 13.30 E, Hammarön, Värmland. 104 km N (357°), 0 Y 226 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2013/0936).
GRÖNSISKA <i>Carduelis spinus</i>			
CH94.510	10 v F	2010-09-05 2011-01-11	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Loudeac 48.11 N/ 02.45 W, Cotes-du-Nord, FRANKRIKE. 1.558 km SW (231°), 0 Y 128 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2012/1249).
SÄVSPARV <i>Emberiza schoeniclus</i>			
1EN53.923	2+ M v	2009-03-29 2011-05-06	Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Fågeludden 58.19 N/ 13.35 E, Hornborgasjön, Västergötland. 1 km W (270°), 2 Y 38 D. Kontrollerad utan att fågeln fångats, ringen fotograferad (RC 2011/1724).

Främmande kontroller

KÄRRSÅNGARE *Acrocephalus palustris*

SVS CG57.699	10	2009-08-07	Renstad 58.19 N/ 14.46 E, Tåkern, Östergötland.
	v	2013-05-31	Kärragården 58.19 N/ 13.36 E, Hornborgasjön, Västergötland. 68 km W (270°), 3 Y 298 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2013:0062)

SÄVSÅNGARE *Acrocephalus schoenobaenus*

HGB A989.807	10	2011-09-14	Fenekpuszta 46.43 N/ 17.17 E, Keszthely, Zala, UNGERN.
	v	2012-08-04	Fågeludden 58.20 N/ 13.35 E, Hornborgasjön, Västergötland. 1.315 km N (351°), 0 Y 325 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2013:0062).

Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2013

Magnus Hallgren & Christopher Magnusson

Denna fågelrapport grundar sig på observationer från Hornborgasjöns rapporteringsområde, vilka rapporterats på rapportsystemet Svalan under 2013. Totalt omfattar den 20686 rapporter av 219 arter sedda av 649 rapportörer. Artantalet är identiskt med föregående års fågelrapport, medan antalet observatörer är avsevärt större (219 arter sedda av 457 observatörer år 2012). En mer ingående artikel av vissa arter finns på annan plats i denna publikation, där så sker finns hänvisning i texten.

Förklaringar:

Vinterfynd = januari-februari respektive december

Vårfynd = mars-maj

Sommarfynd = juni-juli

Höstfynd = augusti-november

HF = Hornborgasjöns fältstation

ad = adult, vuxen fågel

1K, 2K = första kalenderår, andra kalenderår osv.

Pulli = ungfåglar som fortfarande bär dundräkt

Saknas platsangivelse gäller fyndet hela sjöområdet (inventerats t ex genom simfågelräkning som sker vid minst 5 tillfällen under våren och minst 4 tillfällen under hösten).

Samtliga fynd gäller rastande fåglar om inget annat anges.

Hur noggrann man än försöker vara vid sammanställning och granskning av rapporten är det oundvikligt att eventuella fel kan smyga sig in. Eventuella rättelser och kompletteringar av observationer kommer att läggas till i "Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2014".

Knölsvan *Cygnus olor*

Vårfynd, högsta antal: 1179 ex rast 13.4 (HF).

Sommarfynd, högsta antal: 1517 ad Ytterberg 20.7 (Åke Abrahamsson).

Höstfynd, högsta antal: 1992 ex rast 14.9 (HF).

Vinterfynd, högsta antal dec: 500 ad rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren).

Inga rekord slogs under året.

Endast ett fåtal fynd finns från jan-feb. Under december däremot fanns det kvar svanar till årsskiftet.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande svanar i Hornborgasjön 2013".

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårfynd: 53 ex rast Vadboden 3.4-28.4 (Janne Pettersson, Jörgen Fritzson, Magnus Hallgren m.fl.). 5 ex Utloppet

5.4 (Lennart Andersson, Börje Holgersson, Monica Engstrand m.fl.). 4 ex Rönäs 6.4 (Gunnar Jakobsson). 6 ex Kärrtorp 13.4 (Anders Bergström, Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ad hane Trandansen 13.4 (Peter Berglin, Jörgen Hansson).

Vårfynd, sträckande: 5 ad + 2 2K str Ore backar 6.4 (Jörgen Fritzson, Lennart Andersson, Kristian Kjellberg, Edvin Klein).

Höstfynd: 8 ex Södra delen 14.10 (Albin Thorsson, Anita Ljungström, Barbro Axelsson m.fl.). 2 ad förbifl. Rönäs 8.11 (Jörgen Fritzson).

Totalt har det setts minst 76 mindre sångsvanar i området under våren, varav 7 ex sträckande. Två fynd om 10 individer finns från hösten. Vårens antal är det högsta sen 2008 då hela 90 ex sågs under våren.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Vårfynd, högsta antal: 3220 ex rast 13.4 (HF).

Sommarfynd, större antal: 40 ex Dagsnäs 13.6 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 53 ex Hångers udde 28.7 (Ulf Lindell).

Höstfynd, högsta antal: 120 ex rast Utloppet 10.8 (Kjell Johansson, Sam Hjalmarsson).

Vinterfynd, högsta antal dec: 170 ex Korpaboviken 27.12 (Albin Thorsson, Christer Blank).

Ett tiotal fanns i sjön under jan-feb. Hela 3220 sångsvanar räknades in under stationens räkning den 13.4, vilket är det högsta antal på vårräkningarna någonsin! Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande svanar i Hornborgasjön 2013".

Sädgås *Anser fabalis*

Vårfynd, större antal: 90 ex rast Utloppet 21.3 (Kjell Svensson). 120 ex rast Utloppet 26.3 (Clas Hermansson).

Sena Vårfynd - tidiga höstfynd: 1 ex rast Hångers udde 30.5 (Jörgen Fritzson). 1 ex Fäholmen 5.6 (Anita Ljungström). 1 ex förbifl. Ytterberg 21.6 (Anders Adolfsson). 1 2K+ rast Norra sätunaviken 26.7 (Magnus Rahm). 2 ad rast Almeö 22.8-28.8 (Jörgen Fritzson, Albin Thorsson).

Höstfynd, större antal: 60 ex rast Utloppet 4.9 (Jörgen Fritzson). 16 ex rast Fäholmen 9.9 (Magnus Hallgren).

Vinterfynd: 50 ex str S Hångers udde 26.12 (Albin Thorsson).

Inga sträckande individer sågs under våren. Troligtvis ingår större delen av de 90 individerna i 120-flocken. Endast ett gäng förbisträckare sågs under vintern.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Vårfynd: 6 ex rast Utloppet 24.3-26.3 (Björn Johansson,

Kristian Kjellberg, Stig Karlsson). 1 ex rast Vadboden 27.3 (Åke Abrahamsson). 6 ex rast Vadboden 5.4 (Agneta Olsson). 1 ex rast Hångers udde 30.5 (Jörgen Fritzon).
Höstfynd: 1 ex förbifl. Fåholmen 30.10 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).
14 ex sågs under våren och 1 ex under hösten.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*
Vårfynd: 2 ex förbifl. Vässtorp 16.3 (Lennart Andersson, Edvin Klein, Jörgen Fritzon). 1 ad rast Utloppet 21.3-22.3 (Leif Arvidsson, Kjell Svensson). 10 ex rast Vadboden 2.4-30.4 (Jörgen Fritzon, Stig Karlsson, Clas Hermansson m.fl.). 3 ex rast Vadboden 1.5-29.5 (Bengt-Åke Svensson, Sven Olof Gren, Jörgen Fritzon m.fl.). 2 ex rast Hångers udde 12.5-30.5 (Jörgen Fritzon, Micke Wilson). 1 ex Fågeludden 20.5-29.5 (Jörgen Fritzon, Ronald Jonsson, Sten Lennartson m.fl.). 1 ex rast Stenums mader 31.5 (Jörgen Fritzon, Tore Holsendal).
Vårfynd, sträckande: 3 ex str N Fågeludden 4.5 (Magnus Hallgren m.fl.).
Sommarfynd: 1 ex Vadboden 18.7-20.7 (Clas Hermansson, Lars Johansson, Mattias Nordlund).
Höstfynd: 1 ex Dagsnäs 13.11 (Ingemar Nilsson). *Minst 23 ex sågs under våren varav 3 sträckande. Högsta vårsiffran kommer från den 27.4 dd 10 ex sågs. I övrigt fjnns 1 sommarfynd och 1 höstfynd.*

Bläsgås *Anser albifrons*
Vårfynd, större antal rastande: 19 ex rast Utloppet 2.3-31.3 (Leif Arvidsson, Clas Hermansson, Peter Laudon m.fl.). 16 ex rast Trandansen 1.4-28.4 (Lotta Berg, Lennart Andersson, Åke Anderson m.fl.). 19 ex rast Utloppet 1.4-14.4 (Monica Engstrand, Per Grenabo, Clas Hermansson m.fl.).
Vårfynd, sträckande: 1 ex str V Stora Veka 2.3 (Gunnar Jakobsson).
Sommarfynd: 1 ex Vadboden 19.7 (Sven Olof Gren, Rolf Andersson, Inge Olsson).
Höstfynd: 1 ex rast 15.8 (HF). 1 ex Hornborgaviken 17.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 2k Ytterberg 29.8 (Albin Thorsson). 1 1K Ytterberg 25.10 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren). 1 ex förbifl. Södra delen 31.10 (Albin Thorsson).
Troligtvis har minst 70 individer rastat under våren. De två-tre första höstfynden kan utgöra samma fågel.

Grågås *Anser anser*
Vårfynd, högsta antal: 4000 ex rast Vadboden 25.5 (Magnus Hallgren)
Sommarfynd, större antal: 7000 ex Vadboden 2.619.6 (Magnus Hallgren, Musse Bjurklund). 10000 ex Vadboden 5.7 (Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren).
Höstfynd, högsta antal: 4243 ex rast 15.8 (HF).
Sommarens högsta samling av ruggande gäss sågs den 5.7 med 10 000 individer. Fd vinterfynd på grund av kall vinter.

Stripgås *Anser indicus*
Vårfynd: 1 ex Vadboden 11.5-12.5 (Björn Spetz, Johanna Johansson, Jonas Johansson m.fl.).
Höstfynd: 1 2K+ Vässtörpsviken 29.9-4.10 (Kent-Ove Hvass, Magnus Hallgren).
Två fynd under året. Ett vårfynd och ett höstfynd.

Prutgås *Branta bernicla*
55 ex str NO Dagsnäs 23.5 (Ingemar Nilsson).
Årets antal är det högsta på Artportalen. Tidigare högsta siffran var ca 50 ex den 30.5 2011.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*
Vinterfynd: 1 ex str S Vadboden 2.1 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein).
Vår-sommarfynd, rastande: 14 ex rast Getnäsaviken 1.54.5 (Lotta Berg, Kristian Kjellberg, Albin Thorsson m.fl.). 5 ex rast Dagsnäs 1.5-25.5 (Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren, Edvin Klein m.fl.). 3 ex rast Fågeludden 2.55.5 (Lotta Berg, Roger Hansson, Peter Laudon m.fl.). 23 ex rast Vadboden 4.5-31.5 (Micke Wilson, Ulf Lindell, Magnus Hallgren m.fl.). 2 ex Hornborgamaden 11.5-27.5 (Albin Thorsson). 2 ex förbifl. Utloppet 11.5-26.5 (Albin Thorsson, Bo Brinkhoff, Jeanette Hagström m.fl.). 4 ex Fågeludden 21.5-26.5 (Jörgen Fritzon, Bo Brinkhoff, Bengt Strandqvist m.fl.). 1 ex rast Sätunamaden 25.5 (Magnus Hallgren). 12 ex Vadboden 26.5-18.6 (Göran Darefelt, Lars Erik Norbäck, Anders Jihmanner m.fl.). 2 ex förbifl. Almeö 27.5 (Albin Thorsson). 1 ex Sudra delen 27.5 (Albin Thorsson). 3 ex rast Hångers udde 30.5 (Jörgen Fritzon). 1 ex rast Almeö 1.6 (Leif Arvidsson). 6 ex förbifl. 1.6 (Kjell Rydh). 1 ex Ytterberg 2.6 (Albin Thorsson). 1 ex Hornborgaviken 2.6 (Albin Thorsson). 3 ex rast Fågeludden 5.6-6.6 (Stig Carlsson, Dan Klasson, Albin Thorsson m.fl.). 1 ex förbifl. Norra delen 6.6 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 ad rast Dagsnäs 29.6 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein). 1 ex Vadboden 20.7-21.7 (Mattias Nordlund, Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 4 ex rast Almeö 26.7 (Magnus Rahm).
Vår-sommarfynd, sträckande: 74 ex str N Hornborgamaden 10.5 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson). 2 ex str N Fågeludden 10.5 (Magnus Hallgren). 200 ex str N Fågeludden 23.5 (Niklas Tellbe).
Höstfynd, större antal: 100 ex förbifl. Dagsnäs 5.11 (Ingemar Nilsson). 500 ex str SV Dagsnäs 10.11 (Ingemar Nilsson).
Första fågeln för våren sågs den 2 mars. 500 ex är den största summan som noterats vid Hornborgasjön. Nästa högsta är 260 ex den 9.11 2005. I det närmaste en fördubbling!

Kanadagås *Branta canadensis*
Vårfynd, högst antal: 620 ex rast Vadboden 8.3 (Clas Hermansson). 620 ex rast Utloppet 24.3 (Clas Hermansson).
Höstfynd, högst antal: 300 ex Trandansen 10.8 (Uno Unger).

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: 2 ad rast Trandansen 3.4-13.4 (Tore Holsendahl, Magnus Hallgren, Peter Berglin m.fl.).
Höstfynd: 2 ad rast Vadboden 11.8 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Sven Olof Gren m.fl.). 2 ex rast 15.817.8 (Janne Pettersson). 3 1K rast Utloppet 4.9 (Jörgen Fritzson). 3 1K rast 4.10-19.10 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson, Åke Abrahamsson m.fl.). 3 2K+ rast Ytterberg 25.10-9.11 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.).
Totalt 15 individer fördelade på 6 fynd. Endast ett Vårfynd, vilket är lågt jämfört med senaste åren. Novemberfyndet är det första registrerade för sjön.

Bläsand *Anas penelope*

Vårfynd, högsta antal: 650 ex Vadboden 23.4 (Albin Thorsson).
Sommarfynd: 28 ex 20.5-30.6 (Jörgen Fritzson, Lotta Berg, Musse Björklund m.fl.).
Höstfynd, större antal: 3492 rast 14.9 (HF). 12500 ex rast 25.10 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren). 6000 ex rast Ytterberg 5.11 (Magnus Hallgren).
Vinterfynd: 1 hane + 3 honfärgade rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren).
Vårens antal var mycket lågt, men det togs igen under hösten. Som mest räknades det in 12 500 i slutet av oktober! Tidigaste högsta siffran är 8 900 den 15.10 2005.

Snattherand *Anas strepera*

Vårfynd, högsta antal: 98 ex rast 4.5 (HF).
Häckningar: 7 pulli Rönäs 29.6 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 10 pulli Ytterberg 29.6 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 3 pulli Vadboden 20.7 (Clas Hermansson).
Höstfynd, högsta antal: 2190 ex rast 14.9 (HF). *Första året sen 2010 som höstsiffran inte är ett nytt rekord. Däremot är det nästa högsta siffran efter 2210 ex 19.8 2012.*
Endast 3 häckningar konstaterade i år; Rönäs (1), Ytterberg (1) och Vadboden (1).

Kricka *Anas crecca*

Vårfynd, högsta antal: 1408 ex rast 20.4 (HF).
Häckningar: 3 pulli Fågeludden 30.7 (Karin Bergh, Leena Zander).
Höstfynd, större antal: 14063 ex rast 12.10 (HF)
Vinterfynd: 1 hona rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren).
Endast en kull sedd, vid Fågeludden. Hela 14 063 krickor sågs i området och det kan ha varit uppemot 15 000! Det är den högsta siffran som räknats i Hornborgasjön. Näst högsta är 4 680 ex den 19.9 2011. Det har alltså setts ca 10 000 fler i år!

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Vårfynd, högsta antal: 1089 ex rast 13.4 (HF).
Häckningar: 6 pulli Ytterberg 5.6 (Lars Erik Norbäck m.fl.). 7 pulli Oranabbe 16.6 (Lotta Berg, Hanna Berg,

Emma Berg). 5 pulli Ytterberg 29.6 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein).

Höstfynd, högsta antal: 6580 ex rast 17.11 (HF).
Även gräsänderna slog rekord under hösten. Förra rekordet var på 5 700 ex den 15.10 2005. Tre konstaterade häckningar; Ytterberg (2) och Oranabbe (1).

Stjärtand *Anas acuta*

Vårfynd, högsta antal: 20 ad i par rast Vadboden 16.4 (Lennart Sundh).
Sommarfynd: 2 i par förbifl. Vadboden 31.5 (Ingemar Nilsson). 2 i par Hångers udde 7.6 (Albin Thorsson, Christer Blank). 1 hona Fågeludden 8.6 (Lena Dahlkvist, Dan Larsson). 4 2K+ hanar rast Hångers udde 9.6-19.6 (Rolf Ericson, Magnus Hallgren, Roger Svensson m.fl.). 2 honfärgade rast Ytterberg 29.6 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 2 i par Almeö 30.6 (Albin Thorsson). 2 ex rast Trandansen 17.7 (Staffan Ekelund, Kjell Ekelund, Peter Ekelund). 1 hona rast Utloppet 23.7 (Kjell Svensson). 4 honfärgade rast Fågeludden 25.7 (Lennart Hermansson, Jan Johansson). 1 honfärgad Fåholmen 29.7 (Lennart Sundh). 5 ex Getnäsvisken 29.7 (Jan Hellstrum, Stig Carlsson, Bengt Ragnewall).
Höstfynd, större antal: 313 ex rast 4.9-20.9 (HF m.fl.). 500 ex rast 4.10-27.10 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren, Albin Thorsson m.fl.). 300 ex rast 3.11-17.11 (Lennart Sundh, Lotta Berg, Emma Berg m.fl.).
Höga höstsiffror även på stjärtänderna, men inget rekord slogs.

Årta *Anas querquedula*

Första Vårfynd: 1 hane förbifl. Ytterberg 16.4 (Albin Thorsson). 2 i par Rönäs 16.4 (Kristian Kjellberg).
Vårfynd, högsta antal: 9 ex rast 4.5 (HF).
Höstfynd: 4 ex rast Almeö 12.8-16.8 (Edvin Klein, Jörgen Fritzson, Albin Thorsson m.fl.).
Det finns ingen observation på över tio fåglar från i år. Inte heller några konstaterade häckningar.

Skedand *Anas clypeata*

Vårfynd, högsta antal: 33 ex rast 20.4 (HF).
Häckningar: 5 pulli Almeö 20.7 (Clas Hermansson, Albin Thorsson).
Höstfynd, större antal: 212 ex rast 4.9-20.9 (HF m.fl.). 520 ex rast 10.10-25.10 (HF m.fl.) 300 ex rast 3.11-17.11 (HF m.fl.).
En häckning konstaterad vid Almeö. Antalet 520 den 12.10 är det högsta registrerade vid sjön någonsin. Förra rekordet var 490 ex den 15.8 2009.

Brunand *Aythya ferina*

Vårfynd, högsta antal: 481 ex rast 20.4 (HF).
Sommarfynd, högsta antal: 2000 ex rast Fågeludden 27.7 (Albin Thorsson).
Häckningar: 6 pulli Fågeludden 7.7-12.8 (Claes Ekberg, Clas Hermansson, Albin Thorsson m.fl.).
Höstfynd, högsta antal: 6784 ex rast 15.8 (HF).
Vinterfynd: 1 hane rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren).
Endast en konstaterad häckning, vid Fågeludden.

Vigg Aythya fuligula

Vårfynd, högsta antal: 3294 ex rast 27.4 (HF).
Häckningar: Utloppet (1), Hornborgaviken (4), Ytterberg (4), Getnäsaviken (1), Fäholmen (3).
Höstfynd, högsta antal: 1680 ex rast 15.8 (HF).
Totalt 13 kullar med 59 pulli.

Bergand Aythya marila

Vårfynd: 2 i par rast Utloppet 28.4 (Hans Petersson). 2 honor förbifl. Fågeludden 4.5 (Johan Bergquist). 1 hona Fågeludden 5.5-9.5 (Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Albin Thorsson m.fl.).
Höstfynd: 1 honfärgad Mellersta delen 25.10 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren). 1 honfärgad rast Ytterberg 3.11 (Lennart Sundh). 1 honfärgad rast Fäholmen 9.11 (Lotta Berg). 1 honfärgad förbifl. Ytterberg 17.11 (Magnus Hallgren).
Vinterfynd: 1 honfärgad rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren).
Totalt åtta fynd fördelat på tio individer. Tre vårfynd med totalt fem fåglar, fyra höstfynd av fyra fåglar och ett vinterfynd av en fågel.

Ejder Somateria mollissima

1 hane rast Fäholmen 17.4-20.4 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg m.fl.). 9 hanar rast Fågeludden 12.5 (Micke Wilson). 1 ad hane rast Utloppet 17.5 (Jan Hägg). 1 hane rast Trandansen 1.6 (Ulf Johansson, Janne Pettersson, Kent Henriksson). *Fyra fynd av tolv individer.*

Alfågel Clangula hyemalis

Vårfynd: 6 i par rast Fågeludden 27.4-28.4 (Björn Johansson, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.).
Höstfynd: 3 honfärgade rast Utloppet 25.10-26.10 (Göran Darefelt, Elon Wismén). 1 ad hane rast Ytterberg 3.11 (Lennart Sundh).
Tre fynd av tio individer varav ett Vårfynd och två höstfynd.

Sjöorre Melanitta nigra

Vårfynd: 1 ex rast 20.4 (HF). 14 ex rast 27.4-5.5 (Magnus Hallgren, Kristian Kjellberg, Håkan Hallander m.fl.). 2 hanar + 1 hona förbifl. Fågeludden (Magnus Hallgren). 3 hanar + 5 honor sträckförsök Fäholmen 14.5 (Eric Thorsson). 16 ex rast Fågeludden 19.5 (Jan Johansson, Peter Nilsson). 3 ex Fågeludden 21.5 (Albin Thorsson, Kristian Kjellberg). 7 ex rast Fäholmen 25.5 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein, Henrik Jakenberg). 5 hanar + 4 honor rast Fågeludden 29.5 (Jörgen Fritzson).
Höstfynd: 6 1K Norra delen 25.10 (Göran Darefelt). *Nio fynd, ditta vår och ett höst. Totalt sågs 67 individer, varav 61 på våren.*

Svärta Melanitta fusca

Vårfynd: 4 ex rast 3.5-4.5 (Jörgen Fritzson, Kjell Svensson, Kristian Kjellberg m.fl.). 7 ex rast Fågeludden 12.5 (Micke Wilson, Fredrik Enoksson). 2 hanar + 1 hona

rast Fågeludden 17.5 (Eric Thorsson). 6 ex 19.5-21.5 (Albin Thorsson, Bengt-Åke Svensson, Ronald Jonsson m.fl.). 1 ex rast Fågeludden 25.5 (Henrik Jakenberg). 2 i par rast Fågeludden 26.5-27.5 (Bo Brinkhoff, Per-Erik Hagström, Lotta Berg m.fl.). 2 hanar Fågeludden 29.5-1.6 (Jörgen Fritzson, Ulf Andersson).
Höstfynd: 5 ex 17.11 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Barbro Axelsson m.fl.). 1 hane Almeö 24.11 (Mikael Holst).

Totalt nio fynd av 31 individer. Sju fynd (25 fåglar) på våren och två fynd (6) på hösten.

Knipa Bucephala clangula

Vårfynd, högsta antal: 3399 ex rast 13.4 (HF).
Häckningar: Fågeludden (1), Utloppet (1), Ytterberg (1), Getnäsudden (1).
Höstfynd, högsta antal: 900 ex rast Fäholmen 24.11 (Per-Olof Bengtsson).
Hög vårsiffra, men inte rekord. Totalt 14 pulli fördelat på 4 kullar konstaterade i år.

Salskrake Mergellus albellus

Vårfynd, högsta antal: 189 ex rast 20.4 (HF).
Sommarfynd: 1 hane Södra delen 8.6 (Albin Thorsson). 2 honor + 1 hane rast Norra delen 19.6 (Magnus Hallgren). 1 honfärgad rast Ytterberg 29.6 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 11 ex 2.8-28.8 (Tore Holsendahl, Magnus Hallgren, Lennart Sundh m.fl.).
Höstfynd, högsta antal: 722 ex rast 17.11 (HF).
Höstsiffran på 722 ex är fler än dubbelt så många som det tidigare rekordet vid sjön, 350 ex 3.4 2010.

Småskrake Mergus serrator

Vårfynd: bl.a. 16 ex rast 27.4 (HF). 10 i par rast Fågeludden 28.4 (Edvin Klein, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 9 ex rast 4.5 (HF). 8 i par rast Fågeludden 6.5 (Peter Laudon).
Höstfynd: bl.a. 30 ex Fågeludden 20.9 (Kurt Holmqvist, Leif Johansson). 4 ex rast 17.11 (HF).
Arten sågs från den 19.4 till 26.5 under våren och från den 27.10 till 17.11 på hösten.

Storskrake Mergus merganser

Vårfynd, högsta antal: 268 ex rast 13.4 (HF).
Höstfynd, högsta antal: 359 ex rast 17.11 (HF). *Återigen låga antal, även om de har ökat sen förra året.*

Orre Tetrao tetrix

2 ex spel/sång Korpaboviken 21.4 (Janne Pettersson).

Rapphöna Perdix perdix

Häckningar: 6 pulli Hångers by 14.6 (Kristian Kjellberg). 3 pulli Vässtorp 16.7 (Osborne Lindberg). 24 pulli Ytterberg 20.7-2.9 (Magnus Hallgren, Per Gustafsson, Clas Hermansson m.fl.).
Övriga observationer: 16 ex Vässtorp 10.2-21.3 (Uno Unger, Nils Abrahamsson, Claes Ekberg m.fl.). 1 ex Getnäsudden 24.2 (Mats Rosengren). 1 ex lämpl. biotop

21.4 (Lennart Sundh). 1 hane Ytterberg 20.5 (Ronald Jonsson, Sten Lennartsson, Bengt-Åke Svensson). *Ett bra häckningsår med flera kullar; Hångers by (1), Vässtorp (1) och Ytterberg (2).*

Vaktel *Coturnix coturnix*

Spelande: 2 ex St. Bjurum 4.6-6.6 (Leif Arvidsson, Sven Olof Gren, Anita Ljungström m.fl.). 1 ex Tranum 19.6-23.6 (Per-Olof Bengtsson, Albin Thorsson, Annelie Andersson m.fl.)

Endast 3 ex hörda under året. Det är lägre än de senaste åren.

Smålom *Gavia stellata*

1 ad förbifl. Fågeludden 18.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

1 fynd under 2013. Senast var 2011.

Storlom *Gavia arctica*

1 ex str N 14.4 (Johan Bergquist, Dick Strecker, Christer Johansson). 1 ex rast Fågeludden 19.4 (Björn Spetz). 1 ex förbifl. Fågeludden 5.5 (Albin Thorsson). 1 ad str N Fågeludden 8.5 (Micke Wilson).

4 fynd under 2013.

Småddopping *Tachybaptus ruficollis*

Vårfynd: 1 ex rast 20.4 (HF). 1 ad spel/sång Stora Veka 27.4-12.5 (Magnus Hallgren, Lotta Berg, Gunnar Jacobsson). 1 ex rast 4.5 (HF). 1 ex Utloppet 28.5 (Bertil Larsson, Britt-Marie Bäckman).

Sommarfynd: 1 ex rast Fågeludden 17.7 (Clas Hermansson). 1 ex Fågeludden 24.8 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Eric Thorsson m.fl.).

Höstynd: 1 ex rast Vässtörpsviken 15.9 (Magnus Hallgren). 2 ex rast 12.10 (HF). 5 ex Almeö 14.10-12.10 (Albin Thorsson, Göran Andersson). 1 ex Fågeludden 10.11 (Claes Ekberg). 1 ex Tranum 25.11 (Albin Thorsson). 4 ex Bosgården 30.11-17.12 (Jörgen Fritzson, Albin Thorsson, Kristian Kjellberg). *Inga konstaterade häckningar under året, men ett ex spelade i Stora Veka.*

Skägddopping *Podiceps cristatus*

Vårfynd, högsta antal: 892 ex rast 4.5 (HF).

Höstynd, högsta antal: 401 ex rast 15.8 (HF).

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Första Vårfynd: 2 ex Utloppet 4.4 (Kjell Svensson, Kristian Kjellberg m.fl.).

Vårfynd, högsta antal: 311 ex 4.5 (HF).

Höstynd, högsta antal: 16 ex 15.8 (HF).

Sista höstynd: 1 ex Ytterberg 9.11 (Lars Eric Rahm, Magnus Rahm).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Första Vårfynd: 1 ex rast Utloppet 9.4

(Clas Hermansson).

Vårfynd, högsta antal: 9 ex rast 4.5 (HF). *Höstynd, högsta antal:* 12 ex rast Mellersta delen 5.9 (Magnus Hallgren, Patrik Andersson).

Sista höstynd: 2 ex Utloppet 25.10 (Göran Darefelt).

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Första Vårfynd: 2 ex Utloppet 7.4 (Lotta Berg, Agneta Olsson, Annika Morberg m.fl.).

Vårfynd, högsta antal: 125 ex rast 27.4 (HF).

Sista höstynd: 1 ex rast Fågeludden 21.9 (Dan Klasson).

Ytterligare information går att läsa i "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2013".

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Vårfynd, högsta antal: 114 ex rast 4.5 (HF).

Höstynd, högsta antal: 500 ex Ore backar 19.8 (Mats Axbrink, Anders Johansson, Olle Thyrestam).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Spelande: 1 hane revir Norra delen 20.4-6.6 (Göran Darefelt, Micke Wilson, Magnus Hallgren m.fl.).

Endast en spelande individ i år.

Ägretthäger *Egretta alba*

Vårfynd: 2 ex rast 26.4-21.5 (Michael Henry, Albin Thorsson, Magnus Hallgren m.fl.).

Sommarfynd: 1 ex rast Vadboden 9.7 (Lennart Ljuhs, Bengt Pettersson).

Höstynd: 3 ex rast Fäholmen 23.8-7.10 (Micke Wilson, Tore Holsendahl, Kurt Holmqvist m.fl.). 15 ex rast 12.10-17.11 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Lars Eric Rahm m.fl.).

Flocken på 15 ex i oktober-november är den största flocken registrerad i Sverige någonsin! Det är svårt att säga om de tidigare fynden utgör några av individerna på hösten, men kanske har upp till 20 ägretthägrar besökt sjön i år.

Gråhäger *Ardea cinerea*

Vårfynd, högsta antal: 18 ex rast 27.4 (HF).

Höstynd, större antal: 279 ex rast 14.9 (HF). 150 ex rast 1.10-30.10 (Göran Darefelt, Leif Arvidsson, Eric Thorsson m.fl.).

Även gråhägerarna var rekordmånga. Hela 279 ex kunde räknas in på simfågelräkningen i december. Näst högsta siffran är 160 ex den 19.8 2006.

Svart stork *Ciconia nigra*

3 ex rast 24.7-25.8 (Kent-Ove Hvass, Annika Rastén, Christopher Magnusson m.fl.).

Storkarna upptäcktes först i området Stora Veka-Hornborgaviken-Vässtörpsviken, men blev senare stationära i södra delen av sjön (då en fågel lämnat sjön), oftast vid Vadboden.

Under 2000-talet har det setts 9 individer, 2001 (2), 2002 (2), 2003, 2011 och 2013 (3).

Bivråk *Pernis apivorus*

Första Vårfynd: 1 ex förbifl. Vadboden 11.5 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Inge Olsson m.fl.).

Sista höstfynd: 1 ex förbifl. Dagsnäs 17.9 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Fynd i häcktid finns från områdena runt Vadboden, Utloppet, Hälsingsgården, Hornborgaviken och Fågeludden.

Brun glada *Milvus migrans*

Vårfynd: 1 ad förbifl. St. Bjurum 23.4 (Albin Thorsson). 1 ex förbifl. Kärrtorp 18.5 (Anders Bergström).

Sommarfynd: 1 ad Dagsnäs 19.6-29.7 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Höstfynd: 1 ad Vadboden 9.8-22.8 (Per Wedholm, Marcus Nilsson, Yngve Wiklund m.fl.). 1 ad förbifl. Dagsnäs 6.9 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

3-5 individer under året. Sommar- och höstfynden kan vara samma fågel.

Röd glada *Milvus milvus*

1 ex förbifl. Ore backar 25.8 (Edvin Klein, Ove Klein). 1 1K str S Oranabbe 7.9 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson).

Tre områden med observationer under häcktid.

Åtminstone tre ex har setts i de södra delarna, en ensam fågel sågs i norr och på östsidan fick ett par ut två ungar.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Arten sågs regelbundet under hela året. Under vintern fanns det som mest 9 olika individer runt matningen.

Under perioden april till augusti sågs minst 10 subadult individer i sjöområdet under perioden, men då många observationer saknar ålder är det svårt att göra en säker antalsbedömning. Dessutom finns det häckande paret i området.

Det par som häckar i närheten av Hornborgasjön sågs under hela året, men tyvärr misslyckades häckningen i år. Under hösten räknades som mest 28 stycken in i området samtidigt, men troligtvis fanns åtminstone 30 individer vid sjön.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Första vårfynd: 1 ad hane Vadboden 3.4 (Clas Hermansson, Mia Holmebrandt)

Sista höstfynd: 1 1K Dagsnäs 25.9 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Ytterligare information går att läsa i "Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2013".

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Sommarfynd: 1 ad hane Kärrtorp 15.6 (Ronny Andersson). 1 ad hane Vadboden 9.8 (Sven Olof Gren, Inge Olsson). 1 ad hane Hälsingsgården 11.8 (Edvin Klein, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

1 ad hona Kärrtorp 15.8 (Lotta Berg).

Vinterfynd: 1 ad hane Södra delen 17.12-30.12 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Per Nyberg m.fl.).

Ängshök *Circus pygargus*

1 ad hane förbifl. Fågeludden 26.7 (Henrik Roos). *Arten sågs varje år under 2000-talet fram till och med 2006.*

Sedan dess har den setts 2008, 2010, 2012 och 2013 med ett fynd vardera året.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Fynd under häcktid: bl.a. 1 ex förbifl. Vadboden 2.4 (Clas Hermansson, Mia Holmebrandt). 1 ex Hångers by 5.4 (Lennart Andersson). 1 ex förbifl. Almeö 6.4 (Edvin Klein). 1 ex Kärrgården 6.4 (Lotta Berg, Hanna Berg, Marianne Dannbeck m.fl.). 1 ex Utloppet 6.4 (Mikael Danielsson). 1 hona förbifl. Trantum 13.4 (Peter Laudon). 1 ex förbifl. Kärrtorp 18.4 (Edvin Klein, Ove Klein). 1 ex förbifl. Hångers by 23.4 (Albin Thorsson). 1 ex Fåholmen 25.4 (Björn Spetz). 1 ad Båltorpsmaden 1.5 (Magnus Hallgren). 1 ex Vässtorpsviken 4.5 (Albin Thorsson). *Fynden under häcktid tyder på en-två häckningar i södra delen och en i västra.*

Sparvhök *Accipiter nisus*

Fynd under häcktid: bl.a. 1 ad hane förbifl. Hångers by 11.4 (Clas Hermansson). 1 ex förbifl. Kärrgården 13.4 (Johan Bergquist m.fl.). 1 ex Utloppet 14.4 (Magnus Danestig, Maria Danestig, Anders Tennlind). 1 ex förbifl. Trandansen (Lotta Berg, Hanna Berg). 1 hane Fåholmen 30.4 (Peter Laudon). 1 hane Stora Veka 9.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex lämpl biotop Ore backar 14.5 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex Trestena 29.6 (Albin Thorsson).

Fynden tyder på kanske en häckning på östsidan, en i söder och en-två i väst.

Ormvråk *Buteo buteo*

Vinterfynd: 15 ex stationära under januari-februari och 6 ex i december.

Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec): Härlingstorp 1/0, Kärrtorp 1/1, Fåholmen 1/0, Kärrgården 2/0, Vässtorp 0/1 Hornborgamaden 1/0, Stora Veka 2/1, Hångers by 1/0, Hångers udde 1/1, St. Bjurum 0/1, Dagsnäs 1/0, Bjällums by 1/1, Hjortronmossen 1/0, Utloppet 1/0, Röde mosse 1/0.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: 8 ex stationära under januari-februari och 5 ex i december.

Sista Vårfynd: 1 ex förbifl. Hjortronmossen 1.5 (Leif Arvidsson).

Första höstfynd: 1 ex rast Vadboden 9.9 (Per-Olof Bengtsson).

Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec): Kärrgården 1/0, Ytterberg 1/1, Almeö 1/0, Sätunamaden 1/1, Stora Veka 1/0, Båltorpsmaden 0/1, Hångers udde 1/1, St. Bjurum 1/0, Vadboden 1/1.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Vinter-Vårfynd: 1 2K rast 1.1-7.4 (Albin Thorsson, Kristian Kjellberg, Jörgen Fritzson). 2 ex rast 10.1-6.4 (Sven Linder, Peter Laudon, Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 3k+ förbifl. 18.1-4.4 (Kristian Kjellberg, Micke Wilson)

m.fl.).

Vårfynd: 1 ad förbifl. Utloppet 28.4 (Hans Pettersson). 1 3K förbifl. Vadboden 15.5 (Magnus Hallgren).

Höstfynd: 1 ex rast 1.10-24.10 (Lennart Ljuhs, Ingemar Nilsson, Henrik Hellemar, m.fl.). 30.10-25.11 (Albin Thorsson, Eric Thorsson, Mikael Holst). 1 2K rast Dagsnäs 4.11 (Ingemar Nilsson).

Vinterfynd, dec: 1 ex Dagsnäs 22.12 (Ingemar Nilsson).

Under vårvintern höll det till runt 4 kungsörnar i området. Två nya sågs sent på våren. Under hösten sågs åtminstone 3 stycken och en sågs även i december.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Första Vårfynd: 1 ex Utloppet 2.4 (Per Johansson).

Sommarfynd, höga antal: 30 ex Ytterberg 22.8 (Olof Persson, Jon Hessman, Malin Karlsson m.fl.). *Sena*

höstfynd: 1 ex förbifl. Fågeludden 4.10 (Magnus Hallgren). 1 ex Trandansen 5.10 (Jonas Lind, Magnus

Larsson, Stefan Hessle). 2 ex Ore backar 6.10 (Jan-Åke Rosén). 1 ex Ytterberg 6.10 (Owe Hougström). 2 ex Dagsnäs 10.10 (Ingemar Nilsson).

30 ex är den näst högsta siffran på Artportalen.

Ytterligare information går att läsa i "Häckande fiskgjusar i Hornborgasjön 2013".

Tornfalk *Falco tinnunculus*

1 ex rast Utloppet 25.2 (Kjell Svensson). 1 ex Ytterberg 2.12 (Kristian Kjellberg).

Två vinterfynd, ett i februari och ett i december.

Ytterligare information finns att läsa i "Häckande tornfalkar i Hornborgasjön 2013".

Stenfalk *Falco columbarius*

Första Vårfynd: 1 ex rast Sätuna by 29.3 (Clas Hermansson, Mia Holmebrandt).

Sent Vårfynd: 1 hona Fäholmen 21.5 (Kristian Kjellberg).

Många fynd under året. Rimligtvis har det under våren setts ca 15 fåglar och på hösten ca 20 stycken.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Första Vårfynd: 1 3K+ förbifl. Vadboden 4.5 (Magnus Hallgren, Kristian Kjellberg, Jörgen Fritzson). *Sista*

höstfynd: 1 1K Utloppet 15.10 (Andreas Karlsson). *Två häckningar i omrddet; en vid Dagsnäs och en vid Ore backar. Oktoberfyndet är, med en dag, fenologirekord för sjön. Förra sågs den 14.10 2000.*

Jaktfalk *Falco rustica*

1 ex 12.10-15.10 (Albin Thorsson, Åke Abrahamsson, Ingemar Nilsson m.fl.).

Sjöns 10:e fågel. Senast det sågs någon var 14.10 2007.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

1 hane förbifl. Norra delen 4.1-13.1 (Lotta Berg, Peter Laudon, Micke Wilson m.fl.). 2 ex 16.3-17.11 (Kurt Holmqvist, Per-Olof Bengtsson, Leif Johansson m.fl.). 1 ad rast 27.3-17.11 (Clas Hermansson, Kjell Svensson,

Åke Abrahamsson m.fl.). 1 ex str N Stora Veka 1.4 (Gunnar Jakobsson). 1 2K 16.4-20.5 (Albin Thorsson, Jörgen Fritzson, Michael Henry m.fl.). 1 ad 26.7-22.11 (Göran Darefelt, Tore Holsendahl, Lennart Sundh m.fl.). 2 1K 16.8-25.10 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ad hane 19.8-11.9 (Michael Henry, Lennart Wahlén m.fl.). 1 ad hona rast 17.9-17.11 (Per-Olof Bengtsson, Lotta Berg, Ronny Andersson m.fl.). 1 ex str SV Dagsnäs 2.11 (Thore Thorsen). 1 ad Almeö 2.12-13.12 (Albin Thorsson, Kristian Kjellberg).

Elva fynd av tretton individer, men det är svårt att avgöra då många rapporter saknar ålder och kön.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Spelande: 3 hanar revir Stenumsviken 27.4-9.6 (Kent-Ove Hvass, Jörgen Frizson, Kristian Kjellberg m.fl.). 1 ex spel/sång Hornborgamaden 5.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex spel/sång Fågeludden 18.5 (Kjell Pålsson, Lars Sundberg).

1 ex spel/sång Vadboden 30.5-29.6 (Ulf Lindell, Albin Thorsson). 1 ex spel/sång Tranum 30.5 (Lotta Berg).

Övriga observationer: 1 ex locklåte Tranum 7.5 (Albin Thorsson). 1 ex locklåte Rödemosse 6.6 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 2 1K Rönäs 25.7-27.7 (Henrik Roos, Patrik Andersson, Gustav Averhed m.fl.). 4 ex Ytterberg 28.7-29.8 (Håkan Persson, Anders Carlberg, Magnus Fridolfsson m.fl.). 1 1K Fågeludden 9.8 (Jörgen Fritzson). *Sju spelande individer i år; Tranum (1), Fågeludden (1), Hornborgamaden (1), Vadboden (1), Stenumsviken (3). Ungfåglar har setts vid Rönäs och Fågeludden. En bra upphämtning från de senaste årens låga resultat.*

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

2 hanar spel/sång Sätunamaden 20.4-26.4 (Gunnar Jakobsson, Jan Skidell). 1 hane spel/sång Dagsnäs 8.5-16.5 (Micke Wilson, Eric Thorsson, Kristian Kjellberg m.fl.). 1 hane spel/sång Hångers udde 12.5-16.5 (Gunnar Jakobsson, Lotta Berg). 1 hane spel/sång Dagsnäs 6.6-31.7 (Göran Darefelt, Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson m.fl.).

Åtminstone fyra hanar spelande i år, om man räknar de vid Dagsnäs som samma hane vid två olika kullar.

Sätunamaden (2), Hångers udde (1), Dagsnäs (1-2).

Kornknarr *Crex crex*

1 ex spel/sång Fågeludden 20.5-30.5 (Mats Rosengren, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ex spel/sång Bolums by 25.5-2.6 (Leif Arvidsson, Albin Thorsson, Fredrik Åstrand m.fl.). 1 ex spel/sång Tranum 4.6 (Kristian Kjellberg). 1 ex spel/sång Utloppet 7.7 (Albin Thorsson).

Även kornknarrarna hade ett starkt år. Fyra individer spelande; Tranum (1), Bolums by (1), Fågeludden (1) och Utloppet (1).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Möjliga häckningar: 1 ad revir Utloppet 21.4-6.6 (Janne Pettersson). 1 ad lämpl biotop Fågeludden 5.5-9.5 (Micke Wilson, Albin Thorsson, Peter Laudon). 1 ex lämpl biotop Sätunamaden 9.5 (Lennart Friggeråker). 1 ex spel/sång Hornborgamaden 11.5 (Albin Thorsson). 1 ex spel/sång Tranum 23.5 (Jörgen Fritzson).

Sothöna Fulica atra

Vårfynd, högsta antal: 2414 ex rast 13.4 (HF).

Höstfynd, högsta antal: 6082 ex rast 14.9 (HF).

Vinterfynd: 35 ex rast Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren).

Vårens högsta siffra på 2414 ex är marginellt högre än förra årets, som var det lägsta på flera år. Sedan toppnotering under 2006 (9 600 ex.), har antalet minskat konstant fram till och med 2012, 6700 ex.(2007), 6100 ex.(2008), 5170 ex (2009), 6820 ex (2010), 5360 ex (2011) och 2170 ex (2012).

Höstens siffror är nu under 7000. 23 300 ex (2007), 16 200 ex (2008), 11 580 ex (2009) 7230 (2010), 9180 (2011) till 7080 (2012).

Trana Grus grus

Första Vårfynd: 1 ex förbifl. Vadboden 5.3 (Jörgen Fritzson, Kjell Svensson, Kristian Kjellberg m.fl.). 1 ex förbifl. Vässtorp 5.3 (Peter Laudon, Karl-Markus Laudon). 2 ex Tranum 5.3 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).

Sista höstfynd: 1 ex förbifl. Vadboden 3.11 (Claes Ekberg). 1 ex Kärrtorp 16.11 (Mogens Majland). *Som mest inräknades 13 400 ex. den 14 april. Sd gott som en halvering av förra årets rekord.*

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Rastande tranor vid Hornborgasjön 2013"

Strandskata Haematopus ostralegus

Första Vårfynd: 1 ex Utloppet 31.3 (Gunnar Jakobsson, Dick Strecker).

Vårfynd, större antal: 5 ex rast 27.4 (HF). 7 ex rast 4.5 (HF).

Häckningar: 2 i par ruvande Ore backar 12.5 (Björn Spetz).

Höstfynd, större antal: 21 ex Almeö 12.8 (Albin Thorsson). 40 ex str S Vadboden 12.8 (Albin Thorsson).

Ett ruvande par vid Ore backar, men inga ungar sågs.

Dessutom ett par som parade sig vid Vadboden. De 21 stycken fåglarna ingår troligtvis i 40-flocken.

Mindre strandpipare Charadrius dubius

Första Vårfynd: 1 ex förbifl. Fågeludden 18.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

Revirhävande: 3 ex revir Vadboden 4.5-17.7 (Anita Ljungström, Lennart Ljuhs, Göran Darefelt m.fl.). 2 pulli Almeö 27.7 (Per Nyberg, Johan B Nilsson).

2 pulli på Almeö och 3 IK fåglar vid Vadboden visar att minst två häckningar har ägt rum.

Större strandpipare Charadrius hiaticula

Första Vårfynd: 1 ex str N Ytterberg 14.4 (Per-Olof Bengtsson).

Större flockar: 150 ex rast Ytterberg 12.8-13.8 (Jan Mogol, Jörgen Fritzson, Albin Thorsson m.fl.). 114 ex rast 15.8 (HF). 100 ex Ore backar 16.8-20.8 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Nils-Erik Ewers m.fl.). 250 ex rast Norra delen 15.9-19.9 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Clas Hermansson m.fl.).

Sista höstfynd: 2 ex 25.10 (Göran Darefelt).

Aldrig tidigare har det setts över 100 större strandpipare i sjön samtidigt, men i år var den högsta siffran hela 250 ex. De senaste tio åren har maxantalet varit runt 70 samtidigt.

Ljungpipare Pluvialis apricaria

Vårfynd, större antal: 30 ex rast Hornborgamaden 6.5 (Leif Arvidsson).

Höstfynd, större antal: 20 ex förbifl. 7.8 (Jan-Åke Noresson). 30 ex rast Trandansen 10.8 (Uno Unger). 31 ex Trandansen 15.8 (Per Nyberg). 25 ex str SV Vadboden 16.8 (Albin Thorsson, Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren). 22 ex str SV Trandansen 19.8 (David Hammarberg).

Kustpipare Pluvialis squatarola

Vårfynd: 2 ad rast Vadboden 28.5-29.5 (Jörgen Fritzson, Åke Abrahamsson, Bengt-Åke Svensson m.fl.). 2 ex Dagsnäs 23.6 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Höstfynd, större antal sträckande: 79 ex str S Vadboden 1.8-17.8 (Albin Thorsson, Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren m.fl.). 42 ex str S Ytterberg 7.8-13.8 (Jan Mogol, Albin Thorsson, Per Wedholm m.fl.). 20 ex str S Fågeludden 9.8-17.8 (Albin Thorsson, Johan Bergquist, Patrik Andersson m.fl.). 31 ad str S Hornborgaviken 16.8 (Albin Thorsson).

Höstfynd, större antal rastande: 64 ex rast Utloppet 4.8-5.11 (Magnus Hallgren, Sam Hjalmarsson, Gunnar Jakobsson m.fl.). 20 ex rast 15.8 (HF). 38 ex rast Norra delen 12.9-22.9 (Micke Wilson, Magnus Hallgren, Claes Ekberg m.fl.). 40 ex rast 12.10 (HF). 21 ex Vässtorpssviken 30.10-9.11 (Magnus Hallgren, Lennart Sundh, Eric Thorsson m.fl.).

Sista höstfynd: 4 ex Fågeludden 10.11 (Albin Thorsson). *Många fynd av kustpipare under året. Totalt innefattar de sträckande fåglarna 188 individer! 64 individer är det nästa högsta antalet sedda samtidigt vid sjön. Högst är 65 ex den 29.7 2006 då 65 ex sträckte förbi.*

Tofsvipa Vanellus vanellus

Första Vårfynd: 2 ex rast Vadboden 2.3 (Magnus Hallgren, Claes-Göran Ahlgren, Sven Olof Gren m.fl.).

Vårfynd, högsta antal: 410 ex rast 20.4 (HF). *Höstfynd, större antal:* 1896 ex rast 15.8 (HF). 1084 ex rast 14.9 (HF).

Vinterfynd: 1 ex Dagsnäs 2.12 (Magnus Hallgren, Ingemar Nilsson). 1 ex förbifl. Kärrtorp 5.12 (Anders Bergström).

Kustsnäppa Calidris canutus

Sträckande: 15 ex str S Ytterberg 31.7 (Mikael Holst). 2 ad str S Fågeludden 9.8 (Albin Thorsson). 4 ad str S Vadboden 17.8 (Magnus Hallgren). 3 ad str S Vadboden 17.8 (Magnus Hallgren). 10 ex str S Dagsnäs 21.8 (Ingemar Nilsson).

Övriga: bl.a. 8 ad rast Ytterberg 1.8-6.8 (Tore Holsendahl, Kjell Svensson, Fredrik Lång m.fl.). 6 ad rast Utloppet

4.8 (Kjell Svensson). 6 ex förbifl. Vadboden 5.8 (Anita Ljungström, Barbro Axelsson). 6 ex Hornborgaviken 12.8-18.8 (Albin Thorsson, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.). 7 ex rast 15.8 (HF). 10 ex Ore backar 17.8-25.8 (Stefan Göransson, Magnus Hallgren, Anders Johansson m.fl.). 63 ex förbifl. Ytterberg 20.8 (Jörgen Fritzson). 8 ex förbifl. Utloppet 22.8 (Janne Pettersson). 12 ex rast Fågeludden 7.9 (Jörgen Fritzson). 15 ex rast Norra delen 9.9-17.9 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Clas Hermansson m.fl.). 18 ex rast 14.9 (HF). 6 1K+ rast Fåholmen 4.10 (Magnus Hallgren). 1 1K Utloppet 25.10 (Göran Darefelt).
31 fynd under året, vilket är ovanligt många. Flocken på 63 individer är den största som setts i Hornborgasjön.

Sandlöpare *Calidris alba*

1 2K+ rast Ytterberg 6.8 (Johan Bergquist). 1 ex rast 15.8 (HF). 1 ex rast Ore backar 18.8 (Lotta Berg, Hanna Berg). 2 1K rast Norra delen 17.9-18.9 (Jörgen Fritzson, Clas Hermansson, Kristian Kjellberg m.fl.). 1 ex Hornborgaviken 18.9 (Albin Thorsson).
Totalt fem fynd av sex individer. Det är det högsta antalet registrerat under ett år.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vårfynd: 2 ex rast Vadboden 30.5-31.5 (Ulf Lindell, Jörgen Fritzson, Sven Olof Gren m.fl.).
Höstfynd: 2 ex rast Ytterberg 8.8 (Jörgen Fritzson). 1 1K Almeö 12.8 (Albin Thorsson). 1 ex rast Hornborgaviken 13.8-18.8 (Lotta Berg, Hanna Berg, Henrik Jakenberg m.fl.). 1 ex Vässtorpsviken 14.8-18.8 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Johan Bergquist). 1 ex rast 15.8 (HF). 3 ex rast Ore backar 19.8-22.8 (Jörgen Fritzson, Lennart Wahlén). 2 ex rast Ytterberg 19.8 (Per Gustafsson, Jenny Sander). 1 1K rast Getnäsaviken 1.9 (Johan Bergquist). 1 ex förbifl. Fågeludden 5.9 (Magnus Hallgren, Patrik Andersson). 2 ex rast 14.9 (HF). 5 ex rast 15.9-23.9 (Jörgen Fritzson, Clas Hermansson, Kristian Kjellberg m.fl.).
Totalt 12 fynd fördelade på 1 vårfynd och 11 höstfynd. Åtminstone 22 individer har setts vilket är ovanligt många.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Första Vårfynd: 1 ex rast Vadboden 4.5 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg m.fl.).
Sista Vårfynd: 1 1K rast Ore backar 24.8 (Magnus Hallgren).
Få fynd i år, till skillnad från övriga calidris-vadare. Inga summor över 5 individer.

Tuvsnäppa *Calidris melanotos*

1 2K+ rast Fågeludden 16.7 (Mattias Nordlund, Göran Engberg, Dan Klasson m.fl.).
Detta var det femte fyndet i Hornborgasjön. Senast den sågs var 11.7 2009.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

3 ad Fågeludden 17.7-26.7 (Henrik Roos, Clas Hermansson, Björn Spetz m.fl.). 7 ex rast Vadboden 19.7 (Clas Hermansson, Sven Olof Gren, Inge Olsson m.fl.). 2 ad rast Almeö 20.7 (Clas Hermansson, Albin Thorsson). 2 ad rast Hornborgaviken 20.7 (Åke Abrahamsson). 1 ex Dagsnäs 21.7 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 4 ad Almeö 24.7-28.7 (Eric Thorsson, Anders Bergquist). 2 ex rast Ytterberg 28.7 (Dan Klasson). 3 2K+ rast Ytterberg 6.8-13.8 (Jan Mogol, Ulf Lindell, Johan Bergquist). 3 ad Fågeludden 7.8-1.9 (Mattias Lindberg, Birger Stenseke, Olle Svensson m.fl.). 55 ex rast Ore backar 10.8-25.8 (Magnus Hallgren, Anders Johansson, Mats Åsbrink m.fl.). 9 ex Hornborgaviken 13.8-18.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson, Johan Bergquist m.fl.). 26 ex rast Hångers udde 17.8 (Anita Ljungström, Barbro Axelsson). 4 1K förbifl. Utloppet 19.8 (Göran Darefelt). 3 1K rast Getnäsaviken 1.9 (Lennart Sundh, Johan Bergquist). 6 ex Hornborgaviken 7.9-18.9 (Albin Thorsson, Magnus Hallgren). 15 1K rast Norra delen 9.9-21.9 (Micke Wilsson, Tore Holsendahl, Magnus Hallgren m.fl.).
Åtminstone 182 individer sågs i området. Det är det högsta antal som går att hitta på artportalen. Antalet på 55 individer är det näst högsta efter en obs på 80 ex den 29.8 1969!

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Vårfynd: 13 ex Hångers udde 20.5 (Albin Thorsson). 4 ex rast Hångers udde 25.5 (Henrik Jakenberg). 100 ex rast Fågeludden 28.5 (Albin Thorsson). 14 ex rast Hångers udde 30.5 (Jörgen Fritzson). 1 ex rast Vadboden 31.5 (Tore Holsendahl, Anita Ljungström). 2 ad rast Utloppet 31.5 (Jörgen Fritzson, Tore Holsendahl). 10 ex Fågeludden 1.6 (Ulf Andersson).
Höstfynd, större antal: 113 ex rast 15.8 (HF). 150 ex rast Ore backar 19.8 (Anders Johansson, Mats Axbrink, Lennart Wahlén m.fl.). 300 ex rast Norra delen 15.9-23.9 (Per-Olof Bengtsson, Jörgen Fritzson, Clas Hermansson m.fl.). 153 ex rast Mellersta delen 12.10 (HF). 100 1K 19.10 (Göran Darefelt).
Sena höstfynd: 15 ex rast Ytterberg 2.11 (Andreas Karlsson). 1 1K förbifl. Ytterberg 5.11 (Magnus Hallgren). 4 ex Fågeludden 10.11 (Albin Thorsson). 3 ex rast Utloppet 13.11 (Kjell Svensson).
Med bara de största flockarna medräknade kommer man upp i drygt 800 fåglar, så det är möjligt att över tusen har rastat i sjön under hösten. 300 ex är en tangering av det högsta antalet som sågs den 28.9 2009.

Sydlig kärrensäppa *Calidris alpina schinzii*

1 ex spel/sång Hornborgamaden 7.5 (Eric Thorsson, Kristian Kjellberg, Lotta Berg).
Första godkända fyndet under 2000-talet. Tyvärr stannade fågelns bara en dag.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

2 ad Vadboden 28.6-1.7 (Kent-Ove Hvass, Jörgen Fritzson, Lennart Sundh m.fl.).
Endast ett fynd under året.

Brushane *Philomachus pugnax*

Första Vårfynd: 1 hona Vadboden 18.4

(Kristian Kjellberg).

Höstfynd, större antal: 100 ex str SV Dagsnäs 12.8 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 287 ex rast 15.8 (HF). 250 ex rast Fågeludden 16.8-7.9 (Anders Johansson, Mats Axbrink, Jörgen Fritzson m.fl.). 518 ex rast Norra delen 19.8-17.9 (Micke Wilson, Ulf Lindell, Magnus Hallgren m.fl.).

Sena höstfynd: 3 ex rast Norra delen 2.11-9.11 (Lennart Sundh, Lotta Berg). 1 ex rast Ore backar 13.11 (Kjell Svensson).

Över 1000 ex sågs sammanlagt i de stora flockarna. Det är det högsta antalet under 2000-talet, men det högsta antalet någonsin i sjön är 978 ex den 6.9 1972 (ej granskad av rrk).

Dvärgbeckasin *Limnocyphus minimus*

Vårfynd: 2 ex spel/sång Hornborgamaden 21.4-5.5

(Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Eric Thorsson m.fl.).

Höstfynd: 2 ex Fäholmen 24.9-19.10 (Eric Thorsson, Björn, Spetz, Lotta Berg m.fl.). 2 ex Dagsnäs 4.10-31.10 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 3 ex Almeö 14.10-26.10 (Göran Darefelt, Anders Barkengren, Carl Johan Ståhlgren m.fl.). 1 ex Ytterberg 19.10-27.10 (Göran Darefelt, Per Johan Ulfendahl, Thomas Pless m.fl.). 1 ex rast Fågeludden 2.11 (Lennart Sundh).

2 ex spelande under våren. Under hösten sågs minst 9 individer.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Första Vårfynd: 1 ex förbifl. Trandansen 31.3 (Björn Spetz).

Höstfynd, större antal: 341 ex rast 15.8 (HF). 431 ex rast 14.9 (HF). 145 ex rast 12.10 (HF).

431 ex är det högsta antal som setts i sjön samtidigt.

På andra plats kommer summan på 341.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Vårfynd: 5 ex spel/sång Hornborgamaden 5.5-14.5 (Micke Wilsson, Jörgen Fritson, Eric Thorsson m.fl.).

Höstfynd: 2 ex rast Fågeludden 1.9-15.9 (Kent-Ove Hvass, Magnus Hallgren, Marcus Nilsson m.fl.). 1 ex rast Almeö 7.9 (Magnus Hallgren). 1 ex rast Fäholmen 17.9 (Lennart Ljuhs, Ingvar Ljuhs).

De spelande individerna har hörts från både Hornborga- och Sätunamaden. Åtminstone fyra ex sågs under hösten.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Spelande: 5 ex spel/sång Stenums mader 7.5-1.6 (Jörgen Fritzson, Fredrik Åstrand, Tore holsendahl m.fl.). 2 ex spel/sång Hångers uå 12.5 (Gunnar Jakobsson).

Rödspov *Limosa limosa*

Vårfynd: 1 ex rast Vadboden 19.4 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein, Magnus Hallgren m.fl.).

Höstfynd: 1 1K str S Fågeludden 19.8 (Per Österman, Stina Andersson). 1 1K Fågeludden 5.9 (Magnus Hallgren, Bengt Pettersson, Björn Spetz).

Tre fynd, ett på våren och två på hösten.

Myrspov *Limosa lapponica*

Sträckande: 40 ex str S Vadboden 10.8-19.8 (Stefan Göransson, Nils-Erik Ewers, Leif Godin m.fl.). 51 ex str SV Ytterberg 13.8-19.8 (Jan Mogol, Per Gustafsson, Jenny Sander). 22 ad str S Hornborgaviken 16.8-18.8 (Albin Thorsson, Lotta Berg, Hanna Berg). 3 ad str S Fågeludden 17.8 (Albin Thorsson, Johan Bergquist). 8 ex str S Fågeludden 17.8 (Lotta Berg, Åke Abrahamsson, Magnus Hallgren). 25 ex str S Fågeludden 17.8 (Patrik Andersson). 32 ex str S 19.8 (Göran Darefelt). 2 ex str Ore backar 20.8 (Kjell Svensson). 12 ex str SV Dagsnäs 20.8 (Ingemar Nilsson).

Övriga: 15 ex förbifl. Vadboden 31.7 (Kicki Westman, Oscar Berkefalk Westman, Eva Åkesson). 2 ex rast Vadboden 10.8-17.8 (Uno Unger, Nils Abrahamsson, Per Johansson m.fl.). 11 ex rast 15.8 (HF). 1 ex lockläte Ore backar 17.8 (Magnus Hallgren). 5 ex förbifl. Utloppet 19.8 (Inge Schentz, Michael Engström). 60 ex förbifl. Ytterberg 20.8 (Jörgen Fritzson, Lennart Hermansson, Jan Johansson). 6 ex Ytterberg 20.8-21.8 (Claes Ekberg, Jörgen Fritzson, Ingemar Nilsson m.fl.). 21 ex Utloppet 20.8 (Kjell Svensson). 1 ex rast Hångers udde 22.8 (Anita Ljungström, Barbro Axelsson). 4 ex rast Utloppet 22.8 (Janne Pettersson). 13 ex förbifl. Fågeludden 25.8 (Jan Krantz, Edvin Klein, Ove Klein). 1 honfärgad rast Hornborgaviken 28.8-18.9 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson). 1 honfärgad rast Norra Sätunaviken 7.9 (Magnus Hallgren). 7 ex rast Norra delen 14.9-26.9 (Micke Wilson, Tore Holsendahl, Magnus Hallgren m.fl.). 1 ex rast Utloppet 17.9 (Andreas Karlsson).

Totalt 24 fynd av 354 individer.

Småspov *Numenius phaeopus*

Vårfynd: 1 ex rast Fågeludden 17.4-19.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Edvin Klein m.fl.). 1 ex rast Fågeludden 4.5 (Lotta Berg, Magnus Hallgren, Peter Laudon m.fl.). 1 ex spel/sång Fäholmen 4.5 (Anita Ljungström, Barbro Axelsson). 2 ex rast Vässtorpsviken 10.5 (Magnus Hallgren). 1 ad lockläte Vadboden 11.5 (Lennart Ljuhs). 1 ex rast Fågeludden 15.5 (Magnus Hallgren).

Höstfynd: 2 ex str SV Vadboden 18.7 (Sven Olof Gren, Lennart Friggeråker, Lars Johansson). 1 ex rast Dagsnäs 12.8 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 2 ex förbifl. Trandansen 19.8 (Frank Detsing). 23 ex förbifl. Ytterberg 20.8 (Jörgen Fritzson, Claes Ekberg, Annelie Andersson). 1 ex str Utloppet 20.8 (Kjell Svensson). 1 ex Trandansen 21.8 (Claes-Göran Grahn, Jimmy Grahn). 6 ex str S Dagsnäs 21.8 (Ingemar Nilsson). 1 ex lockläte Trandansen 22.8 (Mia Wallin). 1 ex förbifl. Ytterberg 25.8-27.8 (Jan Krantz, Kjell Svensson).

Totalt 15 fynd fördelade på 6 Vårfynd och 9 höstfynd.

Storspov *Numenius arquata*

Första Vårfynd: 1 ex rast Sätunamaden 6.4 (Jörgen

Fritzson, Leif Arvidsson, Kristian Kjellberg m.fl.). 2 ex Hornborga by 6.4 (Gunnar Jakobsson). 3 ex rast Vässtorp 6.4 (Lotta Berg, Hanna Berg, Marianne Dannbeck, Evamaria Ferm).

Spelande: 2 ex Fågeludden 9.4-23.5 (Niklas Tellbe, Ingemar Lundin, Clas Hermansson m.fl.). 3 ex Hornborgamaden 14.4-27.5 (Micke Wilson, Magnus Hallgren, Eric Thorsson m.fl.). 1 ex Vässtorp 16.48.7 (Henrik Lerner, Albin Thorsson, Lotta Berg). 2 ex Hornborga by 16.4 (Albin Thorsson). 2 i par St. Bjurum 19.4 (Eric Thorsson). 1 ex Kärrtorp 21.4 (Lotta Berg). 1 ex Fäholmen 5.5-14.6 (Göran Darefelt, Jan Mogol, Eric Thorsson m.fl.). 1 ex Vadboden 6.5-29.5 (Jörgen Fritzson, Barbro Axelsson, Sven Olof Gren m.fl.). 1 ex Bolums by 9.6-20.6 (Albin Thorsson, Åke Abrahamsson, Anita Ljungstrum).

Vårfynd, högsta antal: 20 ex rast 27.4 (HF).

Sommarfynd, högsta antal: 60 ex str SV Dagsnäs 18.6 (Ingemar Nilsson).

Höstfynd, högsta antal: 31 ex Hornborgaviken 12.8 (Albin Thorsson).

Sista höstfynd: 2 ex rast Vässtorpsviken 9.11-17.11 (Magnus Hallgren, Lars Eric Rahm, Lennart Sundh m.fl.).

13 spelande individer/par från följande lokaler;

Kärrtorp (1), Fäholmen (1), Bolums by (1), Fågeludden (2), Vässtorp (1), Hornborga by (2), Hornborgamaden-Sätunamaden (3), St. Bjurum (1) och Vadboden (1).

Antalet häckningspar runt sjön; 2002 (10), 2003 (12), 2004 (12), 2005 (8), 2006 (9), 2007 (12), 2008 (11), 2009 (8), 2010 (8), 2011 (12), 2012 (12).

Drillsnäppa Actitis hypoleucos

Första vårfynd: 1 ex rast Fågeludden 18.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 1 ex rast Fäholmen 18.4 (Kjell Svensson).

Vårfynd, högsta antal: 7 ex rast 4.5 (HF).

Sommarfynd, högsta antal: 24 ex Almeö 24.7 (Eric Thorsson).

Höstfynd, högsta antal: 50 ex rast 15.8 (HF).

Sista höstfynd: 1 ex rast Vässtorpsviken 12.10 (Lotta Berg, Åke Abrahamsson).

Tredje oktoberfyndet under 200-talet.

Skogssnäppa Tringa ochropus

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Getnäsudden 1.4 (Mats Rosengren).

Vårfynd, högsta antal: 28 ex rast 20.4 (HF).

Höstfynd, högsta antal: 25 ex rast 15.8

(HF). *Sista höstfynd*: 1 ex rast 14.9 (HF).

Svartsnäppa Tringa erythropus

Första vårfynd: 2 ex rast Vadboden 1.5 (Sven Olof Gren, Ulrich Tourbier, Rolf Andersson).

Spelande: 1 ex Dagsnäs 23.5 (Ingemar Nilsson).

Höstfynd, större antal: 55 ex rast 15.8 (HF). 45 ex Södra delen 18.9 (Albin Thorsson).

Sena höstfynd: 6 ex lockläte 12.10-14.10 (Eric

Thorsson, Albin Thorsson, Christer Blank). 1 1K 25.10 (Göran Darefelt).

Gluttsnäppa Tringa nebularia

Första Vårfynd: 5 ex Hångers udde 16.4 (Kristian Kjellberg). 3 ex Rönäs 16.4 (Kristian Kjellberg, Jörgen Fritzson).

Vårfynd, högsta antal: 35 ex rast 4.5 (HF).

Höstfynd, högsta antal: 143 ex rast 15.8 (HF). *Sista höstfynd*: 1 ex rast Utloppet 25.10-5.11 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren, Albin Thorsson). *143 ex är den högsta siffran som setts i sjön. Näst högst är 110 ex 14.5 1999 (ej granskad av rrk).*

Grönben Tringa glareola

Första Vårfynd: 4 ex Hångers udde 16.4 (Kristian Kjellberg). 1 ex Sätunamaden 16.4 (Kristian Kjellberg). 1 ex rast Rönäs 16.4 (Kristian Kjellberg).

Vårfynd, högsta antal: 87 ex rast 4.5 (HF).

Höstfynd, högsta antal: 110 ex Almeö 24.7 (Eric Thorsson).

Rödbena Tringa totanus

Första Vårfynd: 1 ex rast Rönäs 6.4 (Jörgen Fritzson, Lennart Andersson, Kristian Kjellberg, Edvin Klein).

Vårfynd, högsta antal: 69 ex rast 4.5 (HF).

Höstfynd, högsta antal: 37 ex rast Ore backar 22.8 (Jörgen Fritzson).

Roskarl Arenaria interpres

2 ad rast Ytterberg 11.8-12.8 (Jörgen Fritzson, Albin Thorsson, Kristian Kjellberg m.fl.). 2 ex rast Ytterberg 20.8 (Jörgen Fritzson). 2 ex Ytterberg 2.9 (Owe Hougstrum, Jan Johansson, Per Wohlin). 3 1K rast Utloppet 4.9 (Jörgen Fritzson). 2 1K rast Norra delen 15.9-17.9 (Micke Wilson, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson).

Totalt 5 fynd av 11 individer under året.

Dvärgmåsar Larus minutus

Vårfynd: 1 ad rast Hånger udde 18.4 (Peter Laudon). 1 2K Almeö 9.5 (Gunnar Jakobsson). 1 2K förbifl. Fågeludden 9.5 (Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg m.fl.). 4 ex Hornborgaviken 10.5 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson). 1 2K Vässtorpsviken 10.5 (Magnus Hallgren). 1 2K förbifl. Vadboden 11.5 (Lennart Ljuhs). 2 ex 12.5 (Björn Spetz). 1 3K rast Fågeludden 14.5 (Eric Thorsson). 3 ex Norra delen 14.5-25.5 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson). 7 ex rast Vässtorpsviken 15.5-20.5 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Lotta Berg). 1 2K Utloppet 18.5-28.5 (Tore Holsendahl, Lotta Berg, Hanna Berg m.fl.). 2 ex Fågeludden 18.5 (Kjell Pålsson, Lars Sundberg).

Häckningar: 1 missl. häckning Ytterberg 1.6-1.7 (Leif Arvidsson, Jan Bertilsson, Lotta Berg m.fl.).

Höstfynd: 3 1K förbifl. 19.8-25.8 (Anders Johansson, Mats Axbrink, Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ex Trandansen 19.8 (David Hammarberg). 1 ex rast Fågeludden 12.10 (Åke Abrahamsson, Lotta Berg).

Åtminstone 25 ex under våren och 5 under hösten.

Häckningen misslyckades troligtvis på grund av regn.

Skrattmåsar *Larus ridibundus*

Första Vårfynd: 3 ad rast Utloppet 27.3 (Jörgen Fritzson, Björn Spetz).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2013".

Fiskmåsar *Larus canus*

Vårfynd, högsta antal: 29 ex rast 27.4 (HF).

Höstfynd, högsta antal: 200 ex rast Norra delen 20.9 (Jörgen Fritzson).

Silltrut *Larus fuscus*

Vårfynd: 2 ad rast 13.4-19.4 (Jörgen Fritzson, Lotta Berg, Albin Thorsson m.fl.). 3 ad förbifl. Utloppet 1.5 (Kjell Svensson). 1 ad Vadboden 5.5 (Albin Thorsson). 2 ex Södra Sätunaviken 11.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ad förbifl. Vadboden 15.5 (Magnus Hallgren).

Sommarfynd: 1 ex förbifl. Dagsnäs 28.7 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Höstfynd: 1 1K förbifl. Ytterberg 19.8 (Per Gustafsson, Jenny Sander). 2 ex rast 12.10 (HF).

Oktoberfyndet är det senaste i Hornborgasjön någonsin.

Gråtrut *Larus argentatus*

Vinterfynd, högsta antal: 97 ex förbifl. Utloppet 4.1 (Peter Laudon, Micke Wilson).

Vårfynd, högsta antal: 372 ex rast 13.4 (HF).

Sommarfynd: 1 ad rast Vadboden 11.6 (Ronny Andersson). 2 ex förbifl. Ytterberg 15.6 (Lotta Berg, Katarina Bremsju). 2 ad rast Fågeludden 19.6 (Magnus Hallgren). 1 ad förbifl. Hångers udde 19.6 (Magnus Hallgren). 1 2K Fågeludden 16.7 (Magnus Hallgren). 5 ex Fågeludden 19.7 (Jeanette Lindkvist). 2 ex Fågeludden 20.7 (Mattias Nordlund). 2 ex Hornborgaviken 26.7 (Magnus Rahm). 6 ex förbifl. Dagsnäs 28.7 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 3K+ förbifl. Ytterberg 30.7 (Elon Wismén). 1 ex rast Ytterberg 30.7 (Magnus Fridolfsson, Håkan Persson, Anders Carlberg). *Höstfynd, högsta antal:* 37 ex rast 12.10 (HF).

Havstrut *Larus marinus*

Vårfynd, högsta antal: 18 ex rast 13.4 (HF). 18 ad rast Fåholmen 15.4 (Jörgen Fritzson).

Sommarfynd: 1 ad Utloppet 1.6-17.6 (Janne Pettersson). 2 ad Fågeludden 1.6-16.7 (Magnus Hallgren, Fredrik Åstrand, Mattias Nordlund m.fl.). 1 ad Fåholmen 4.6 (Jan Mogol). 1 ex Korpaboviken 8.6 (Albin Thorsson). 1 ex Ytterberg 15.6 (Lotta Berg, Katarina Bremsju). 2 ad Hornborgamaden 24.7 (Eric Thorsson). 1 ad förbifl. Hornborgaviken 26.7 (Magnus Rahm). 1 ad rast Ytterberg 30.7 (Magnus Fridolfsson, Håkan Persson, Anders Carlberg).

Småtärna *Sternula albifrons*

1 1K+ rast Fågeludden 24.8 (Magnus Hallgren, Per Nyberg, Jörgen Fritzson m.fl.). *Fjärde fyndet för sjön. Fågeln höll till på flytöar utanför Fågeludden och även norrut mot Rödemosse.*

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Sommarfynd: 2 ad rast 2.6-17.6 (Jan Mogol, Patrick Åström, Björn Spetz m.fl.). 5 ex rast 8.7-31.7 (Håkan Persson, Ulf Lindell, Magnus Hallgren m.fl.).

Höstfynd: 7 ex 1.8-4.9 (Tore Holsendahl, Ulf Lindell, Claes Ekberg m.fl.).

De fem individer som sågs i juli, hängde med in i augusti, så troligtvis runt 9 individer i år.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Första Vårfynd: 3 ad förbifl. Fågeludden 27.4 (Ola Bondesson).

Sista höstfynd: 2 ex förbifl. Utloppet 28.8 (Jan Krantz, Andreas Karlsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2013".

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

1 3K+ rast Fågeludden 15.8-22.8 (Magnus Hallgren, Ulf Lindell, Bengt-Åke Svensson m.fl.).

Fjärde fyndet under 2000-talet.

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Vårfynd: 2 ex rast 27.4-28.4 (HF, Hans Petersson). 2 ex rast Fågeludden 4.5 (Magnus Hallgren, Lotta Berg). 6 ex förbifl. Utloppet 7.5 (Jörgen Fritzson). 5 ex str N Fågeludden 8.5 (Micke Wilson). 2 ex förbifl. Fågeludden 8.5 (Kristian Kjellberg). 2 ex str N Almeö 9.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex str N Fågeludden 10.5 (Magnus Hallgren). 2 ex förbifl. Fåholmen 11.5 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 ad Vadboden 11.5 (Lennart Ljuhs). 1 ex förbifl. Fågeludden 15.5 (Magnus Hallgren).

Sommarfynd: 2 ex Fågeludden 15.6 (Berndt Ekberg, Roger Svensson, Rolf Ericson). 2 ex Vadboden 21.7-26.7 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 2 ex Fågeludden 26.7 (Johan Bergquist).

Höstfynd: 2 ex Fågeludden 11.8 (Patrik Andersson). 1 ex Ytterberg 19.8-24.8 (Per Gustafsson, Tommy Järås, Mikael Forsman m.fl.). 1 1K Fågeludden 15.9 (Magnus Hallgren).

Totalt 16 fynd fördelat på 10 Vårfynd, 3 sommarfynd och tre höstfynd.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första Vårfynd: 2 ex Fågeludden 17.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 4 ex Fåholmen 17.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

Sista höstfynd: 2 ex Fågeludden 21.9 (Tore Holsendahl).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2013".

Skogsduva *Columba oenas*

Spelände: 1 ex St. Bjurum 15.3-25.3 (Albin Thorsson, Peter Laudon). 1 ex Rödemosse 17.3 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Utloppet 21.4 (Anita Persson, Per-Olof Bengtsson). 1 ex Dagsnäs 7.5 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex Stenums mader 7.5 (Jörgen Fritzson). 1 ex Stora Veka 8.5 (Albin Thorsson).

Större antal: 60 ex förbifl. Sätuna by 29.3 (Clas Hermansson, Mia Holmebrandt).
Spelande individer hördes på följande ställen; Stora Veka (1), St. Bjurum (1), Dagsnäs (1), Utloppet (1), Stenums mader (1) och Rödemosse (1).
Flocken på 60 individer är den största rapporterade i Hornbogasjön.

Gök *Cuculus canorus*
Första Vårfynd: 1 ad hane spel/sång 4.5 (Håkan Hallander).

Berguv *Bubo bubo*
2 i par spel/sång 17.2-24.3 (Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Clas Hermansson m.fl.). *Första spelande paret sedan 2007.*

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*
2 i par spel/sång Trestena 11.2-23.3 (Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Kjell Svensson m.fl.). 1 ex spel/sång St. Bjurum 8.4 (Peter Laudon, Erik Linnarsson).
Två spelande individer/par i år.

Kattuggla *Strix aluco*
Häckningar: 3 pulli Fäholmen 18.6 (Albin Thorsson). 2 pulli Bolums by 19.6 (Albin Thorsson). 3 pulli Stenums mader 7.7 (Albin Thorsson).
Tre kullar hördes från följande platser: Fäholmen (1), Bolums by (1) och Stenums mader (1).

Hornuggla *Asio otus*
Häckningar: 1 pullus St. Bjurum 7.7 (Albin Thorsson).
Övriga fynd: 1 ex Sätuna by 10.3 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Sätuna by 27.4 (Peter Laudon). 1 ex förbifl. Hälsinggården 30.4 (Kristian Kjellberg). 1 ex spel/sång Stenums mader 7.5 (Jörgen Fritzson). 1 ex Vässtorp 17.5-18.5 (Lennart Olsson, Lotta Berg).
En kull konstaterad; St. Bjurum (1).

Jorduggla *Asio flammeus*
Vinterfynd: 1 ex rast Hjortronmossen 22.1 (Peter Laudon, Micke Wilson).
Vårfynd: 1 ex Vadboden 12.3 (Åke Abrahamsson). 1 ex str S Almeö 15.3 (Kristian Kjellberg). 1 ex Sätunamaden 21.4 (Gunnar Jakobsson).
Sommarfynd: 1 ex Vadboden 16.6-9.7 (Allan Högberg, Eva Elison, Ingemar Nilssonm.fl.). 1 ex Hornborgamaden 30.6 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg). 1 ex Sätunamaden 25.7 (Johan Dahlström, Patrik Andersson, Gustav Averhed).
Höstfynd: 1 ex Fågeludden 25.10 (Göran Darefelt, Magnus Hallgren). 1 ex Vässtörpaviken 25.10 (Göran Darefelt). 1 ex Dagsnäs 30.10 (Ingemar Nilsson).
Några sommarfynd, men inget som tyder på häckning.

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*
2 ex spel/sång St. Bjurum 11.6 (Peter Laudon). 1 ex spel/sång Fäholmen 19.6 (Albin Thorsson).
Hördes från två platser; St. Bjurum (2) och Fäholmen (1).

Tornseglare *Apus apus*
Första Vårfynd: 1 ex Utloppet 3.5 (Andreas Karlsson).
Större antal: 500 ex Dagsnäs 22.5 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).
Sista höstfynd: 15 ex Ore backar 25.8 (Edvin Klein, Ove Klein).

Kungsfiskare *Alcedo atthis*
Vinterfynd: 1 ex Tranum 5.1-17.1 (Micke Wilson, Peter Laudon, Gunnar Jakobsson).
Vårfynd: 1 ex Utloppet 2.4-2.5 (Janne Pettersson, Björn Svensson m.fl.).
Höstfynd: 1 ex rast Fågeludden 16.9 (Lennart Key). 1 ex Utloppet 11.10-25.10 (Göran Darefelt, Lotta Berg). 1 ex förbifl. Almeö 18.10 (Kjell Svensson).
Fem fynd under året, ett vinter-, ett vår- och tre höstfynd.

Göktyta *Jynx torquilla*
Spelande/revir: 2 ex revir Hångers udde 16.4-20.5 (Björn Johansson, Micke Wilson, Magnus Hallgren m.fl.). 2 ex revir Hångers by 7.5-11.5 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson, Albin Thorsson). 2 ex spel/sång Trestena 9.5 (Peter Laudon, Micke Wilson). 1 ex spel/sång Dagsnäs 18.5-23.5 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 2 ex spel/sång Utloppet 18.5 (Tore Holsendahl).
Övriga fynd under häcktid: 2 ex Stora Veka 1.5-12.5 (Kjell Svensson, Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzson).
9 ex som hördes spela på fler platser än normalt i år; Hångers by (2), Hångers udde (2), Dagsnäs (1), Trestena (2) och Utloppet (2).

Spillkråka *Dryocopus martius*
Spelande: 2 ex Utloppet 1.2 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 1 ex Hångers by 2.4 (Clas Hermansson). *Hörd från Utloppet och Hångers by, men troligtvis häckar den nerdt Hjortronmossen och Ore backar med.*

Mindre hackspett *Dendrocopus minor*
Spelande: 1 hane Stora Veka 1.4-21.4 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Dagsnäs 8.4-20.5 (Clas Hermansson, Leif Arvidsson). 1 ex Hångers udde 13.4 (Clas Hermansson). 1 hane Barnasjön 20.4 (Johan Bergquist). 1 hane Fäholmen 9.5-14.5 (Micke Wilson, Magnus Hallgren, Eric Thorsson m.fl.).
Övriga fynd under häcktid: 1 ex lockläte Trestena 30.3-3.4 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 ex förbifl. Utloppet 3.4 (Kristian Kjellberg, Jörgen Fritzson). 1 2K+ hane märkt Kärragården 13.4 (Johan Bergquist, Albin Thorsson). 1 ex Fäholmen 16.4-20.4 (Lotta Berg, Anita Ljungström). 1 ex rast Hångers by 18.4 (Kjell Svensson). 1 ex förbifl. Hångers udde 18.4 (Peter Laudon).
Inga konstaterade häckningar. Spelande fåglar har hörts från; Fäholmen (1), Barnasjön (1), Stora Veka (1), Hångers udde (1) och Utloppet (1).

Trädlärka *Lullula arborea*
Spelande: 3 ex St. Bjurum 7.4-13.6 (Micke Wilson, Clas Hermansson, Albin Thorsson m.fl.).
Som vanligt har de hörts nere vid Granelund.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Första vårfynd: 1 str N Stora Veka 2.3 (Gunnar Jakobsson)

Sista höstfynd: 1 ex lockläte Ytterberg 26.10 (Elon Wismén).

Backsvåla *Riparia riparia*

Första vårfynd: 1 ex Fågeludden 18.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Kjell Svensson).

Sista höstfynd: 1 ex Almeö 18.9 (Albin Thorsson).

Ladusvala *Hirundo rustica*

Första vårfynd: 1 ex Utloppet 17.4 (Olof Holmberg).

Sista höstfynd: 1 ex förbifl. Fäholmen 26.9 (Lotta Berg).

Hussvala *Delichon urbicum*

Första Vårfynd: 1 ex förbifl. Fågeludden 18.4 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 2 ex förbifl. Kärrtorp 18.4 (Lotta Berg).

Sista höstfynd: 1 ex str S Hälsingsgården 24.9 (Kristian Kjellberg).

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Bolums by 16.4 (Albin Thorsson).

Sista höstfynd: 2 ex förbifl. Fäholmen 21.9 (Lotta Berg, Dan Klasson).

Ängsplärlärka *Anthus pratensis*

Första vårfynd: 2 ex Utloppet 3.4 (Kristian Kjellberg, Lennart Andersson).

Vårfynd, större antal: 500 ex rast Ytterberg 16.4 (Albin Thorsson).

Sista höstfynd: 2 ex rast Ore backar 15.11 (Leif Arvidsson).

Rödstrupig pipplärka *Anthus cervinus*

1 ex lockläte Utloppet 28.8 (Jan Krantz, Andreas Karlsson). 4 ex rast Almeö 28.8-20.9 (Magnus Hallgren, Sture Hermansson, Leif Arvidsson m.fl.). 1 ex Fågeludden 28.8 (Albin Thorsson). 1 ex förbifl. Dagsnäs 31.8 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 2 ex rast Fågeludden 5.9-20.9 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Patrik Andersson m.fl.). 2 ex rast Norra delen 7.9-21.9 (Per-Olof Bengtsson, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ex lockläte Ytterberg 7.9 (Albin Thorsson). 1 ex Hångers udde 8.9-9.9 (Eric Thorsson, Albin Thorsson). 2 ex förbifl. Dagsnäs 8.9-18.9 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex str S Fäholmen 14.9 (Micke Wilson, Janne Pettersson). 2 ex str S Fågeludden 14.9 (Lotta Berg). 1 ex förbifl. Ytterberg 14.9 (Clas Hermansson). 1 ex Kärrtorp 19.9 (Albin Thorsson). 1 ex rast Utloppet 23.9 (Kjell Svensson).

Minst 21 individer har funnits i området under hösten, men det kan vara ett tiotal fler.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

1 ex lockläte Fågeludden 27.4 (Magnus Hallgren, Lotta

Berg). 1 ex förbifl. Fäholmen 27.4 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 1 ex str NV Fågeludden 4.5 (Magnus Hallgren).

Tre fynd, alla under våren.

Gulärka *Motacilla flaga*

Första vårfynd: 1 ex rast Trandansen 17.4 (Elisabeth Laudon, Peter Laudon).

Sista höstfynd: 5 ex lockläte Almeö 18.9 (Albin Thorsson).

Forsärka *Motacilla cinerea*

Första vårfynd: 1 hane rast Hornborga by 6.4 (Jörgen Fritzson, Lennart Andersson, Kristian Kjellberg, Edvin Klein).

Ingen konstaterad häckning i år.

Sädesärka *Motacilla alba*

Första Vårfynd: 1 ex förbifl. Hångers udde 9.4 (Anita Ljungstrum).

Sista höstfynd: 1 ex Dagsnäs 25.11 (Ingemar Nilsson).

Vinterfynd: 1 ex Ore backar 1.12 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Vinterfyndet är det andra i sjön.

Strömstare *Cinclus cinclus*

Vinter-vårfynd: 2 ex Hornborga by 7.1-21.3 (Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Eric Thorsson m.fl.). 1 ex Tranum 16.2 (Leif Arvidsson). 1 ad Hångers by 4.3 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Höstfynd: 2 ex Utloppet 11.11 (Lars Bohlin).

Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinterfynd: 1 ex Stenums mader 13.1-24.1 (Micke Wilson, Kjell Svensson, Peter Laudon m.fl.). 1 ex Dagsnäs 1.122.12 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Näktergal *Luscinia luscinia*

Första vårfynd: 2 ex spel/sång Stenums mader 7.5 (Jörgen Fritzson). 1 ex spel/sång Bolums by 7.5 (Albin Thorsson). 1 ex spel/sång Fäholmen 7.5 (Peter Laudon).

Spelände: 34 ex spelande på fuljande lokaler: Tranum (6), Bolums by (21), Hornborgamaden (1), Almeö (1) och Stenums mader 5 (1).

Blåhake *Luscinia svecia*

Vårfynd: 1 hane spel/sång, ej häckn. Hornborgamaden 10.5 (Albin Thorsson, Magnus Hallgren).

Höstfynd: 1 1K Hornborgamaden 28.8 (Albin Thorsson).

1 ex spel/sång, ej häckn. Dagsnäs 28.8 (Ingemar Nilsson).

1 1K hane rast Fäholmen 9.9 (Magnus Hallgren, Kristian Kjellberg). 1 honfärgad rast Fågeludden 14.9-15.9

(Magnus Hallgren, Lotta Berg). 1 ex lockläte Norra delen 17.9 (Per-Olof Bengtsson). 1 ex lockläte Dagsnäs 18.9 (Ingemar Nilsson).

Sju fynd under året, ett vårfynd och sex höstfynd.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

1 honfärgad Bosgården 26.7 (Johan Bergquist). 4 ex Dagsnäs 6.10-7.10 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 honfärgad Hornborgamaden 13.10 (Lotta Berg).

Tre fynd under ett år är ovanligt många.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Första vårfynd: 1 hane lämpl biotop Dagsnäs 27.4 (Janne Pettersson).

Sista höstfynd: 1 ad hane Dagsnäs 17.9 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Första vårfynd: 1 hane rast Fäholmen 20.4 (Magnus Hallgren, Edvin Klein, Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg). 1 hane Vässtorp 20.4 (Lotta Berg, Hanna Berg, Emma Berg).

Större antal: 35 1K rast Ytterberg 6.8 (Johan Bergquist).

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Första vårfynd: 1 ex Sätuna by 12.4 (Berndt Lindberg, Eva Åkesson, Silke Klick).

Sista höstfynd: 1 ex Fäholmen 20.9 (Kurt Holmqvist, Magnus Hallgren, Leif Johansson).

Ringtrast *Turdus torquatus*

2 ex rast Sätunamaden 15.4 (Gunnar Jakobsson). 3 ex rast Hångers by 15.4-20.4 (Micke Wilson, Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ad hane rast Hångers udde 15.4-29.4 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). *Tre fynd av minst sex individer, alla under våren.*

Koltrast *Turdus merula*

Större antal: 50 ex Getnäsudden 15.10 (Albin Thorsson). 80 ex Ore backar 19.10 (Eric Thorsson).

Taltrast *Turdus philomelos*

Större antal: 50 ex Hångers udde 15.4 (Albin Thorsson). 50 ex Ore backar 19.10 (Eric Thorsson).

Sena höstfynd: 1 ex Dagsnäs 1.11 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex lockläte Ore backar 2.11 (Eric Thorsson).

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Första Vårfynd: 1 ex spel/sång Fågeludden 9.5 (Edvin Klein, Peter Laudon, Jan Fransson m.fl.).

Spelände: 27 ex spelande på följande lokaler: Tranum (3), Fäholmen (3), Getnäsudden (3), Fågeludden (2), Bolums by (5), Vässtorp (2), Ytterberg (1), Almeö (1), Hornborgamaden (3), Sätunamaden (1), Hångers udde (1) och Stenums mader (1).

Övriga fynd: 1 ex rast Almeö 7.9 (Magnus Hallgren).

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

5 hanar spel/sång Bolums by 19.5-19.6 (Micke Wilson, Mats Rosengren, Magnus Hallgren m.fl.).

Med fem individer är detta det bästa flodsångaråret.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

sjön. 2004 kommer på andra plats med 4 sjungande.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Hornborgamaden 21.4 (Leif Arvidsson).

1 hane spel/sång Fågeludden 5.6-11.6 (Anders

Jihmanner, Anna Jihmanner, Göran Nilsson m.fl.).

Hornborgasjöns tredje fynd.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Dagsnäs 20.5 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Spelände: 34 ex spelande på följande lokaler: Tranum (3), Bjällums by (18), Getnäsudden (4), Hornborgamaden (1), Hålsingsgården (1), Vadboden (1), Dagsnäs (2), Ore backar (1), Oranabbe (1) och Stenums mader (2).

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Första vårfynd: 2 ex spel/sång Utloppet 1.5 (Janne Pettersson).

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Första Vårfynd: 1 ex spel/sång Hornborgamaden 12.5 (Leif Arvidsson).

Övriga observationer: 2 ex Utloppet 5.8 (Tony Norman). 1 ex rast Utloppet 13.8 (Jan Mogol, Kjell Svensson).

Ytterligare information går att läsa i "Häckande trastsångare i Hornborgasjön 2013".

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första Vårfynd: 1 ex spel/sång Ore backar 7.5 (Lotta Berg).

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Första Vårfynd: 1 ex rast Almeö 27.4 (Leif Arvidsson).

Törnsångare *Sylvia communis*

Första Vårfynd: 1 hane Fäholmen 5.5 (Micke Wilson).

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första Vårfynd: 1 ex spel/sång Ore backar 7.5 (Lotta Berg). 1 ex spel/sång Hångers by 7.5 (Jörgen Fritzson). 1 ex Stenums mader 7.5 (Jörgen Fritzson).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Första Vårfynd: 1 hane rast Rönäs 21.4 (Tore Holsendahl). 1 hane Fäholmen 21.4 (Micke Wilson). 1 ad hane Bosgården 21.4 (Jörgen Averskov). 1 hane rast Tranum 21.4 (Lotta Berg).

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första Vårfynd: 1 spel/sång Utloppet 4.5 (Janne Pettersson). 1 ex spel/sång Ytterberg 4.5 (Albin Thorsson).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första Vårfynd: 1 ex spel/sång Fäholmen 15.4 (Jörgen Fritzson).

Spelande under häckningstid: 1 ex Hångers by 11.57.6 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Christer Blank). 1 ex Bjällums by 24.5 (Eric Thorsson). 1 ex spel/sång Barnasjön 25.5 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein).

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första Vårfynd: 1 ex Hångers udde 16.4 (Kristian Kjellberg).

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första Vårfynd: 1 ex Hångers udde 7.5 (Kristian Kjellberg).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* *Första*

Vårfynd: 1 hane spel/sång Sätunamaden 20.4 (Gunnar Jakobsson). 1 hane rast Hångers by 20.4 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 1 hane Hålsingsgården 20.4 (Kristian Kjellberg, Magnus Hallgren).

Törnskata *Lanius collurio*

Första vårfynd: 1 ex lämpl biotop Hångers udde 6.5 (Christian Johansson).

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfynd: 1 ex Hångers udde 14.4 (Gunnar Jakobsson).

Första höstfynd: 1 ex Fäholmen 20.9 (Sture Hermansson).

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Vinterfynd: 1 ex lockläte Hjortronmossen 2.1-5.1 (Micke Wilson, Jörgen Fritzson, Peter Laudon m.fl.).

Vårfynd: 1 ex lockläte Bjällums by 24.3 (Torbjörn Skogedal). 1 ex Bjällums by 16.4 (Albin Thorsson). 1 ex lockläte Ore backar 3.5 (Leif Arvidsson),

Höstfynd: 2 ex förbifl. Utloppet 5.8-23.9 (Kjell Svensson, Tony Norman). 1 ex förbifl. Ore backar 17.8-13.10 (Eva Johansson, Kalle Källebrink, Nils-Erik Ewers m.fl.). 2 ex Bjällums by 28.8-10.10 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Lotta Berg m.fl.). 2 ex förbifl. Dagsnäs 27.9-16.10 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Första obsarna på Ore backar sen 2009.

Kaja *Corvus monedula*

Vinter-Vårfynd, högsta antal: 350 ex rast Kärragården 7.3 (Clas Hermansson). 350 ex Västorp 9.3 (Clas Hermansson).

Höst-vinterfynd, högsta antal: 3500 ex förbifl. Kärrtorp 9.11 (Clas Hermansson).

Råka *Corvus frugilegus*

Vinterfynd, jan-feb: 2 ex Hångers udden 3.1 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Kärrtorp 3.1 (Lotta Berg, Emma Berg, Hanna Berg). 13 ex Fäholmen 5.1-14.1 (Micke Wilson, Leif Arvidsson, Albin Thorsson). 2 ex Vadboden 6.1 (Claes-Göran Ahlgren). 2 ex St. Bjurum 8.1 (Sven Olof Gren). 1 ad Tranum 14.1 (Peter Laudon, Micke Wilson). 1 ex rast Ytterberg 1.2 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

Vinterfynd, dec: 1 ex Ytterberg 13.12 (Leif Arvidsson).

KrAka *Corvus corone*

2 ex Bolums by 15.12 (Lotta Berg). 8 ex rast Hornborga by 23.12 (Leif Arvidsson). 2 ex Tranum 30.12 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Vinter-vårfynd, högsta antal: 300 ex rast Vadboden 2.1 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein). 300 ex Härlingstorp 4.1 (Eric Thorsson).

Höst-vinterfynd, högsta antal: 50 ex Utloppet 30.10 (Albin Thorsson). 50 ex Hornborgamaden 30.11 (Albin Thorsson).

Korp *Corvus corax*

Vinter-vårfynd, högsta antal: 100 ex Trandansen 17.1 (Tommy Järås, Stefan Olsson).

Höst-vinterfynd, högsta antal: 115 ex Vadboden 30.12 (Albin Thorsson).

Stare *Sturnus vulgaris*

Vinterfynd, jan-feb: 31 ex rast Vadboden 2.1-30.1 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Lennart Sundh m.fl.). 35 ex Stora Veka 2.1-12.1 (Gunnar Jakobsson). 6 ex Tranum 4.1 (Eric Thorsson). 17 ex Fäholmen 6.1-8.1 (Lennart Sundh, Albin Thorsson). 15 ex förbifl. Hångers by 20.1 (Anita Ljungström, Barbro Axelsson). 60 ex rast Dagsnäs 1.2 (Kjell Svensson).

Vinterfynd, dec: 4 ex Dagsnäs 2.12-6.12 (Magnus Hallgren, Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex Hångers udde 26.12 (Albin Thorsson).

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Sent vårfynd: 1 hane Hångers udde 16.5 (Lotta Berg, Thomas Brodén).

Steglits *Carduelis carduelis*

Vinterfynd, jan-feb: 150 ex Stenums mader 1.1-31.1 (Micke Wilson, Leif Arvidsson, Albin Thorsson m.fl.). 9 ex Stora Veka 2.1-26.1 (Gunnar Jakobsson). 1 ex lockläte Vadboden 4.1-27.2 (Albin Thorsson, Lennart Ljuhs). 20 ex Bolums by 5.1-11.2 (Albin Thorsson). 2 ex Fäholmen 6.1 (Albin Thorsson).

Höstfynd, större antal: 200 ex Fågeludden 4.10-5.10 (Jonas Lind, Magnus Hallgren, Per Lundgren m.fl.). 100 ex Sätunamaden 24.10 (Lennart Ljuhs).

Vinterfynd, dec: 1 ex lockläte Ore backar 2.12-27.12 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Christer Blank). 20 ex Fågeludden 2.12 (Magnus Hallgren). 10 ex Almeö 13.12 (Albin Thorsson). 8 ex Dagsnäs 14.12-28.12 (Ingemar Nilsson). 30 ex Utloppet 14.12 (Albin Thorsson). 4 ex Bolums by 15.12 (Lotta Berg). 40 ex Vadboden 26.12-30.12 (Albin Thorsson, Bengt Strandqvist). 1 ex lockläte Hångers udde 26.12 (Albin Thorsson).

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Inga större antal i år, men arten sågs sporadiskt under januari och februari. Inga i mars, men ett flertal i april. Under hösten/vintern sågs arten från mitten av oktober och året ut.

Snösiska *Carduelis hornemanni*
1 honfärgad rast Utloppet 14.12 (Albin Thorsson).
Endast ett fynd under året.

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*
1 ex lockläte Dagsnäs 12.7 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex Trandansen 7.8 (Claes-Göran Ahlgren). 3 ex förbifl. Ore backar 19.8 (Anders Johansson, Mats Axbrink, Olle Thyrestam m.fl.). 2 ex str S Trandansen 20.8 (Kalle Källebrink, Eva Johansson). 1 ex lockläte Ore backar 2.11 (Eric Thorsson).
Ovanligt många fynd under året, men ganska få individer.

Minde korsnäbb *Lexia curvirostra*
Spelande: 1 hane St. Bjurum 16.3 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Hångers by 9.4 (Clas Hermansson). 1 ex Utloppet 3.5 (Andreas Karlsson).
Större antal: 60 ex str S Dagsnäs 23.6 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 21 ex str S Trestena 29.6 (Albin Thorsson). 20 ex str S Bjällums by 14.9 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 20 ex lockläte Dagsnäs 17.10 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson).

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*
15 ex förbifl. Korpaboviken 30.11 (Anita Ljungström, Barbro Axelsson). 15 ex Rödemosse 30.12 (Albin Thorsson, Eric Thorsson)

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*
Första Vårfynd: 1 ex Vässtorpssviken 19.5 (Kent-Ove Hvass).
Spelande: 19 ex spelande på följande lokaler: Härlingstorp (1), Fäholmen (1), Bjällums by (1), Barnasjön (2), Bolums by (3), Getnäsudden (1), Fågeludden (2), Vässtorpssviken (1), Vässtorp (1), Ytterberg (1), Almeö (1), Hångers udde (2), Trandansen (1) och Dagsnäs (1).
Övriga fynd: 1 ad hona Fågeludden 5.6 (Anders Jihmanner, Anna Jihmanner). 2 ex Utloppet 8.6 (Lena Dahlkvist, Dan Larsson).

Lappspurv *Calcarius lapponicus*
1 ex rast Fågeludden 7.9 (Jörgen Fritzson). 1 ex förbifl. Fäholmen 16.9 (Clas Hermansson). 1 ex lockläte Dagsnäs 20.9 (Ingemar Nilsson, Maj-Britt Nilsson). 1 ex lockläte Fäholmen 26.9 (Lotta Berg). 1 ex Fågeludden 4.10-10.10 (Magnus Hallgren, Mattias Nordlund, Jan Henriksson).
2 ex rast Ytterberg 6.10 (Owe Hougström).
Totalt 6 fynd av 7 individer, alla på hösten.

Snöspurv *Plectrophenax nivalis*
Vinter-Vårfynd: 1 ex Hornborga by 22.1 (Kristian Kjellberg). 1 ex förbifl. Sätunamaden 5.3 (Leif Arvidsson). 2 ex str N Hångers udde 14.4 (Gunnar Jakobsson).

Höst-vinterfynd, större antal: 74 ex rast Ytterberg 5.11 (Magnus Hallgren). 35 ex rast Utloppet 13.11 (Kjell Svensson).
Under hösten sågs arten från mitten av oktober till början av december.

Sävspurv *Emberiza schoeniclus*
Vinterfynd: 2 ex Stenumsviken 2.1-13.1 (Micke Wilson, Peter Laudon, Lotta Berg m.fl.). 1 ex lockläte Härlingstorp 4.1 (Eric Thorsson). 1 ex förbifl. Trandum 14.1 (Peter Laudon, Micke Wilson). 1 ex Bolums by 25.1 (Albin Thorsson). 1 ex Almeö 1.2 (Kjell Svensson). 2 ex Stenums mader 1.2 (Leif Arvidsson).
Vinterfynd, dec: 1 ex Utloppet 23.12 (Lotta Berg, Hanna Berg).

Under behandling av RK/RRK

Gåsgam *Gyps fulvus*
1 ex str V Trandansen 13.8 (Lars Davidsson).
Om den blir godkänd är det första observationen av gåsgam i Hornborgasjön. Det finns även en rapport från den 20.8 om ett ex förbiflygande vid Fågeludden, men den är inte rapporterad till RK.

Stäpphök *Circus macrourus*
1 1K rast 12.9-13.9 (Clas Hermansson, Ingemar Nilsson, Magnus Hallgren m.fl.). 1 1K str SV Trandansen 11.10 (Micael Jonsson, Aron Sandling).

Aftonfalk *Falco vespertinus*
1 3K+ hona str V Trandansen 11.10 (Micael Jonsson, Aron Sandling).

Isländsk rödspov *Limosa limosa islandica*
8 1K rast 7.9-23.9 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Michael Henry m.fl.).
Minst dta individer. Det kan ha rört sig om upp till tolv, men det är svårt att säga då de rört mycket på sig.

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*
1 ex rast Trandansen 31.5-11.6 (Thore Holsendahl, Kent-Ove Hvass, Per-Olof Bengtsson m.fl.). *Under de senaste tio åren har den endast saknats två, 2007 och 2012.*

Tillägg 2012

Stäpphök *Circus macrourus*
1 hane 24.7-30.7 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Gunnar Jakobsson mfl.).
Fågeln uppehöll sig främst kring NV delen av sjön.

Isländsk rödspov *Limosa limosa islandica*
1 1K rast Södra delen 1.9-27.9 (Gunnar Jakobsson, Sven Olof Gren, Magnus Hallgren mfl.).
Fågeln röjde sig mellan flera lokaler runt Hornborgasjön.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

- Nr 1 Karlsson, A. & Swanberg, P.O. 1984. Hornborgasjöns tranor 1983.- Hornborga-dokument Nr 5. Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 2 Hornborgasjöns fältstation. 1984. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. - Hornborga-dokument Nr 7. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 3 Hornborgasjöns fältstation. 1985. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. - Hornborga-dokument Nr 9. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 4 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. - Meddelande nr 4 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 23.
- Nr 5 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. - Meddelande nr 5 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 24.
- Nr 6 Hornborgasjöns fältstation. 1989. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. - Hornborga-dokument Nr 17. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 7 Hermansson, C. & Lindgren, L.G. 1988. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1987. - Grus 14: 37-58.
- Nr 8 Fält, P. & Hermansson, C. 1989. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1988. - Grus 15 (4): 1-28.
- Nr 9 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. - Meddelande nr 9 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 19.
- Nr 10 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. - Meddelande nr 10 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 21.
- Nr 11 Fält, P. 1991. Pilgrimsfalken tillbaka i Skaraborgs län. - Skaraborgsnatur 28: 33-37.
- Nr 12 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1991 -GRUS 18(2): 15-25.
- Nr 13 Fält, P. 1991. Projekt svarthalsad dopping i Hornborgasjön. - Svarthaken. 14: 17-22
- Nr 14 Pettersson, B., Mält, P. & Johansson, O.C. 1993. Övervakning av fågelpopulationer genom häckningsbiologiska studier - exempel brun kärrhök. - Vår Fuglefauna. Suppl. 1: 82-85.
- Nr 15 Hornborgasjöns fältstation 1995. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. - Meddelande nr 15 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 25.
- Nr 16 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1992. - GRUS 19(2): 1-14.
- Nr 17 Karlsson, T & Abrahamsson, Å. 1992. Holprojektet 1991-1992. - GRUS 19(2): 18-23.
- Nr 18 Lindblad, A. 1992. Pilgrimsfalksutsättning 1992. - GRUS 19(2): 25-27.
- Nr 19 Fält, P. 1994. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1993. - GRUS 20(3): 1-15.
- Nr 20 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. - Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 26.
- Nr 21 Amandusson, A. 1996. Fjärilar vid Hornborgasjön Inventeringsrapport 1988-1993. - Meddelande nr 21 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 27.
- Nr 22 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. - Meddelande nr 22 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 28.
- Nr 23 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. - Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 29.
- Nr 24 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. - Meddelande nr 24 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 30.
- Nr 25 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. - Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 31.
- Nr 26 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. - Meddelande nr 26 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 32.
- Nr 27 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. - Meddelande nr 27 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 33.
- Nr 28 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. - Meddelande nr 28 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 34.
- Nr 29 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. - Meddelande nr 29 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 35.
- Nr 30 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. - Meddelande nr 30 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 36.
- Nr 31 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. - Meddelande nr 31 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 37.

- Nr 32 Hornborgasjöns fältstation 2003. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. – Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 38.
- Nr 33 Hornborgasjöns fältstation 2004. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. – Meddelande nr 33 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 39.
- Nr 34 Hornborgasjöns fältstation 2005. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. – Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 40.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2006. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. – Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 41.
- Nr 36 Hornborgasjöns fältstation 2007. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. – Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 42.
- Nr 37 Hornborgasjöns fältstation 2008. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. – Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 43.
- Nr 38 Hornborgasjöns fältstation 2009. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. – Meddelande nr 38 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 44.
- Nr 39 Hornborgasjöns fältstation 2010. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. – Meddelande nr 39 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 45.
- Nr 40 Pettersson, B & Abrahamsson, Å. 2010. Grus nr 3: Kärrhökar i Hornborgasjön före och efter restaureringen (sid 4-8), Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2009 (sid 12-17) och Hornborgasjöns fältstation - att snart trettioårigt centrum för naturvetenskaplig forskning vid Hornborgasjön.
- Nr 41 Grågåsen (Anser anser) vid Hornborgasjön, GRUS Årgång 14, 2011, Nr 2, Sidan 14-18.
- Nr 42 Hornborgasjöns fältstation 2012. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. – Meddelande nr 42 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 46.
- Nr 43 Hornborgasjöns fältstation 2013. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. – Meddelande nr 43 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 47.
- Nr 44 Hornborgasjöns fältstation 20XX. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2012. – Meddelande nr 44 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 48.
- Nr 45 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. – Meddelande nr 45 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 49.
- Nr 46 Hornborgasjöns fältstation 2016. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2014. – Meddelande nr 44 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 50.
- Nr 47 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2015. – Meddelande nr 47 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 51.

Hornborga-dokument

Nr 1	Klimatdata och hydrologiska data för 1981. Arbetshandling	
Nr 2	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. Arbetshandling	1982
Nr 3	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön. Olle Nordell	1982
Nr 4	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1982. Skaraborgs läns Ornitologiska Förening	1984
Nr 5	Hornborgasjöns tranor 1983. Alf Karlsson & P-O Svanberg	1984
Nr 6	Hornborgasjöns restaurering. Geologisk och hydrologisk Utvärdering av grundundersökningar. Sveriges Geologiska undersökningar	1984
Nr 7	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborgasjöns Fältstation	1984
Nr 8	Fröbanken i Hornborgasjön. Jerry Skoglund & Håkan Hytteborn	1985
Nr 9	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborgasjöns Fältstation	1985
Nr 10	Emil Lindegren 1905. Beskrifning af Hornborgasjöns naturförhållanden och fanerogamvegetation. Rudolf Söderberg 1905. Berättelse öfver tre månaders vistelse vid Hornborgasjön i ornitologiskt syfte. Sommaren 1905.	1985
Nr 11	Fiskeribiologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Arne Johlander	1986
Nr 12	Storeklaren - Hornborgasjön. Limnologiska undersökningar 1981 - 1985. Eva Willén, Susanna Hajdu & Gunnar Persson	1986
Nr 13	Hornborgasjöns fåglar. Benny Lönn, Christian Lundgren & Eriksson.	1987
Nr 14	Hornborgasjöns fåglar från 1860 till 1985. Christian Lundgren & Benny Lönn	1989
Nr 15	Hornborgasjön. Fiskeribiologiska undersökningar 1984 - 86. Arne Johlander.	1989
Nr 16	Människan och Hornborgasjön. Agrara livsformer kring Hornborgasjön. Lars Strömberg.	1989
Nr 17	Biologiska Undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborgasjöns Fältstation.	1989
Nr 18	Rastande tranor vid Hornborgasjön - utnyttjande av jordbruksmarkerna våren och hösten 1988 Åke Berg & Christian Lundgren	1990
Nr 19	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Hornborgasjöns Fältstation.	1990
Nr 20	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön 1988. Peder Fält	1990
Nr 21	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Hornborgasjöns Fältstation	1990
Nr 22	Hornborgasjön – då, nu och sedan. En kartpresentation Lake Hornborga – past, present and future. A presentation by maps. Tomas Hertzman & Torsten Larsson	1991

Nr 23	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. 1991 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 24	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. 1991 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 25	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. 1995 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 26	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. 1995 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 27	Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1988 – 1993 1996 Anders Amandusson
Nr 28	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. 1996 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 29	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. 1996 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 30	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. 1996 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 31	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 32	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 33	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 34	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 35	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 36	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 37	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. 2002 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 38	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. 2003 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 39	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. 2004 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 40	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. 2005 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 41	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. 2006 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 42	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. 2007 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 43	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. 2008 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 44	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. 2009 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 45	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. 2010 Hornborgasjöns Fältstation
Nr 46	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. 2012 Hornborgasjöns fältstation

- Nr 47 Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. 2012
Hornborgasjöns Fältstation
- Nr 48 Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2012. 20XX
Hornborgasjöns Fältstation
- Nr 49 Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. 2017
Hornborgasjöns Fältstation

Innehåll

6	Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2013 Lotta Berg
8	Väder och vatten i Hornborgasjön 2013 Peder Hedberg Fält
10	Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2013 Åke Abrahamsson
17	Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2013 Åke Abrahamsson
25	Häckfågelfaunan vid Vallen 2013 Janne Pettersson
28	Häckande doppingar i Hornborgasjön 2013 Peder Hedberg Fält
32	Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2013 Bengt Pettersson
34	Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2013 Bengt Pettersson
35	Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2013 Eric Thorsson & Albin Thorsson
37	Rastande tranor vid Hornborgasjön 2013 Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén
43	Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2013 Åke Abrahamsson
45	Häckande svanar i Hornborgasjön 2013 Åke Abrahamsson
50	Häckande skrattmåsar i Hornborgasjön 2013 Åke Abrahamsson
53	Häckande svarttärna i Hornborgasjön 2013 Peder Hedberg Fält
56	Häckande fisktärna i Hornborgasjön 2013 Lotta Berg & Katarina Bremsjö
57	Häckande trastsångare i Hornborgasjön 2013 Eric Thorsson & Albin Thorsson
58	Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2013 Clas Hermansson
69	Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2013 Magnus Hallgren & Christopher Magnusson